“EXPRESSBANK”
AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun Hazırlanmış Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi

31 dekabr 2021-ci il tarixinde başa çatmış il üzre

“EXPRESSBANK” AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	1-3
31 DEKABR 2021-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişiklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-78

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

“Expressbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarları və Müşahidə Şurası və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz “Expressbank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (bundan sonra “Bank”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlir haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatdan və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin əhəmiyyətli prinsiplərinin qısa təsviri də daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarına edilən qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Bizim rəyimizə əsasən, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Bankın 31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatmış il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli şəkildə əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika məcəlləsinin” (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Bankdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Digər Məsələ

Bankın 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının auditi, 4 may 2021-ci il tarixində həmin maliyyə hesabatlarına dair müsbət rəy bildirmiş digər kənar auditor tərəfindən aparılmışdır.

Əsas Audit Məsələləri

Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mülahizəmizə əsasən, cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditi zamanı ən çox əhəmiyyət kəsb edən məsələlərdir. Bu məsələlər ümumilikdə maliyyə hesabatlarının auditi çərçivəsində və bu hesabatlarla bağlı rəyimizi formalaşdırılması zamanı nəzərə alınmışdır və biz bu məsələlərlə bağlı ayrıca rəy bildirmirik.

Əsas audit məsələsi

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə ehtimal olunan kredit zərəri ehtiyatı

Müştərilərə verilmiş kreditlər cəmi aktivlərin 73%-ni təşkil edir və müntəzəm olaraq təxmin edilən və istifadə edilən fərziyyələrə qarşı həssas olan ehtimal olunan kredit zərərləri ("EOKZ") üzrə ehtiyat çıxılmaqla qiymətləndirilir.

Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi rəhbərlikdən defolt ehtimalını (DE), defolt vəziyyətində riskə məruz qalma riskini (EAD) və defolt zamanı yaranan zərəri (*LGD*) müəyyən etmək üçün müşahidə edilən tarixi məlumatları, cari iqtisadi vəziyyəti və mövcud perspektivli məlumatları nəzərə alaraq əhəmiyyətli mülahizələri və qiymətləndirmə üsullarını tətbiq etməyi tələb edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərəri ehtiyatı Bankın maliyyə aktivlərinin qalıqlarının əhəmiyyətli olması və "Maliyyə Alətləri" adlı 9 saylı MHBS üzrə EOKZ məbləğinin hesablanmasının mürəkkəbliyi və mülahizələrə görə əsas audit məsələsi hesab edilir.

Audit zamanı bu məsələ necə nəzərdən keçirilmişdir?

Biz 9 saylı MHBS "Maliyyə Alətləri"nin tələblərinə uyğunluğun EOKZ qiymətləndirməsi ilə bağlı Bankın metodologiyası və daxili qaydalarının əsas aspektlərini təhlil etmək üçün maliyyə risklərinin idarə edilməsi üzrə öz mütəxəssislərimizi cəlb etmişdik.

Rəhbərlik tərəfindən irəli sürülən peşəkar mülahizə və fərziyyələrin EOKZ ehtimalları üzrə ehtiyatlar ilə uyğunluğunu təhlil etmək üçün biz aşağıdakı prosedurları həyata keçirmişik:

Biz, müştərilərə verilən kreditlər üzrə DE, LGD və LGD hesablanması, gecikmələrin və kredit ödənişlərinin əsas sistemlərdə vaxtında əks olunması və kreditlərin müvafiq mərhələlərə bölüşdürülməsi üçün məlumatların düzgünlüyünü sınaqdan keçirmişik. Biz nümunə əsasında dəstəkləyici sənədlərə daxil edilmiş məlumatları razılaşdırmışıq.

Biz həmçinin maliyyə hesabatlarının açıqlanmasının Bankın kredit riskinə məruz qalmasını lazımi şəkildə əks etdirib-etdirmədiyini qiymətləndirmişik.

Maliyyə Hesabatlarına görə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyəti Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Bankı ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetmə səlahiyyəti verilmiş şəxslər, Bankın maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditi üzrə Auditorların Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlik də əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olduğu hallarda, BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya xətalar nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə hazırlanmış maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Audit zamanı biz BAS-ın tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi peşəkar mühakimə tətbiq edir və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edərək qiymətləndirir, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirərək həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib olan audit sübutları əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifləri aşkarlamamaq riski xətalar nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhrifləri aşkarlamamaq riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılıq, sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;
- Bankın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun olan audit prosedurlarının işlənib hazırlanması üçün daxili nəzarət sistemi barədə anlayış əldə edirik;
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk;
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edimәsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında Bankın fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və ya şərtlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarırıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Bununla belə, gələcək hadisə və ya şərtlər Bankın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər;
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli şəkildə təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında idarəetmə səlahiyyəti verilmiş şəxslərə məlumat veririk.

İdarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərin nəzərinə çatdırılmış məsələlər arasında biz cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditi üçün ən əhəmiyyətli və bu səbəbdən də əsas audit məsələlərini müəyyən edirik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya qaydalarla yol verilmədiyi halda və ya çox nadir hallarda, məsələ haqqında hesabatda məlumat verməninin mənfi təsirlərinin onun ictimaiyyət üçün faydalarından çox olacağı əsaslandırılmış şəkildə güman edildikdə, biz bu məsələnin hesabatımızda bildirilməməsini qərara alırıq və bu məsələləri auditor hesabatımızda təsvir edirik.

Baker Tilly Azerbaijan

27 may 2022-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

“EXPRESSBANK” AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2021-Cİ İL TARİXİNƏ
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Aktivlər			
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	7	38,305	41,152
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	8	2,442	2,312
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	9	255,815	202,769
Borc qiymetli kağızlarına investisiya	10	30,333	46,449
Əmlak ve avadanlıqlar	11	5,311	5,822
Qeyri-maddi aktivler	12	3,532	3,850
Mülkiyyete keçmiş emlak	14	1,171	691
İstifade hüququ olan aktivler	13	3,990	5,067
Texire salınmış menfeet vergisi aktivi	20	1,900	1,423
Diger aktivler	16	7,236	3,922
CƏMİ AKTİVLƏR		**350,035**	**313,457**
ÖHDƏLİKLƏR			
Müşterilere ödenilecek vesaitler	17	158,710	121,779
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	18	10,476	23,039
Diger borc alınmış vesaitler	19	40,234	34,379
Cari menfeet vergisi öhdelikleri		1,855	1,047
İcare öhdelikler	13	2,989	4,862
Diger öhdelikler	16	14,429	12,265
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**228,693**	**197,371**
KAPİTAL			
Nizamname kapital	21	112,545	112,545
Yeniden qiymetlendirme üzre ehtiyat		932	932
Bölüşdürülmemiş menfeet		7,865	2,609
CƏMİ KAPİTAL		**121,342**	**116,086**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**350,035**	**313,457**

27 may 2022-ci il tarixində Bankın İdarə Heyətinin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Mehman Məmmədov	**Teymur Agakişiyev**	**Sevda Fəttayeva**
İdarə Heyətinin sədri	Baş maliyyə inzibatçısı	Baş mühasib

"Expressbank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Azərbaycan Respublikası
"Expressbank" Open Joint Stock Company Azerbaijan Republic

8-78-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2021-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il
Effektiv faiz metodundan istifade etmekle hesablanmış faiz geliri	23	41,607	39,202
Faiz xerci	23	(7,639)	(7,756)
Diger benzer xercler	23	(500)	(530)
Faiz gəliri üzrə xalis marja		**33,468**	**30,916**
Ehtimal olunan kredit zererinin berpası/(tutulması)	8, 9, 10	2,421	(8,485)
Ehtimal olunan kredit zərərinin bərpasından/ (tutulmasından) sonra faiz üzrə xalis marja		**35,889**	**22,431**
Haqq ve komissiya geliri	24	10,409	9,273
Xarici valyuta ile emeliyyatlar üzre zererler çıxılmaqla gelirler		3,459	2,759
Diger gelir	25	409	409
Qeyri-faiz gəliri		**14,277**	**12,441**
Haqq ve komissiya xerci	24	(7,757)	(5,344)
Valyuta mezennesi ferqleri üzre xalis zerer		(13)	(48)
İşçi heyeti ile bağlı xercler, ümumi ve inzibati xercler	26	(28,078)	(30,885)
Diger deyersizleşme ve ehtiyatlar	15	(619)	(126)
Qeyri-faiz xərcləri		**(36,467)**	**(36,403)**
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)		**13,699**	**(1,531)**
Menfeet vergisi xerci	20	(3,130)	(1,021)
İL ÜZRƏ XALİS MƏNFƏƏT/(ZƏRƏR)		**10,569**	**(2,552)**
Digər məcmu gəlir			
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə təsnifləşdirilməyəcək digər məcmu gəlir			
Neqliyyat vasitelerinin yeniden qiymetlendirilmesi	11	-	214
Menfeet vergisinin tesiri	20	-	(43)
İl üzrə digər məcmu gəlir		-	**171**
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR/(ZƏRƏR)		**10,569**	**(2,381)**
Bankın səhmdarlarına aid olan mənfəət/(zərər) ilə əlaqədar səhm üzrə əsas və azaldılmış qazanc/(zərər), (hər səhm üzrə AZN ilə ifadə olunur)	**27**	**35**	**(8)**

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2021-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdü-rülməmiş mənfəət	Yenidən qiymətlən-dirmə ehtiyatı	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq		**112,545**	**5,161**	**761**	**118,467**
İl üzre xalis zerer		-	(2,552)	-	(2,552)
İl üzre diger mecmu gelir		-	-	171	171
İl üzre cemi mecmu zerer		-	(2,552)	171	(2,381)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		**112,545**	**2,609**	**932**	**116,086**
İl üzre xalis menfeet		-	10,569	-	10,569
İl üzre cemi mecmu gelir		-	10,569	-	10,569
Elan edilmiş dividendler	21	-	(5,313)	-	(5,313)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq		**112,545**	**7,865**	**932**	**121,342**

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2021-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Əksi göstərilmədiyi təqdirdə, min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faizler		42,098	37,245
Ödenilmiş faizler		(6,475)	(8,676)
Alınmış haqq ve komissiyalar		10,409	9,638
Ödenilmiş haqq ve komissiyalar		(7,757)	(5,344)
Xarici valyuta ile emeliyyatlar üzre zerer çıxmaqla reallaşdırılmış olunmuş gelirler		3,459	2,759
İşçi heyeti ile bağlı ödenilmiş xercler		(14,765)	(14,901)
Ödenilmiş ümumi ve inzibati xercler		(7,884)	(6,745)
Ödenilmiş menfeet vergisi		(2,732)	(3200)
Alınmış diger gelirler		114	108
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		**16,467**	**10,884**
Əməliyyat aktivlərində xalis azalma/(artma):			
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler		(128)	387
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar		(51,428)	10,767
Diger aktivler		(4,171)	1,944
Əməliyyat öhdəliklərində xalis (azalma)/artma:			
Müşterilere ödenilecek vesaitler		36,338	19,629
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler		(12,538)	(60,226)
Diger öhdelikler		1,927	2,779
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		**(13,533)**	**(13,836)**
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Amortizasiya olunmuş deyerle qeyde alınan borc qiymetli kağızlarının ödenilmesi üzre daxilolmalar		159,507	62,380
Amortizasiya olunmuş deyerle qeyde alınan borc qiymetli kağızlara investisiyaların elde edilmesi		(143,565)	(62,062)
Əmlak ve avadanlıqların alınması		(1,446)	(1,173)
Qeyri-maddi aktivlerin alınması		(921)	(1,436)
Əmlak ve avadanlıqların satışı üzre daxilolmalar		74	156
Müsadire edilmiş girovların satışı üzre daxilolmalar		6	19
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə təmin edilən/(istifadə olunan) xalis pul vəsaitləri		**13,655**	**(2,116)**
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Diger borc alınmış vesaitler üzre daxilolmalar		16,852	11,977
Diger borc alınmış vesaitlerin ödenilmesi		(11,353)	(6,466)
İcare öhdeliklerinin esas hissesinin ödenilmesi		(2,919)	(1,788)
Ödenilmiş dividendler	21	(5,313)	-
Borc alınmış vesaitler ile elaqedar alınmış qrantlar		-	236
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə (istifadə olunan)/təmin olunmuş xalis pul vəsaitləri		**(2,733)**	**3,959**
Mezenne deyişikliklerinin pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri üzre deyişikliklere tesiri		(236)	234
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma		**(2,847)**	**(11,759)**
İlin evveline pul vesaitleri ve onların ekvivalentler	7	41,152	52,911
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**7**	**38,305**	**41,152**

1. BANKIN ƏSAS FƏALİYYƏTİ

"Expressbank" Açıq Sehmdar Cemiyyeti ("Bank") 21 iyun 1992-ci il tarixinde "Azerneqliyyatbank" Kommersiya Bankı kimi tesis edilmişdir ve Azerbaycan Respublikasının qanunları esasında fealiyyet gösterir. 11 mart 2005-ci il tarixinde Bankın hüquqi strukturu deyişdirilerek, Açıq Sehmdar Cemiyyeti olmuşdur. 5 mart 2010-cu il tarixinde Bank adını "Azerneqliyyatbank" Açıq Sehmdar Kommersiya Bankından "Expressbank" Açıq Sehmdar Cemiyyetine deyişmişdir. Bank Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankının ("ARMB") 30 dekabr 1992-ci il tarixinde verdiyi 119 saylı bank lisenziyası esasında fealiyyet gösterir.

Bank ehaliden emanetler alır ve kreditler verir, Azerbaycanın daxilinde ve xarice ödenişleri köçürür, valyuta mübadilesi aparır, fiziki ve hüquqi şexslere diger bank xidmetleri gösterir. Bankın baş ofisi Bakıda yerleşir ve Bakı, elece de Azerbaycanın diger şeherlerinde 15 filialı (2020-ci il: 16 filial) fealiyyet gösterir. Bankın hüquqi ünvanı beledir: Y.Çemenzemenli küçesi 134C, Bakı şeheri, Azerbaycan Respublikası, AZ1052.

7 avqust 2007-ci il tarixinden başlayaraq Bank emanetlerin sığortalanması sisteminin üzvüdür. Bu sistem "Əmanetlerin sığortalanması haqqında" Azerbaycan Respublikasının Qanununa ve diger normativ aktlara esaslanır ve Azerbaycan Əmanetlerin Sığortalanması Fondu terefinden idare olunur.

Bank 7 yanvar 2020-ci il tarixinden etibaren resmi olaraq standart bazar seqmenti üzre listinqe daxil edilmişdir.

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine Bankın nizamname kapitalında sehmdarların iştirak payları aşağıdakı kimi olmuşdur:

Səhmdarlar	**2021 (%)**	**2020 (%)**
"AZENCO Group" MMC	*48.78*	*40.00*
"Enerqoservis" MMC	*21.57*	*17.69*
Hikmet Xammedov	*19.52*	*16.00*
Hafiz Seyidov	*9.75*	*8.00*
Dövlet Avtomobil Neqliyyatı Xidmeti	*0.38*	*0.31*
Xezine sehmleri	*-*	*18.00*
Cəmi	**100.00**	**100.00**

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine sehmdarlardan heç biri ayrı-ayrılıqda Banka nezaret etmemişdir.

2. BANKIN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

Bank fealiyyetini Azerbaycan Respublikasında heyata keçirir.

2020-ci ilde koronavirus pandemiyasının yayılması qlobal iqtisadiyyata menfi tesir göstermişdir. Bir çox ölkelerde seyahetlere ve ferdi şexslerin hereketine mehdudiyyetler qoyulmuş, ikinci dereceli iş yerlerinin bağlanması üzre ehemiyyetli mehdudiyyetler tetbiq edilmiş ve ya pandemiya neticesinde bir sıra iş yerleri bağlanmışdır. Bu, Azerbaycan Respublikası ile ticaret elaqeleri olan, iqtisadi cehetden güclü ölkelerin çoxunda ÜDM-de ehemiyyetli derecede azalmaya sebeb olmuşdur. 2020-ci ilin iyun ayından başlayaraq, Azerbaycan Respublikası da daxil olmaqla, bir çox ölkelerde pandemiya elametlerinde yaxşılaşma müşahide olunmuş ve sonradan müeyyen mehdudiyyetler leğv edilmişdir.

Neticede, qlobal maliyye ve emtee bazarlarında berpa müşahide olunmuşdur. Lakin sonradan Azerbaycan Respublikasında qeyde alınmış yoluxma sayı xeyli artmış ve hökumet terefinden 2020-ci il dekabr ayının ortalarından etibaren yeni mehdudiyyetler tetbiq edilmişdir.

Ölkede COVİD-19 ile mübarize üçün aparılan mehdudlaşdırıcı tedbirler iqtisadi aktivliyin ve mecmu xerc seviyyesinin ehemiyyetli derecede azalmasına sebeb olmuşdur. Mehdudlaşdırıcı tedbirler iqtisadiyyatın otel, neqliyyat, seyahet, eylence ve sair diger seqmentlerine, elece de beynelxalq ticarete öz tesirini göstermişdir.

16 yanvar 2021-ci ilden etibaren Azerbaycan ehalisinin peyvendlenmesine başlanılması ile elaqedar Azerbaycan Respublikası hökumeti COVİD-19 pandemiyası ile mübarize meqsedile evvelki ilde tetbiq edilmiş seyahet mehdudiyyeti, biznes ve diger sahelerin bağlanması ve ölke daxilinde müeyyen erazilerin bağlanması kimi xüsusi karantin rejimi tedbirlerinin merheleli şekilde aradan qaldırılması baresinde qerar qebul etmişdir.

Bank fealiyyetini esasen Azerbaycan Respublikasında heyata keçirir. Azerbaycan Respublikası Hökumeti iqtisadi islahatları ve ölkenin hüquqi, vergi ve qanunvericilik çerçivesinde inkişafını davam etdirir. Azerbaycan iqtisadiyyatının gelecek davamlı inkişafı, esasen bu islahatlardan ve sektordakı tereqqiden, elece de hökumet terefinden iqtisadi, maliyye ve pul siyaseti üzre heyata keçirilmiş tedbirlerden ve Azerbaycan manatı ile xam neftin sabit qiymetlerinden asılıdır. Azerbaycan Respublikasının iqtisadiyyatı, xüsusile neft ve qaz qiymetlerine hessas olmasına baxmayaraq, son illerde Azerbaycan Respublikası Hökumeti daha balanslı iqtisadiyyata keçidi süretlendirmek ve neft-qaz sektorundan asılılığı azaltmaq üçün böyük iqtisadi ve sosial islahatlara başlamışdır. Azerbaycan Respublikası Dövlet Statistika Komitesinin melumatına essasen Azerbaycanda ÜDM 2021-ci ilde 54.62 milyard ABŞ dolları seviyyesinde olmuşdur. Uzunmüddetli perspektivde, ekonometrik modellerimize göre, 2022-ci ilde Azerbaycan ÜDM-nin 54.73 milyard ABŞ dolları ve 2023-cü ilde 55.98 milyard ABŞ dolları seviyyesinde olacağı proqnozlaşdırılır.

Hökumet Azerbaycan manatının sabitliyi ile elaqedar olaraq pul siyasetini davam etdirmiş ve Azerbaycan manatını sabitleşdiren xarici valyuta ehtiyatlarını ayırmışdır. Bu siyaset 2021-ci ilde makroiqtisadi sabitliyin qorunması meqsedi ile davam etdirilmişdir. Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankı il erzinde yeniden maliyyeleşdirme derecesini bir neçe defe deyişdirmiş ve bu derece sabit artmaqla 6,25%-7,25% arasında deyişmişdir.

Bankın rehberliyi, makroiqtisadi mühitdeki deyişiklikleri izleyir ve yaxın gelecekde Bankın fealiyyetinin dayanıqlığını ve inkişafını desteklemek üçün zeruri hesab etdiyi tedbirleri görür.

Beynelxalq kredit reytinq agentlikleri, mütemadi olaraq, Azerbaycan Respublikasının kredit reytinqini qiymetlendirirler. “Fitch” ve “S&P” Azerbaycan Respublikasının reytinqini “BB+” olaraq qiymetlendirmişdir. “Moody’s Investors Service”, ölke üçün “Ba2” kredit reytinqini teyin etmişdir.

Azerbaycan Respublikasının gelecek iqtisadi inkişafı esasen hökumetin vergi, hüquq, tenzimleyici ve siyasi islahatlarla birlikde heyata keçirdiyi iqtisadi, maliyye ve pul tedbirlerinin semereliliyinden asılıdır. Rehberlik Bankın fealiyyetine tesir gösterecek iqtisadi mühitdeki bütün islahatları ve neticede onların maliyye veziyyetine nece tesir göstere bileceyini proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil. Rehberlik hazırda müxtelif neft qiymetleri üzre hessaslıq tehlili heyata keçirir ve biznesin davamlılığını temin etmek üçün müvafiq tedbirler planı hazırlayır.

3. MÜHÜM MÜHASİBAT PRİNSİPLƏRİ

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. *Hazırkı maliyye hesabatları edaletli deyer, menfeet ve ya zerer vasitesile edaletli deyer (“MZVƏD”) ve diger mecmu gelir vasitesile edaletli deyerde tesnifleşdirilen (“DMGVƏD”) maliyye aletlerinin ilkin tanınmasının deyişmesi ile Maliyye Hesabatlarının Beynelxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq ilkin deyer metoduna esasen tertib edilmişdir. Hazırkı maliyye hesabatlarının hazırlanmasında istifade edilen esas uçot siyasetleri aşağıda gösterilir. Hemin uçot siyaseti başqa cür gösterilmediyi hallarda, teqdim edilen bütün dövrlere müvafiq şekilde tetbiq edilmişdir. 5 saylı Qeyde baxın.*

Maliyyə alətləri - əsas ölçülmə üsulları. *Ədaletli deyer qiymetlendirme tarixinde bazar iştirakçıları arasında könüllü şekilde emeliyyat heyata keçirilerken aktivi satmaq üçün alınacaq ve öhdeliyi ötürerken ödenilecek deyerdir. Ədaletli deyer en yaxşı olaraq feal bazarda alınıb-satıla bilen qiymet ile tesdiqlenir. Feal bazar qiymetler haqqında davamlı olaraq melumat elde etmek üçün aktiv ve öhdelikler üzre emeliyyatların kifayet qeder tez müddetde ve hecmde heyata keçirildiyi bazardır. Feal bazarda alınıb-satılan maliyye aletlerinin edaletli deyeri ayrı-ayrı aktiv ve ya öhdeliklerin bazar qiymetinin müessisenin istifadesinde olan aktiv ve ya öhdeliklerin miqdarına hasili neticesinde alınan mebleğ kimi ölçülür. Bu hal hetta bazarın normal gündelik ticaret dövriyyesi müessisenin istifadesinde olan aktiv ve öhdeliklerin qarşılanması üçün kifayet qeder olmadıqda ve bir emeliyyat üzre mövqelerin satılması üçün sifarişlerin yerleşdirilmesi bazar qiymetine tesir etdikde baş verir.*

Əmeliyyatın qiymeti haqqında bazar melumatı olmayan maliyye aletlerinin edaletli deyerini müeyyen etmek üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelinden, hemçinin bazar şertleri ile heyata keçirilen analoji emeliyyatlar haqqında melumatlara ve ya investisiya olunan müessiselerin cari deyerine esaslanan modellerden istifade edilir. Ədaletli deyerin qiymetlendirilmesi neticeleri aşağıda gösterildiyi kimi edaletli deyer iyerarxiyasının seviyyelerine göre tehlil edilir: (i) 1-ci Seviyyeye oxşar aktivler ve ya öhdelikler üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzeliş edilmeyen) qiymetler ile qiymetlendirmeler aiddir, (ii) 2-ci Seviyyeye aktiv ve ya öhdelik üçün birbaşa (yeni qiymetler) ve ya dolayısı ile (yeni qiymetler esasında hesablananlar) müşahide edile bilen ehemiyyetli ilkin melumatların istifade edildiyi qiymetlendirme üsulları ile qiymetlendirmeler aiddir, (iii) 3-cü Seviyyeye aid olan qiymetlendirmeler yalnız müşahide oluna bilen bazar melumatlarına esaslanmır (yeni qiymetlendirme üçün ehemiyyetli hecmde müşahide oluna bilmeyen ilkin melumatlar teleb edilir). Ədaletli deyer iyerarxiyasının seviyyeleri arasında köçürmeler hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir. 30 saylı Qeyde baxın.

Əməliyyat xərcləri elave xercleri eks etdirir ve birbaşa olaraq maliyye aletinin alışı, buraxılması ve ya satışı ile elaqelidir. Əlave xerc emeliyyat heyata keçirilmediyi teqdirde yaranmayan xerclerdir. Əmeliyyat xerclerine agentlere (satış üzre agentler kimi fealiyyet gösteren işçiler daxil olmaqla), meslehetçilere, brokerlere ve dilerlere ödenilmiş haqq ve komissiyalar, tenzimleyici orqanlar ve fond birjalarına ödemeler, elece de mülkiyyet hüququnun köçürülmesi üzre vergiler ve rüsumlar daxildir. Əmeliyyat xerclerine borc öhdelikleri üzre mükafat ve ya diskontlar, maliyyeleşdirme xercleri, daxili inzibati ve ya saxlama xercleri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər ("AD") esas mebleğin ödenilmesi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizleri daxil etmekle, maliyye aktivleri üçün ise deyersizleşme zererleri üzre her hansı silinmeni çıxmaqla aktivlerin ilkin deyerini eks etdirir. Hesablanmış faizlere ilkin uçot zamanı texire salınmış emeliyyat xerclerinin ve effektiv faiz metodundan istifade etmekle ödeniş mebleği üzre her hansı mükafat ve ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gelirleri ve faiz xercleri, o cümleden hesablanmış kupon gelirleri ve amortizasiya edilmiş diskont ve ya mükafat (verilme zamanı texire salınmış komissiyalar daxil olmaqla, eger varsa) ayrıca gösterilmir ve maliyye veziyyeti haqqında hesabatda müvafiq maddelerin qalıq deyerine daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyye aletinin qalıq deyeri üzre sabit faiz derecesinin (effektiv faiz derecesi) temin edilmesi üçün faiz gelirleri ve ya xerclerinin müvafiq dövr erzinde uçota alınması metodudur. Effektiv faiz derecesi, texmin edilen gelecek pul ödenişlerini ve ya daxilolmaları (kreditler üzre gelecek zererler istisna olmaqla) maliyye aletinin gözlenilen fealiyyet müddeti erzinde ve ya müvafiq hallarda daha qısa müddet erzinde maliyye aletinin xalis qalıq deyerine diskontlaşdıran deqiq derecedir.

Effektiv faiz derecesi maliyye aleti üçün nezerde tutulan deyişken faiz derecesi üzre kredit spredini eks etdiren mükafatlar ve ya diskont ve yaxud bazar qiymetlerinden asılı olaraq müeyyen edilmeyen diger deyişken amiller istisna olmaqla, faiz derecelerinin növbeti deyişdirilme tarixine qeder deyişken faizli aletler üzre pul vesaitlerinin hereketini diskont etmek üçün istifade edilir. Bu cür mükafatlar ve ya diskontlar maliyye aletinin gözlenilen tedavül müddeti erzinde amortizasiya edilir. Diskont deyerinin hesablanmasına müqavile terefleri arasında ödenilmiş ve ya alınmış effektiv faiz derecesinin ayrılmaz terkib hissesini teşkil eden bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. *MZVƏD kateqoriyasında ölçülen maliyye aletleri ilkin olaraq edaletli deyerle tanınır. Bütün diger maliyye aletleri emeliyyat xercleri de daxil olmaqla, ilkin olaraq edaletli deyerle tanınır. İlkin tanınma zamanı edaletli deyer en yaxşı olaraq emeliyyat qiymeti ile sübut edilir. İlkin tanınma zamanı gelir ve ya zerer yalnız edaletli deyer ile emeliyyat qiymeti arasında ferq olduqda qeyde alınır. Sövdeleşme qiymeti eyni maliyye aleti ile aparılan diger müşahide oluna bilen cari bazar emeliyyatları ve ya esas melumat kimi yalnız müşahide edile bilen bazarların melumatlarını istifade eden qiymetlendirme modeli ile sübut edilir.*

İlkin tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen maliyye aktivleri ve edaletli deyerin deyişmesi diger mecmu gelire aid edilen ("DMGVƏD") borc aletlerine investisiyalar üzre ehtimal olunan kredit zererleri üçün ehtiyat tanınır ve bu da aktivin ilkin tanınmasından derhal sonra zererin tanınması ile neticelenir.

Qanunvericilik ve ya mövcud bazar qaydaları ile müeyyen edilmiş vaxt çerçivesinde alınıb-satılması nezerde tutulan maliyye aktivleri ("standart şertlerle heyata keçirilen" alış ve satışlar) Bankın maliyye aktivini almaq ve ya satmaq öhdeliyini qebul etdiyi emeliyyat tarixinde qeyde alınır. Alış üzre bütün diger emeliyyatlar müessisenin hemin maliyye aleti üzre müqavile terefi olduqda tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları. *Bank maliyye aktivlerini aşağıdakı kateqoriyalarda tesnifleşdirir: MZVƏD, DMGVƏD ve AD. Borc maliyye aktivlerinin tesnifleşdirilmesi ve sonrakı dövrde ölçülmesi: (i) müvafiq aktivler portfelinin idare olunması üçün Bankın biznes modelinden ve (ii) aktiv üzre pul axınlarının xüsusiyyetinden asılıdır.*

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. *Biznes model Bankın nağd pul axınları elde etmesi meqsedile portfelin idare edilmesi üçün istifade etdiyi metodu eks etdirir ve Agentliyin meqsedinin: (i) aktivlerden yalnız müqavile üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi ("müqavile üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi üçün aktivin saxlanılması") ve ya (ii) müqavilede nezerde tutulan ve aktivlerin satışından yaranan nağd pul axınlarının elde edilmesi ("müqavile üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi ve maliyye aktivlerinin satılması üçün aktivlerin saxlanılması") olub-olmadığını müeyyen edir. (i) ve (ii) bendler tetbiq edilmedikde, maliyye aktivleri "diger" biznes modellere aid edilir ve MZVƏD kateqoriyasında ölçülür.*

Biznes model qiymetlendirme tarixinde mövcud olan portfel üzre müeyyen edilmiş meqsedlere nail olmaq üçün Bankın heyata keçirmeyi planlaşdırdığı fealiyyete dair bütün müvafiq sübutlar esasında aktivler qrupu (portfel seviyyesinde) üçün müeyyen edilir. Biznes modelin müeyyen edilmesi zamanı Agentliyin nezere aldığı amillere portfelin meqsedi ve terkibi, müvafiq aktivler üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi ile bağlı keçmiş tecrübe, risklerin qiymetlendirilmesi ve idare edilmesi üzre yanaşmalar, aktivler üzre gelirliliyin qiymetlendirilmesi üsulları ve aktivlerin idare edilmesi menecerlerine ödenişlerin sxemi daxildir. Agentliyin öz maliyye aktivleri üçün biznes modellerin müeyyen edilmesi zamanı istifade etdiyi esas mülahizeler 4 saylı Qeydde gösterilir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: nağd pul axınlarının xüsusiyyətləri. *Biznes model müqavile üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi ve ya müqavile üzre nağd pul axınlarının elde edilmesi ve maliyye aktivlerinin satılması üçün aktivlerin saxlanılmasını nezerde tutduqda, Bank nağd pul axınlarının yalnız esas borc ve faiz ödenişlerinden ibaret olub-olmadığını qiymetlendirir ("YƏMFÖ" tehlili).*

Müqavile şertleri esas kredit sazişinin şertlerine uyğun olmayan riske ve ya deyişkenliye meruz qalmanı nezerde tutduqda, müvafiq maliyye aktivi MZVƏD kateqoriyasında tesnifleşdirilir ve qiymetlendirilir. YƏMFÖ tehlili aktivin ilkin tanınması zamanı heyata keçirilir ve sonradan yeniden qiymetlendirilmir. Bankın öz maliyye aktivleri üçün YƏMFÖ tehlili apardığı zaman istifade etdiyi esas mülahizeler 4 saylı Qeydde gösterilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi. *Maliyye aktivlerinin idare edilmesi üzre biznes model tam deyişdirildikde, bütün maliyye aletleri yeniden tesnifleşdirilmelidir. Aktivlerin yeniden tesnifleşdirilmesi perspektiv qaydada – biznes modeldeki deyişiklikden sonrakı ilk hesabat dövrünün evvelinden tetbiq edilir. Bank cari ve müqayiseli dövr erzinde öz biznes modelini deyişdirmemiş ve maliyye aktivlerini yeniden tesnifleşdirmemişdir.*

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: ehtimal olunan kredit zərərləri üzrə ehtiyat. *Bank amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc aletleri üzre ehtimal olunan kredit zererlerini (EOKZ) proqnozlar esasında qiymetlendirir. Bank her bir hesabat tarixinde ehtimal olunan kredit zererlerini qiymetlendirir ve maliyye ve müqavile aktivleri üzre xalis deyersizleşme zererlerini tanıyır. Ehtimal olunan kredit zererlerinin qiymetlendirilmesi aşağıdakıları özünde eks etdirir: (i) bir sıra mümkün neticelerin qiymetlendirilmesi yolu ile müeyyen edilmiş obyektiv ve ehtimal ile ölçülmüş mebleğ, (ii) pulun zaman deyeri ve (iii) hesabat tarixinde keçmiş hadiseler, cari şertler ve proqnozlaşdırılan gelecek iqtisadi veziyyet haqqında artıq xerc çekmeden ve ya çalışmadan elde edile bilen esaslandırılmış ve tesdiqlenmiş melumat.*

Amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc aletleri ve müqavile aktivleri ehtimal olunan kredit zererleri üzre ehtiyat çıxılmaqla, maliyye veziyyeti haqqında hesabatda gösterilir. Kreditlerle bağlı öhdelikler ve maliyye zemanetleri üzre ehtimal olunan kredit zererleri üçün maliyye veziyyeti haqqında hesabatda öhdeliyin terkibinde ayrıca ehtiyat tanınır. DMGVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilen borc aletlerinin amortizasiya olunmuş deyerinde deyişiklikler ehtimal olunan kredit zererleri üçün ehtiyat çıxılmaqla menfeet ve ya zererde tanınır. Balans deyerindeki diger deyişiklikler sair mecmu gelirlerde DMGVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilen borc aletleri üzre "zerer çıxılmaqla gelir" kimi tanınır.

Bank maliyye aktivlerinin ilkin tanınmasından etibaren kredit keyfiyyetindeki deyişikliklere esaslanaraq üç merheleli deyersizleşme modeli tetbiq edir. İlkin tanınma zamanı deyersizleşmemiş maliyye aleti 1-ci Merheleye tesnifleşdirilir. 1-ci Merhelede maliyye aktivleri üzre ehtimal olunan kredit zererleri növbeti 12 ay erzinde ve ya müqavilede nezerde tutulan ödeniş tarixine qeder (12 ay bitene qeder) baş vere bilen defolt hadiseleri neticesinde yaranmış bütöv müddet üçün EOKZ ("12 aylıq EOKZ") mebleğinde qiymetlendirilir.

Bank ilkin tanınma vaxtından etibaren kredit riskinde ehemiyyetli derecede artımın (SICR) baş verdiyini müeyyen ederse, aktiv 2-ci Merheleye köçürülür ve hemin aktiv üzre EOKZ bütöv müddet üçün EOKZ esasında, yeni müqavilede gösterilen ödeme tarixine qeder, lakin gözlenilen her hansı qabaqcadan ödenişleri nezere almaqla ("bütöv müddet üçün ehtimal olunan kredit zererleri") qiymetlendirilir. Kredit riskinde ehemiyyetli derecede artımın baş vermesinin Bank terefinden müeyyen edilmesi qaydası 29 saylı Qeydde teqdim edilir. Bank maliyye aktivinin deyersizleşmesini müeyyen ederse aktiv 3-cü Merheleye köçürülür ve hemin aktiv üzre EOKZ bütöv müddet üçün ehtimal olunan kredit zererleri kimi qiymetlendirilir. Deyersizleşmiş aktivlerin ve defolt hadisesinin Bank terefinden müeyyen edilmesi qaydası 29 saylı Qeydde izah edilir. Alınarken ve ya yaradılarken deyersizleşmiş maliyye aktivleri üçün EOKZ daim bütöv müddet üçün EOKZ kimi ölçülür. Hemin Qeydde EOKZ-nin qiymetlendirilmesinde istifade edilen ilkin melumatlar, ferziyyeler ve hesablama üsulları haqqında melumat, elece de Bank terefinden gelecek melumatların EOKZ modellerine daxil edilmesi qaydası gösterilir.

Kredit ve istifade olunmamış kredit xettinden ibaret olan kredit kartları kimi müeyyen maliyye aletleri üzre istisna olaraq kredit zererleri Bankın kredit riskine meruz qaldığı müddet, yeni bele kredit zererlerinin kredit riskinin idare edilmesi tedbirleri vasitesile azaldılmasına qeder olan dövr erzinde (bu dövr kredit müqavilesinin maksimum müddetinden artıq olsa bele) qiymetlendirilir. Bu, kreditin ödenilmesinin teleb edilmesi ve istifade olunmamış kredit xettinin leğv edilmesine göre kredit zererine meruz qalan mebleğin müqavilede nezerde tutulan bildiriş müddeti ile mehdudlaşmaması ile elaqedardır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi. *Maliyye aktivlerini berpa etmek üçün Bankın bütün praktiki imkanları tükendikde ve Bank bele aktivlerin berpasına dair gözlentilerin esaslandırılmadığı qenaetine geldikde, maliyye aktivleri tam ve ya qismen silinir. Borcların silinmesi tanınmanın dayandırılması hesab edilir. Bank müqavileye esasen ödenilmeli mebleğleri berpa etmeye cehd etdikde, lakin hemin mebleğlerin berpası ile bağlı esaslandırılmış gözlentileri olmadıqda, baresinde hele de mecburi berpa tedbirleri görülen maliyye aktivlerini sile biler.*

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. *Bank aşağıdakı hallarda maliyye aktivlerinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivler geri alındıqda ve ya bu aktivlerle elaqedar pul vesaitlerinin hereketi üzre hüquqların müddeti başa çatdıqda ve ya (b) Bank maliyye aktivlerinden daxil olan pul vesaitlerinin axını üzre mülkiyyet hüququnu ötürdükde ve ya ötürülme haqqında müqavile bağladıqda ve bu zaman (i) hemin aktivlerin mülkiyyet hüququ ile elaqedar bütün risk ve faydaları esas etibarile başqa terefe ötürdükde ve ya (ii) bu aktivlerin mülkiyyet hüququ ile elaqedar bütün risk ve faydaları esas etibarile ötürmedikde ve ya saxlamadıqda, lakin hemin aktivler üzre nezaret hüququnu özünde saxlamadıqda. Qarşı teref satışa mehdudiyyetler qoymadan aktivi tam olaraq elaqeli olmayan üçüncü terefe satmaq imkanına malik olmadıqda nezareti özünde saxlayır.*

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. *Bank bezen maliyye aktivleri üzre müqavile şertlerine yeniden baxır ve ya onları deyişdirir. Bu zaman Bank aşağıdakı amilleri nezere alaraq, müqavile üzre pul axınlarının modifikasiyasının ehemiyyetli olduğunu qiymetlendirir: aktivin risk profiline ehemiyyetli derecede tesir gösteren her hansı yeni müqavile şertleri (meselen, menfeetde pay ve ya kapital üzre gelirlilik), faiz derecesindeki ehemiyyetli deyişiklikler, valyutada deyişiklikler, aktivle bağlı kredit riskine ehemiyyetli derecede tesir gösteren yeni ve ya elave kredit teminatının yaranması ve ya borcalanın maliyye çetinliyi olduqda kreditin müddetinin ehemiyyetli derecede artırılması.*

Yeni şertler ehemiyyetli derecede ferqlendikde evvelki aktiv üzre pul axınlarını elde etmek hüququ başa çatdığına göre Bank evvelki maliyye aktivinin tanınmasını dayandırır ve yeni aktivi edaletli deyerle tanıyır. Müqavile şertlerine yeniden baxılması tarixi növbeti deyersizleşmenin hesablanması, o cümleden kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması faktının müeyyen edilmesi üçün ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Bundan elave, Bank yeni kreditin ve ya borc aletinin YƏMFÖmeyarına uyğunluğunu qiymetlendirir. Tanınması dayandırılmış ilkin aktivin balans deyeri ile ehemiyyetli derecede modifikasiya edilmiş yeni aktivin edaletli deyeri arasındakı her hansı ferq (ferqin mahiyyeti sehmdarlarla heyata keçirilen kapital emeliyyatına aid edilmediyi teqdirde) menfeet ve ya zererde tanınır.

Müqavile şertlerine qarşı terefin maliyye çetinlikleri ve evvelceden razılaşdırılmış ödenişleri heyata keçire bilmemesi sebebinden yeniden baxılarsa, Bank aktiv üzre risklerin ve faydaların müqavile şertlerinin deyişdirilmesi neticesinde ehemiyyetli derecede ferqlendiyini müeyyen etmek üçün aktivler üzre ilkin ve düzeliş edilmiş gözlenilen pul axınlarını müqayise edir. Riskler ve faydalar deyişmedikde, modifikasiya edilmiş aktiv ilkin aktivden ehemiyyetli derecede ferqlenmir ve bu modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına getirib çıxarmır. Bank modifikasiya edilmiş müqavile üzre pul axınlarını ilkin effektiv faiz derecesi ile diskontlaşdırmaqla, ümumi balans deyerini yeniden hesablayır ve modifikasiya neticesinde yaranan gelir ve ya zereri menfeet ve ya zererde tanıyır.

COVİD-19 pandemiyası ile elaqedar olaraq Bank terefinden verilmiş kredit tetilleri müvafiq kredit ve avansların teqdim edilmesi üzre müqavilelerin modifikasiyası kimi nezere alınır. Bank kredit tetilinde faiz hesablamağa davam etdiyi üçün bu modifikasiyalar ehemiyyetli modifikasiya zereri ile neticelenmemişdir.

Mümkün olduqda Bank girova yiyelenmek evezine kredit şertlerini deyişdirmeye çalışır. Buna müqavile ile nezerde tutulmuş ödeniş müddetlerinin uzadılması ve yeni kredit şertlerinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda teqdim olunur:

- *Kreditin valyutası deyişmişdirse, köhne kredit uçotdan çıxarılır ve yeni kredit tanınır;*
- *Əger kredit şertlerinin deyişmesi borcalanın maliyye çetinlikleri ile bağlı deyilse, yeni şertler müeyyen edildikden sonra, kredit artıq vaxtı keçmiş hesab olunmur;*
- *Əger kredit şertlerinin deyişmesi borcalanın maliyye çetinlikleri ile bağlıdırsa ve şertler deyişdirildikden sonra kredit deyersizleşerse, Bank ilkin effektiv faiz derecesinden istifade etmekle diskontlaşdırılmış yeni pul vesaitlerinin hereketinin cari deyeri ile şertler deyişdirildikden evvel qalıq deyeri arasındakı ferqi dövr üzre ehtiyat ayırmalarında tanıyır. Kreditin şertleri deyişdirildikden sonra kredit deyersizleşmirse, Bank effektiv faiz derecesini yeniden hesablayır.*

Bütün meyarların qarşılanması ve gelecek ödenişlerin mümkünlüyünden emin olmaq meqsedile Bankın rehberliyi restrukturizasiya edilmiş kreditleri daim nezerden keçirir. Bele kreditler ferdi ve ya ümumi qaydada deyersizleşmeye meruz qalmaqda davam edir ve onların ödenilen deyeri kredit üzre ilkin ve ya cari effektiv faiz derecesi istifade etmekle hesablanır.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilmə kateqoriyaları. *Maliyye öhdelikleri aşağıdakılar istisna olmaqla, sonradan amortizasiya olunmuş deyerle tesnifleşdirilir: (i) MZVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilen maliyye öhdelikleri ve; (ii) maliyye zemaneti müqavileleri ve kreditlerle bağlı öhdelikler.*

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. *Maliyye öhdeliyinin tanınması öhdelik icra edildiyi halda dayandırılır (yeni, müqavilede gösterilen öhdelik yerine yetirildikde, leğv edildikde ve ya icra müddeti başa çatdıqda).*

Bank ile onun evvelki kreditorları arasında şertleri ehemiyyetli derecede ferqli olan borc aletlerinin mübadilesi, elece de mövcud maliyye öhdeliklerinin şertlerinin ehemiyyetli derecede deyişdirilmesi ilkin maliyye öhdeliyinin icrası ve yeni maliyye öhdeliyinin tanınması kimi uçota alınır. Şertler o halda ehemiyyetli derecede deyişmiş hesab olunur ki, alınmış ve ilkin effektiv faiz metodu ile dikontlaşdırılmış bütün ödenilmiş komissiyalar daxil olmaqla, yeni şertlere esasen pul axınlarının diskontlaşdırılmış cari deyeri ilkin maliyye öhdeliyi üzre qalan pul axınlarının diskontlaşdırılmış cari deyerinden en azı 10% ferqlensin. Bundan elave, aletin ifade edildiyi valyuta, faiz derecesinin növünde deyişikikler, aletin konvertasiyası ile bağlı yeni şertler ve kredit üzre xüsusi şertlerde deyişiklikler kimi diger keyfiyyet amilleri nezere alınır. Borc aletlerinin mübadilesi ve ya şertlerinin deyişdirilmesi öhdeliyin icrası kimi nezere alınarsa, bütün xercler ve ya ödenilmiş komissiyalar öhdeliyin icrası üzre menfeet ve ya zererde tanınır. Borc aletinin mübadilesi ve ya şertlerinin deyişdirilmesi öhdeliyin icrası kimi nezere alınmadıqda, bütün xercler ve ya ödenilmiş komissiyalar öhdeliyin balans deyerine düzeliş kimi eks etdirilir ve modifikasiya edilmiş öhdeliyin qalan müddeti erzinde amortizasiya edilir.

Öhdeliklerin icrası ile neticelenmeyen deyişiklikler evevlki tarixle mecmu amortizasiyanın hesablanması metodu ile texmini göstericinin deyişmesi kimi uçota alınır ve bu zaman gelir ve ya zerer balans deyerindeki ferqin iqtisadi mahiyyeti sehmdar ile kapital emeliyyatlarına aid edilmediyi teqdirde, menfeet ve ya zererde eks etdirilir

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. *Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri pul vesaitlerinin evvelceden melum olan mebleğine asan çevrile bilen ve deyerin cüzi deyişmesi kimi riske meruz qalan qısamüddetli qoyuluşlardır. Pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerine nağd pul, mecburi ehtiyatlar istisna olmaqla, Azerbaycan Respublikası Merkezi Bankından alınacaq vesaitler, müxbir hesablar üzre mehdudiyyet qoyulmamış vesaitler, elece de overnayt depozitler ve ilkin ödeniş müddeti üç aydan az olan depozitler daxildir. Verilme tarixinde istifadesi üç aydan çox müddete mehdudiyyet qoyulmuş vesaitler maliyye veziyyeti ve pul vesaitlerinin hereketi haqqında hesabatlarda pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerine aid edilmir. Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri aşağıdakı sebeblere göre amortizasiya olunmuş deyerle qeyde alınır: (i) müqavile üzre pul axınlarını elde etmek meqsedile saxlanılır ve hemin pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişlerinden ibaretdir ve (ii) MZVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilmir.*

Mərkəzi Bankdakı məcburi ehtiyatlar. *Merkezi Bankdakı mecburi ehtiyatlar amortizasiya olunmuş deyerle uçota alınır ve Bankın gündelik emeliyyatlarının maliyyeleşdirilmesi üçün nezerde tutulmayan faizsiz mecburi ehtiyat depozitlerini eks etdirir ve bu sebebden pul vesaitlerinin hereketi haqqında hesabatın tertib edilmesi meqsedile pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerine aid edilmir.*

Kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər. *Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler Merkezi Bankdakı mecburi ehtiyatlardan ve diger banklarda ve kredit teşkilatlarında yerleşdirilmiş ilkin ödeme müddeti üç aydan artıq olan depozitlerden ibaretdir. Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler (i) müqavile üzre pul axınlarını elde etmek meqsedile saxlanıldıqda ve hemin pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişlerini eks etdirdikde ve (ii) MZVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilmedikde amortizasiya olunmuş deyerle uçota alınır.*

Borc qiymətli kağızlara investisiyalar. *Biznes modele ve pul axınlarının xüsusiyyetine esasen Bank borc qiymetli kağızları AD, DMGVƏD ve ya MZVƏD kateqoriyaları üzre tesnifleşdirir. Borc qiymetli kağızları müqavile üzre pul axınlarını elde etmek meqsedile saxlanıldıqda, hemin pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişlerini eks etdirdikde ve uçot uyğunsuzluğunu ehemiyyetli derecede azaltmaq üçün MZVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilmedikde amortizasiya olunmuş deyerle uçota alınır.*

Borc qiymetli kağızları müqavile üzre pul axınlarını elde etmek ve satmaq üçün saxlanıldıqda, hemin pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişlerini eks etdirdikde ve MZVƏD kateqoriyasında qiymetlendirilmedikde DMGVƏD kateqoriyasında uçota alınır. Bu aktivler üzre faiz gelirleri effektiv faiz derecesi metodu ile hesablanır ve menfeet ve ya zererde tanınır. Ehtimal olunan kredit zererleri modeline esasen müeyyen edilmiş deyersizleşme ehtiyatı il üzre menfeet ve ya zererde tanınır. Balans deyerindeki bütün diger deyişiklikler sair mecmu gelirde qeyde alınır. Borc qiymetli kağızların tanınması dayandırıldıqda evvel sair mecmu gelirde tanınan mecmu gelir ve ya zerer sair mecmu gelirden menfeet ve zerere yeniden tesnifleşdirilir.

Borc qiymetli kağızlara investisiyalar amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen ve ya DMGVƏD kateqoriyasına aid olunan maliyye aktivleri üzre tanınma meyarlarına cavab vermedikde, MZVƏD kateqoriyasında uçota alınır. Bank, hemçinin ilkin tanınma zamanı yeniden tesnifleşdirme hüququ olmadan öz mülahizesine esasen borc qiymetli kağızlara investisiyaları MZVƏD kateqoriyasına tesnifleşdire biler (eger bu, ferqli uçot metodları ile tanınan ve ya qiymetlendirilen maliyye aktivleri ve öhdelikleri arasında uçot uyğunsuzluğunu ehemiyyetli derecede azaldarsa).

Müştərilərə verilmiş kreditlər. *Müşterilere verilmiş kreditler müşterinin kreditini almaq ve ya müşteriye kredit vermek meqsedile Bank terefinden müşterilere avans şeklinde nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Biznes model ve pul axınlarının xüsusiyyetini nezere alaraq, Bank müşterilere verilmiş kreditleri ve avansları aşağıdakı kateqoriyalardan birine tesnifleşdirir: (i) AD: kreditler müqavile üzre pul axınlarını elde etmek meqsedile saxlanıldıqda, hemin pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişlerini eks etdirdikde ve könüllü olaraq MZVƏD kateqoriyasına aid edilmedikde ve (ii) MZVƏD: kreditler YƏMFÖ, AD ve ya DMGVƏD kateqoriyasında qiymetlendirme meyarlarına uyğun olmadıqda MZVƏD kateqoriyasında ölçülür.*

Deyersizleşme üzre ehtiyatlar ehtimal olunan kredit zererleri üzre gelecekyönümlü modellere esasen müeyyen edilir. Ehtimal olunan kredit zererlerinin qiymetlendirilmesinde istifade edilen ilkin melumatlar, ferziyyeler ve hesablama üsulları haqqında melumat, elece de Bank terefinden gelecekyönümlü melumatların ehtimal olunan kredit zererleri modellerine daxil edilmesi qaydası 29 saylı Qeydde gösterilir.

Kreditlər ilə bağlı öhdəliklər. *Bank kreditlerin verilmesi üçün öhdelikler götürür. Bele öhdelikler geri çağırılmayan öhdelikler ve ya geri çağırılması yalnız ehemiyyetli derecede menfi deyişikliklere cavab olaraq mümkün olan öhdeliklerdir. Bele öhdelikler ilkin olaraq adeten alınan ödeniş mebleği ile tesdiqlenen edaletli deyerle tanınır. Bu mebleğ Bank terefinden müeyyen kredit müqavilesinin bağlanacağı ve kreditin verilmesinden sonra qısa müddet erzinde onun istifadesini planlaşdırmayacağı ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, öhdeliyin müddeti erzinde düz xett metodu ile amortizasiya edilir; kreditlerin verilmesi üzre öhdelikler ile bağlı bele komissiya gelirleri gelecek dövrlerin gelirleri kimi uçota alınır ve ilkin tanınma zamanı kreditin qalıq deyerine daxil edilir.*

Her bir hesabat dövrünün sonunda öhdelikler aşağıdakı qaydada qiymetlendirilir: (i) ilkin tanınma zamanı amortizasiya olunmamış qalıq mebleğinde ve (ii) EOKZ modeli esasında müeyyen edilmiş zerer üzre ehtiyatın mebleğinde. Öhdelik bazar faiz derecesinden aşağı faizle kreditin verilmesini nezerde tutmadıqda, öhdelik bu iki mebleğden daha yüksek olanı ile qiymetlendirilir. Kreditlerin verilmesi ile bağlı öhdeliklerin qalıq deyeri öhdeliklere aid edilir. Kredit ve istifade edilmemiş kredit öhdeliyinden ibaret olan müqavilelerde Bank istifade edilmemiş kredit komponenti ve kredit komponenti üzre EOKZ-ni ayrıca müeyyen ede bilmedikde, istifade edilmemiş kredit üzre EOKZ kredit zererleri üzre ehtiyat ile birlikde tanınır. Verilmiş kredit ve istifade edilmemiş kredit öhdeliyi üzre mecmu EOKZ kreditin ümumi qalıq deyerinden artıq olduqda, artıq olan hisse öhdelik kimi tanınır.

Maliyyə zəmanətləri. *Maliyye zemanetleri müeyyen debitorun borc aleti üzre ilkin ve ya deyişdirilmiş şertlere esasen ödenişleri vaxtında heyata keçire bilmediyi halda zemanet sahibine deymiş zererin evezinin ödenilmesini Bankdan teleb edir. Maliyye zemanetleri ilkin olaraq adeten alınan komissiya mebleğine beraber olan edaletli deyerle tanınır. Bu mebleğ zemanetin müddeti erzinde düz xett metodu ile amortizasiya edilir. Her bir hesabat dövrünün sonunda zemanetler aşağıdakı mebleğlerden daha yüksek olanı ile qiymetlendirilir: (i) zemanet üzre zerer mebleği üçün gözlenilen zerer modeli ile müeyyen edilen ehtiyat ve (ii) ilkin tanınma zamanı amortizasiya olunmamış mebleğin qalığı. Bundan elave, maliyye veziyyeti haqqında hesabatda aktiv kimi tanınan alınacaq komissiyalar üçün EOKZ üzre ehtiyat tanınır.*

Vergilər. *Hazırkı maliyye hesabatlarında menfeet vergisi qüvvede olan ve ya hesabat dövrünün sonuna qüvveye minmiş qanunvericiliyin teleblerine uyğun olaraq eks etdirilir. Menfeet vergisi xerci cari va texire salınmış menfeet vergisinden ibaret olub, il üzre menfeet ve ya zererde tanınır. Lakin hemin ve ya başqa dövrde diger mecmu gelirde ve ya birbaşa kapitalda tanınan emeliyyatlara aid olan vergiler diger mecmu gelirde ve ya birbaşa kapitalda tanınır. Cari il üzre menfeet vergisi xerci Azerbaycan Respublikası qanunvericiliyine uyğun olaraq hesablanır.*

Cari vergiler cari ve evvelki dövrler üzre vergiye celb edilen menfeet ve ya zerer ile elaqedar vergi orqanlarına ödenilecek ve ya vergi orqanları terefinden geri qaytarılacaq mebleği teşkil edir. Vergiye celb edilen menfeet ve ye zerer maliyye hesabatlarının müvafiq vergi beyannamelerinin teqdim olunmasından evvel tesdiqlendiyi halda texmini göstericilere esasen hesablanır. Menfeet vergisinden başqa diger vergiler inzibati ve diger emeliyyat xercleri kimi qeyde alınır.

Texire salınmış menfeet vergisi öhdelik metodundan istifade etmekle keçmiş illerin vergi zererleri ve maliyye hesabatlarında aktiv ve öhdeliklerin vergi bazası ve qalıq deyeri arasında yaranan müveqqeti ferqler üçün hesablanır.

İlkin tanınma zamanı istisna hal olaraq, eger emeliyyat maliyye menfeeti ve vergiye celb edilen menfeete tesir göstermirse, aktiv ve öhdeliyin ilkin qeyde alınması neticesinde yaranan müveqqeti ferqler üzre texire salınmış vergi hesablanmır (müessiselerin birleşmesi halları istisna olmaqla). Texire salınmış menfeet vergisi aktiv ve öhdelikleri, hesabat tarixine qüvvede olan ve ye esas etibarı ile qüvvede olan vergi dereceleri ve vergi qanunları esasında aktivlerin satıldığı ve ya öhdeliklerin yerine yetirildiyi müddetde tetbiq edilen vergi dereceleri ile ölçülür.

Gelirden çıxılan müveqqeti ferqler üzre texire salınmış vergi aktivleri ve keçmiş illerin vergi zererleri vergi tutulan gelecek gelirlerin yaranması ve bu gelirler üzre çıxılmaların istifade edilmesi ehtimalını nezere alaraq tanınır.

Bundan elave, Bankın emeliyyatları ile bağlı Azerbaycanda müxtelif emeliyyat vergileri, meselen ƏDV, emlak vergisi, menbede tutulan vergi ve s. tutulur. Bu vergiler ümumi ve inzibati xerclerinin terkibine daxil edilir.

Əmlak və avadanlıqlar. *Avadanlıqlar, gündelik xidmet xercleri istisna olmaqla, yığılmış köhnelmeni ve her hansı tanınmış deyersizleşme zererini çıxmaqla ilkin deyerle tanınır. Tanınma meyarına uyğun gelende, avadanlıqların bir hissesinin evez edilmesi xercleri yarandığı zaman hemin deyere daxil edilir.*

Rehberlik her bir hesabat dövrünün sonunda emlak ve avadanlıqlar üzre deyersizleşme elametlerinin mövcudluğunu qiymetlendirir. Əger bu cür elametler mövcud olarsa, rehberlik berpa edile bilen deyeri texmin edir. Aktivin berpa edile bilen deyeri onun satış üzre mesrefleri çıxılmaqla edaletli deyeri ve istifade deyerinden daha yüksek olan deyeridir. Aktivin balans deyeri onun berpa edile bilen deyerine qeder azaldılır ve deyersizleşme zereri il üzre menfeet ve ya zererde kapitalda gösterilen evvelki ilin yeniden qiymetlendirme ehtiyatından artıq olan hissesi qeder tanınır. Aktivin istifade deyerini ve ya satış üzre mesrefler çıxılmaqla edaletli deyerini müeyyen etmek üçün istifade edilmiş texminlerde deyişiklik baş verdiyi teqdirde, evvelki illerde tanınmış deyersizleşme zereri berpa edilir.

Aktivlerin silinmesinden yaranan menfeet ve ya zerer gelirin mebleği ile balans deyeri arasındakı ferq kimi müeyyen edilir ve il üzre menfeet ve ya zererde sair gelirin terkibinde tanınır.

İlk olaraq ilkin deyerle tanındıqdan sonra neqliyyat vasiteleri yeniden qiymetlendirilmiş deyerle uçota alınır. Hemin yeniden qiymetlendirilmiş deyer yeniden qiymetlendirme tarixinde edaletli deyerden sonradan yığılmış köhnelmeni ve sonradan yığılmış deyersizleşme zererlerini çıxmaqla müayyen edilir.

Qiymetlendirme ele tezlikde aparılır ki, yeniden qiymetlendirilen aktivin edaletli deyerinin qalıq deyerinden çox ferqli olmaması temin olunsun.

Yeniden qiymetlendirme tarixine yığılmış köhnelme aktivin ümumi qalıq deyerinden silinir ve xalis mebleğ aktivin yeniden qiymetlendirilmiş deyerine aid edilir. Yeniden qiymetlendirme üzre her hansı elave vesait diger mecmu gelire daxil edilmiş emlak ve avadanlıqlar üçün yeniden qiymetlendirme ehtiyatına aid edilir. Lakin yeniden qiymetlendirme üzre her hansı elave vesait evveller menfeet ve ya zererde eks etdirilmiş hemin aktivin deyerinin yeniden qiymetlendirme neticesinde azalmasını leğv etdiyi halda, bu artma menfeet ve ya zererde aks etdirilir. Yeniden qiymetlendirme üzre kesir menfeet ve ya zererde aks etdirilir, lakin bu halda hemin aktiv üzre evvelki elave vesaitle birbaşa evezleşdirilen kesir emlak ve avadanlıqlar üçün yeniden qiymetlendirme ehtiyatında elave vesaitle birbaşa evezleşdirilir. Satış zamanı satılan konkret aktive aid olan her hansı yeniden qiymetlendirme ehtiyatı bölüşdürülmemiş menfeete köçürülür.

Amortizasiya. *Aktiv istifadeye hazır veziyyete getirildikde onun üçün amortizasiya hesablanır. Amortizasiya aktivlerin balans deyerini aşağıda gösterilen ehtimal edilen istifade müddetleri üzre beraber hisselere bölmekle hesablanır:*

	İllər
Mebel ve qurğular	*4-7*
Kompüterler ve ofis avadanlığı	*5*
Neqliyyat vasiteleri	*4-7*
Diger esas vesaitler	*5*
İcareye götürülmüş aktivlerin esaslı temiri	*müqavilenin müddeti erzinde*

Aktivlerin qalıq deyeri, istifade müddeti ve metodlarına her maliyye ilinin sonunda yeniden baxılır ve lazım olduqda deyişdirilir.

Temir ve rekonstruksiya xercleri çekildiyi zaman xerce silinir ve kapitallaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, diger emeliyyat xerclerine daxil edilir.

Tikilmekde olan aktivlere hal-hazırda Bank terefinden tikilmekde olan aktivler ve tamamlanmamış, lakin tayinatı üzre istifadeye hazır olmayan aktivler aiddir. Aktivler "Tamamlanmamış aktivler" kateqoriyasından müvafiq "emlak ve avadanlıqlar" kateqoriyasına köçürülür ve hemin aktivler üzre köhnelme aktivler istifadeye verilende hesablanmağa başlayır.

Mülkiyyətə keçmiş əmlak. *Bank ümidsiz kreditler qarşılığında mülkiyyete aldığı ve satmağa hazır olduğu uzunmüddetli aktivi mülkiyyete keçmiş emlak kimi o halda tesnif edir ki, onların qalıq deyerinin esas etibarı ile istifade zamanı deyil, satış emeliyyatı neticesinde ödenilmesi planlaşdırılsın.*

Bank mülkiyyete keçmiş emlakı qalıq deyerinin ve ya satış xerclerini çıxmaqla edaletli deyerin en aşağı mebleği ile eks etdirir. Aktivin qalıq deyerinin deyersizleşmesine işare eden her hansı hadise ve ya şeraitin deyişmesi baş vererse, Bank, satış xerclerini çıxmaqla, deyerin adaletli deyere qeder ilkin ve ya sonrakı silinmesi zamanı deyersizleşme zererini eks etdirir.

Qeyri-maddi aktivlər. *Qeyri-maddi aktivler kompüter proqramlarından ve lisenziyalardan ibaretdir. Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivler ilk olaraq ilkin deyerle ile tanınır. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivler yığılmış amortizasiya ve yığılmış deyerden düşme zererlerini çıxmaqla ilkin deyerle eks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlerin istifade müddetleri mehdud olaraq müeyyen edilmişdir. Mehdud istifade müddeti olan qeyri-maddi aktivlerin böyük hissesi üçün 10 illik faydalı istifade müddeti erzinde amortizasiya hesablanır ve hemin qeyri-maddi aktivler üzre mümkün deyerden düşme elametleri mövcud olanda deyerden düşme baxımından qiymetlendirme aparılır. Qeyri-müeyyen istifade müddeti olan qeyri-maddi aktivlerle bağlı amortizasiya müddeti ve metodları en azından her maliyye ilinin sonunda yeniden baxılır.*

Bankın icarəçi qismində qismində çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu. *Bank ofis saheleri icareye götürür. İcare müqavileleri Bankın icareye götürülmüş aktivi istifade etdiyi tarixe müvafiq öhdelikle birlikde istifade hüquqlu aktivler kimi tanınır. Her bir icare ödenişi öhdelik ve maliyye xercleri arasında bölüşdürülür. Maliyye xercleri her bir dövr üçün öhdeliyin qalığı üzre sabit olaraq müntezem faiz derecesini temin etmek üçün icare müddeti erzinde menfeet ve ya zerere aid edilir. İlkin deyerle tanınan istifade hüquqlu aktiv onun faydalı istifade ve ya icare müddeti erzinde (bu müddetlerden hansı daha tez başa çatarsa) düz xett metodu ile amortizasiya edilir.*

İcare müqavilesi üzre yaranan öhdelikler ilkin olaraq cari deyerle qiymetlendirilir. İcare öhdeliklerine aşağıdakı icare ödenişlerinin xalis cari deyeri daxildir:

- *icare üzre alınacaq heveslendirici ödenişler çıxılmaqla, sabit ödenişler (mahiyyetce sabit ödenişler daxil olmaqla);*
- *indeks ve ya derecelerden asılı olan deyişken icare ödenişleri;*
- *zemanetli son qalıq deyeri üzre icareye götüren terefinden ödenilmesi gözlenilen mebleğler;*
- *icareye götürenin esaslandırılmış şekilde emin olduğu halda alış seçiminin istifade edileceyi qiymet; ve*
- *icare müddeti erzinde icareye götüren icareni leğv etme seçimini istifade ederse, icarenin leğv edilmesi ile bağlı cerime ödenişleri.*

İcare ödenişleri icare müqavilesinde nezerde tutulan faiz derecesi ile diskontlaşdırılır. Bu faiz derecesinin müeyyen edilmesi mümkün olmadıqda icareye götürenin borc kapitalı üzre artan faiz derecesi istifade edilir. Borc kapitalı üzre artan faiz derecesi icareye götürenin oxşar iqtisadi mühitde istifade hüquqlu aktivin deyerine oxşar mebleğde aktiv elde etmesi üçün eyni müddet ve şertlerle zeruri olan vesaitlerin celb edilmesi zamanı ödemeli olduğu faiz derecesidir.

İstifade hüquqlu aktivler aşağıdakılar nezere alınmaqla, ilkin deyerle qiymetlendirilir:

- *icare öhdeliyinin ilkin qiymetlendirme mebleği;*
- *icare üzre heveslendirici ödenişler çıxılmaqla, icare müqavilesinin başlanma tarixinden evvel aparılmış bütün icare ödenişleri;*
- *bütün ilkin birbaşa xercler; ve*
- *berpa xercleri.*

İstisna hal kimi, Bank qısamüddetli icareleri ve azdeyerli aktivlerin icaresinin uçotunu icare ödenişlerini düz xett metodu ile emeliyyat xercleri kimi tanımaqla aparır.

İcare müddetini müeyyen ederken Bankın rehberliyi icarenin uzadılması ve ya icarenin leğv edilmesi hüquqlarının istifadesi üçün iqtisadi stimul yaradan bütün fakt ve şertleri nezere alır. İcarenin uzadılması hüquqları (ve ya icarenin leğv edilmesi hüququnun istifadesi müddetinden sonrakı dövrlerin) yalnız müqavilenin müddetinin uzadılacağına (ve ya leğv edilmeyeceyine) esaslı şekilde eminlik olduqda icare müddetine daxil edilir.

Qiymetlendirmeye tesir eden mühüm hadise baş verdikde ve ya şeraitde ehemiyyetli deyişiklik olduqda ve bele hallar icareye götürenin nezareti altında olduqda qiymetlendirme yeniden nezerden keçirilmelidir.

2021-ci il erzinde icareye verenler terefinden Banka her hansı icare güzeşti verilmemişdir.

Müştərilərə və kredit təşkilatlarına ödəniləcək vəsaitlər. *Buraxılmış maliyye aletleri ve ya onların komponentleri o halda öhdelik kimi tesnif edilir ki, müqavile razılaşması Bankın üzerine aşağıdakı öhdeliklerden birinin qoyulması ile neticelensin: sahibe pul vesaitleri ve ya öhdeliyi müeyyen mebleğde pul vesaitinin ve ya diger maliyye aktivinin müeyyen sayda xüsusi kapital aletlerine mübadile etmekden ferqli olan yolla ödemek. Bele aletlere müşteri hesabları, elece de fiziki ve hüquqi şexsler, dövlet ve kredit teşkilatlarının müddetli depozitleri daxildir. Bu mebleğler qeyri-töreme öhdelikleri eks etdirir ve amortizasiya olunmuş deyerle qeyde alınır.*

Digər borc alınmış vəsaitlər. *Diger borc alınmış vesaitler dövlet teşkilatları, o cümleden Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankı, Azerbaycan İpoteka ve kredit Zemanet Fondu Kend Teserrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit ve İnkişaf Agentliyinden celb edilmiş borclardan ibaretdir. Bu maliyye aletleri ilkin olaraq emeliyyat xercleri çıxılmaqla edaletli deyerde, sonradan ise effektiv faiz metoduna esasen amortizasiya olunmuş deyerde tanınır.*

Ehtiyatlar. *Öhdelikler ve xercler üzre ehtiyatlara qeyri-müeyyen müddet ve ya mebleğe malik olan öhdelikler daxildir. Bank keçmiş hadiseler neticesinde hüquqi ve ya işgüzar praktikadan ireli gelen öhdeliklere malik olduqda, bu öhdeliklerin yerine yetirilmesi üçün iqtisadi resursların serf olunmasının ehtimalı böyük olduqda ve öhdeliklerin mebleği kifayet qeder deqiq ehtimal edile bildikde ehtiyatlar uçota alınır.*

Nizamnamə kapitalı. *Adi sehmler nizamname kapitalı kimi tesnif edilir. Biznesin birleşmesi istisna olmaqla, yeni sehmlerin buraxılması ile birbaşa bağlı olaraq üçüncü tereflere ödenişlere çekilen xercler kapitalın terkibinde hemin emissiya neticesinde elde edilmiş mebleğin azalması kimi eks etdirilir. Əlde edilmiş vesaitlerin edaletli deyerinin buraxılmış sehmlerin nominal deyerinden artıq olan hissesi elave kapital kimi eks etdirilir.*

Xəzinə səhmləri. *Bank pay aletlerini geri aldıqda menfeet vergisi çıxıldıqdan sonra birbaşa emeliyyata aid olan elave xercler daxil olmaqla ödenilmiş mebleğ kapital aletleri yeniden dövriyyeye buraxılana, satılana ve ya leğv olunana qeder Bankın sehmdarlarına aid olan kapitaldan çıxılır. Bele sehmler sonradan satıldıqda ve ya yeniden dövriyyeye buraxıldıqda, elda olunmuş mebleğ kapitala aid edilir.*

Dividendlər. *Dividendler elan olunub tesdiqlendiyi dövrde kapitalda qeyde alınır. Hesabat dövründen sonra, lakin maliyye hesabatlarının tesdiqlenmesinden evvel elan edilmiş dividendler haqqında melumat "hesabat tarixinden sonrakı hadiseler" qeydinde açıqlanır. Menfeetden dividendler ve diger ödenişler Bankın yerli qanunvericiliye uyğun hazırlanmış maliyye hesabatlarına esasen heyata keçirilir.*

Şərti öhdəliklər. *Şerti öhdelikler maliyye veziyyeti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onların ödenilmesi üçün ehtiyatların xerclenmesi ehtimalı az olanda, maliyye hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivler maliyye veziyyeti haqqında hesabatda eks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal edilende maliyye hesabatlarında açıqlanır.*

Gəlir və xərclərin tanınması. *Gelirler Bank terefinden iqtisadi semerenin elde edilmesi ehtimal edildikde ve xercler etibarlı şekilde ölçüle bildikde tanınır.*

Faiz və oxşar gəlir və xərclər. *MZVƏD kateqoriyasına aid olan maliyye aletleri istisna olmaqla, bütün borc aletleri üzre faiz gelirleri ve xercleri effektiv faiz metoduna esasen hesablama metodu ile qeyde alınır. Bu metoda esasen faiz gelirleri ve xerclerine müqavile terefleri arasında ödenilmiş ve ya alınmış ve effektiv faiz derecesinin terkib hissesi olan bütün komissiya ve haqlar, emeliyyat xercleri, elece de bütün diger mükafat ve ya güzeştler daxildir.*

Effektiv faiz derecesine aid olan komissiya haqlarına maliyye aktivinin yaradılması ve ya alınması, yaxud maliyye öhdeliyinin (meselen, ödeme qabiliyyetinin qiymetlendirilmesi, zemanetlerin ve ya girovun deyerlendirilmesi ve qeyde alınması, maliyye aletinin teqdim edilmesi şertlerinin razılaşdırılması ve emeliyyat senedlerinin hazırlanması haqları) buraxılması ile elaqedar alınmış ve ya ödenilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dereceleri ile kreditlerin verilmesi üzre öhdelik üçün Bank terefinden alınmış komissiya haqları, Bankın xüsusi kredit müqavilesini imzalayacağı ehtimal edildikde ve kreditin verilmesinden sonra qısa müddet erzinde onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz derecesinin terkib hissesi hesab edilir. Bank kreditlerin verilmesi üzre öhdelikleri MZVƏD kateqoriyasına aid olunan maliyye öhdelikleri kimi tesnifleşdirmir.

Faiz gelirleri deyersizleşmiş maliyye aktivleri (3-cü Merhele) istisna olmaqla, maliyye aktivlerinin ümumi qalıq deyerine effektiv faiz derecesini tetbiq etmekle hesablanır. Bele aktivler üzre faiz gelirini hesablayarken EOKZ üzre ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş deyerine effektiv faiz derecesi tetbiq edilir.

3-cü Merheleye aid edilmiş maliyye aktivi üzre kredit riski sonradan aktivin deyersizleşmediyi teqdirde azalarsa ve bu azalma obyektiv olaraq aktivin deyersizleşmiş kimi müeyyen edilmesinden sonra baş veren hadise (yeni, aktivin berpa edilmesi) ile elaqelendirilerse, hemin aktiv 3-cü Merheleden yeniden tesnifleşdirilir (karantin qaydalarına uyğun olaraq) ve faiz geliri ümumi qalıq deyerine effektiv faiz derecesi terbiq etmekle hesablanır. Aktivin 3-cü Merheleye aid edilmesine göre evveller menfeet ve ya zererde tanınmayan, lakin aktivin berpa edilmesinden sonra elde edilmesi gözlenilen elave faiz geliri deyersizleşmenin azalması kimi tanınır.

Haqq və komissiya gəlirləri. *Bank haqq ve komissiya gelirlerini müşterilere gösterdiyi xidmetlerden elde edir. Haqlardan elde edilen gelir aşağıdakı iki kateqoriyaya bölüne biler:*

- *Müəyyən zaman anında gösterilmiş xidmetlerden komissiya geliri*

Haqq ve komissiya gelirleri müşterinin Bank terefinden gösterilen xidmetlerin faydasını eyni anda qebul ve istifade etdiyi müeyyen dövr erzinde düz xett metodu ile tanınır. Müeyyen müddetde gösterilmiş xidmetlerden komissiya geliri hemin müddet erzinde hesablanır. Bu haqlara komissiya geliri daxildir.

Kreditlerin verilmesi öhdelikleri ile bağlı haqlar (bu kreditlerin istifade edilmesi ehtimalı yüksek olanda) ve kreditlerle bağlı diger haqlar (her hansı elave xerclerle birlikde) gelecek dövrlere aid edilir ve kredit üzre faktiki faiz derecesine düzeliş kimi tanınır.

- *Əməliyyat xidmətlərinin göstərilməsindən komissiya gəliri*

Haqq ve komissiya gelirleri Bank öz icra öhdeliyini yerine yetirdiyi anda, adeten müvafiq emeliyyatı heyata keçirdikden sonra tanınır. Alınmış ve ya alınacaq haqq ve komissiya mebleği ferqli icra öhdelikleri kimi müeyyen edilmiş xidmetler üzre emeliyyat qiymetini eks etdirir. Üçüncü teref adından her hansı emeliyyat ve ya danışıqlarda iştirak müvafiq emeliyyat başa çatdıqdan sonra tanınır. Müeyyen gelirlilik göstericileri ile bağlı olan haqlar ve ya haqqın komponentleri müvafiq meyarlar yerine yetirildikden sonra tanınır.

Xarici valyutaların alqı-satqısı və konvertasiyası. *Bank xarici valyutaların alqı-satqısı ve mübadilesi üzre emeliyyatları kassa ve bank hesabları vasitesile heyata keçirir. Əmeliyyatlar Bank terefinden müeyyen edilen ve emeliyyat tarixlerinde resmi mezenneden ferqli olan mezenne ile aparılır. Resmi mezenne ile Bankın müeyyen etdiyi mezenne arasındakı ferqler müeyyen icra öhdeliyi yerine yetirildiyi anda xarici valyuta emeliyyatları üzre zerer çıxılmaqla gelir kimi tanınır.*

Xarici valyutanın çevrilməsi. *Hazırkı maliyye hesabatlarındakı mebleğler Bankın emeliyyat ve teqdimat valyutası olan Azerbaycan manatı ile ("AZN") teqdim edilir. Xarici valyutada aparılan emeliyyatlar ilk önce emeliyyat tarixinde qüvvede olan valyuta mezennesinden istifade etmekle funksional valyutada qeyde alınır. Xarici valyuta ile olan monetar aktivler ve öhdelikler hesabat tarixine qüvvede olan mezenneden istifade etmekle funksional valyutaya yeniden çevrilir. Xarici valyutada olan emeliyyatların çevrilmesinden yaranan bütün gelirler ve zererler menfeet ve ya zerer ve sair mecmu gelir haqqında hesabatda xarici valyuta mövqeyinin yeniden qiymetlendirilmesi üzre xalis gelir (zerer) setir maddesi kimi tanınır. Xarici valyuta ile olan ve maya deyeri ile qiymetlendirilen qeyri-monetar maddeler ilkin emeliyyatların tarixlerine mövcud olan mezenne ile çevrilir. Xarici valyutada olan ve edaletli deyerle ölçülen qeyri-monetar maddeler edaletli deyerin teyin edildiyi tarixde mövcud olan mezenne ile çevrilir.*

Xarici valyuta ile aparılan emeliyyatın müqavile üzre valyuta mezennesi ile Merkezi Bankın emeliyyat tarixinde qüvvede olan mezennesi arasında ferqler xarici valyuta ile dilinq emeliyyatları üzre gelir/zererin terkibinde eks etdirilir.

31 dekabr tarixine Bank hazırkı maliyye hesabatlarının hazırlanması üçün aşağıdakı resmi xarici valyuta mezennelerinden istifade etmişdir:

	31 dekabr 2021-ci il	**31 dekabr 2020-ci il**
1 ABŞ dolları	*1.7000 AZN*	*1.7000 AZN*
1 Avro	*1.9265 AZN*	*2.0890 AZN*

Səhm üzrə mənfəət. *Sehm üzre menfeet Bankın sehmdarlarının payına düşen menfeet ve ya zereri hesabat ili erzinde dövriyyede olan adi sehmlerin orta çekili sayına bölmekle hesablanır.*

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər və müvafiq ayırmalar. *Əmek haqları, Azerbaycan Respublikası Dövlet Sosial Müdafie Fonduna ödenişler, mezuniyyet ve xestelik vereqeleri üzre illik ödenişler, mükafatlar ve pul şeklinde olmayan imtiyazlar Bankın işçileri terefinden müvafiq xidmetler gösterildikde hesablanır. Bankın yerli qanunvericiliye uyğun müeyyen edilmiş haqlar üzre ödenişlerden başqa pensiya ve analoji ödenişleri heyata keçirmek üçün her hansı hüquqi ve ya işgüzar praktikadan yaranan öhdeliyi yoxdur.*

Seqmentlər üzrə hesabat. *Seqmentler haqqında melumat daxili hesabat qaydalarına esasen hazırlanır ve Bankın fealiyyeti ile bağlı qerar qebul eden selahiyyetli şexsine teqdim edilir. Gelirleri, maliyye neticeleri ve ya aktivleri bütün seqmentlerin on faizini ve ya artıq hissesini teşkil eden seqmentler ayrıca şekilde açıqlanır.*

Dövlət subsidiyası. *Dövletden bazar faiz derecesinden aşağı faizle celb edilmiş kreditler üzre gelir 20 saylı BMUS-a uyğun olaraq dövlet subsidiyası kimi uçota alınır. 9 saylı MHBS-e esasen bele kreditler üzre gelir kreditin ilkin qalıq deyeri ile daxil olan pul vesaitleri arasında ferq kimi ölçülür. Bu gelir mebleği Bank terefinden texire salınır ve diger öhdelikler üzre tanınır (16 saylı Qeyd). Bu mebleğ sonradan menfeet ve zerer haqqında hesabatda effektiv faiz derecesi metodu ile hesablanmış faiz xerclerine proporsional olaraq tanınır. 25 saylı Qeyde nezer salın.*

4. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ MÜLAHİZƏLƏR

Bank növbeti maliyye ili erzinde hesabatlarda eks etdirilen mebleğlere ve aktiv ve öhdeliklerin qalıq deyerine tesir gösteren ehtimallar ve mülahizeler ireli sürür. Hemin ehtimallar ve mülahizeler, müntezem olaraq, rehberliyin tecrübesine ve diger amillere, hemçinin rehberliyin fikrince mövcud şeraite uyğun olaraq esaslandırılmış gelecek hadiseler üzre texminlere esasen tehlil edilir. Uçot siyasetinin tetbiqi zamanı rehberlik hemçinin peşekar mülahizeler ve ehtimallar ireli sürür. Maliyye hesabatlarında eks etdirilen mebleğlere daha çox tesir gösteren peşekar mülahizeler ve növbeti maliyye ili erzinde aktiv ve öhdeliklerin qalıq deyerine ehemiyyetli düzelişlerin edilmesine sebeb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Fasiləsizlik prinsipi. *Rehberlik hazırkı maliyye hesabatlarını fealiyyetin fasilesizliyi prinsipi esasında hazırlamışdır. Bank her ay Merkezi Bankın müeyyen etdiyi prudensial normativlerin yerine yetirilmesine dair hesabatlar hazırlayır ve teqdim edir.*

Bank 31 dekabr 2021 ve 31 dekabr 2020-ci il tarixine bütün normativleri yerine yetirmişdir. Prudensial normativlerin yerine yetirilmesi haqqında etraflı melumat 32 saylı Qeydde gösterilir.

EOKZ ehtiyatının ölçülməsi. *EOKZ-nin ölçülmesi metodologiya, modeller ve giriş melumatlarının müeyyen edilmesini özünde birleşdiren mühüm bir texmindir. EOKZ-nin ölçülmesi üzre metodologiya 29 saylı Qeydde açıqlanır. Aşağıdakı komponentlerin kredit zereri ehtiyat üzre ehemiyyetli tesiri vardır: defoltun müeyyen edilmesi, SICR, defolt ehtimalı ("DE"), Defolt veziyyetinde riske meruz qalma (LGD) ve defolt zamanı yaranan zerer (LGD), elece de makroiqtisadi ssenari modelleri. Bank, müntezem olaraq, ehtimal olunan kredit zereri ve faktiki zerer arasındakı ferqlerin azaldılması üçün model ve giriş melumatlarını yoxlayır ve nezerden keçirir.*

EOKZ seviyyesine uyğun olan gelecekyönümlü ferziyyeler ve onların çeki emsalları ehemiyyetli olmamışdır. EOKZ-nin qiymetlendirilmesi ve gelecek melumatların EOKZ modellerine daxil edilmesi haqqında etraflı melumat 29 saylı Qeydde açıqlanır.

PD texminlerinin 15% artması ve ya azalması 31 dekabr 2021-ci il tarixine ehtimal olunan kredit zererleri üzre ümumi ehtiyatın 328 min AZN çox ve ya az olmasına (31 dekabr 2020: 508 min AZN çox ve ya az olmasına) getirib çıxarardı. LGD texminlerinin 15% artması ve ya azalması 31 dekabr 2021-ci il tarixine ehtimal olunan kredit zererleri üzre ümumi ehtiyatın 1,155 min AZN çox ve ya az olmasına (31 dekabr 2020: 2,266 min AZN çox ve ya az olmasına) getirib çıxarardı.

Təkrarlanan kredit alətləri (məsələn kredit kartları və limitdən çox istifadələr) üzrə kredit riskləri. *Müeyyen kredit aletleri üzre Bankın kredit zererlerine meruz qalması riski hetta bu alet üzre müqavile şertlerinde gösterilmiş müddetden daha artıq ola biler. Bu istisna hem kredit, hem de kredit verilmesi üzre istifade edilmemiş öhdelikler kimi elementlerden ibaret olan ve Bankın müqavile çerçivesinde müşteriden ödenişleri geri teleb etme ve ya verilmemiş kredit mebleğini leğv etme kimi imkanlarının da praktiki olaraq kredit riskine meruz qalma seviyyesini mehdudlaşdıra bilmediyi müeyyen tekrarlanan kredit aletlerine tetbiq edilir.*

Bele aletler üzre Bank EOKZ mebleğini Bankın kredit riskine meruz qaldığı faktiki müddet üzre hesablayır ve EOKZ mebleğine rehberliyin bu aletle heyata keçirdiyi tedbirler neticesinde düzelişler edilmir. Bu istisnanın tetbiq edilmesi mülahizelerden istifade olunmasını teleb edir. Rehberlik hem perakende, hem de kommersiya kreditleri üzre bu istisnadan istifade ederken öz texmin ve ferziyyelerine istinad etmişdir. Bank bu istisnadan istifade ederken kredit aletlerinin aşağıdakı xüsusiyyetlerini nezere almışdır: (a) her hansı bir sabit ödeme müddeti ve ya ödeniş strukturu mövcud deyil, (b) praktikada müqavile şertlerinden ireli gelerek müqavilenin leğv edilmesi kredit riskine meruz qalma seviyyesinin gündelik idare olunması prosesinin neticesi olaraq heyata keçirilmir ve müqavilenin leğvi yalnız Bankın kredit aletinin ferdi tehlili zamanı artması ile bağlı melumatlar elde etdikde baş verir, (c) kredit riskine meruz qalma riski kollektiv qaydada idare olunur. Əlave olaraq, Bank EOKZ mebleğinin hesablanması üçün müddeti, elece de riske meruz qalmanın başlanması ve başa çatması tarixlerini teyin ederken mülahizelerden istifade etmişdir.

Bank aşağıdakılarla bağlı evvelki melumatlardan ve öz tecrübesinden istifade etmişdir: (a) benzer kredit aletleri üzre Bankın kredit riskine meruz qalması müddeti, elece de kredit aleti üzre son ehemiyyetli deyişikliyin baş vermesi tarixi ve müvafiq olaraq SICR deyerlendirilmesi üçün ilkin nöqtenin teyin edilmesi, (b) benzer kredit aletleri üzre SICR teyin edilme anından sonra defolt halının baş vermesi anına qeder olan zaman müddeti ve (c) kredit riskinin idare olunması ile bağlı tedbirler (meselen, istifade edilmemiş kredit mebleğinin azaldılması ve ya leğv edilmesi), gözlenilen başa çatma tarixine tesir eden ilkin ödenişler ve bu kimi diger amiller. Bu amilleri tetbiq ederken Bank tekrarlanan kredit aletleri portfelini alt kateqoriyalara bölür ve evvelki melumatlara ve tecrübeye esaslanaraq en uyğun sayılan müvafiq amilleri bu alt kateqoriyalara tetbiq edir.

Kredit Riski üzrə Əhəmiyyətli Artım (“SICR”). *Kredit riskinin ehemiyyetli derecede artdığını müeyyenleşdirmek üçün Bank hesabat tarixinin sonunda maliyye aletinin ömürlük müddeti erzinde baş veren defolt riskini ilk defe tanınma tarixinde mövcud olan risk ile müqayise edir. Qiymetlendirme hesabat dövrünün sonunda kredit riskinin müeyyen bir seviyyesine çatmaq üçün deyil, kredit riskinin nisbi artımını teyin etmek meqsedile nezerden keçirir. Bank müşteri portfelinin davranış aspektleri de daxil olmaqla, bir sıra amilleri özünde ehate eden xüsusi sey göstermeden ve xerc çekmeden mövcud olan bütün meqbul ve desteklenen gelecekyönümlü melumatları nezere alır. Bankın rehberliyi kredit riskinin artması üzre davranış göstericilerini kredit aletleri üzre gecikmelerin baş vermesinden önce teyin etmiş ve ister ferdi kredit aleti seviyyesinde, isterse de aletin aid olduğu portfel seviyyesinde müvafiq sayılan gelecekle bağlı melumatları kredit riskinin deyerlendirilmesi zamanı nezere almışdır. 29 saylı Qeyde nezer salın.*

Biznes modelinin qiymətləndirilməsi. *Biznes modeli maliyye aktivinin tesnifleşdirilmesini teyin eden amildir. Rehberlik biznes modellerinin deyerlendirilmesi zamanı maliyye aletleri üzre birleşdirme ve portfele aid etme seviyyesini teyin ederken mülahizelerden istifade etmişdir. Satış emeliyyatlarını deyerlendirerken Bankın rehberliyi bu satışların müntezemliyi, zamanı ve deyeri barede tarixi melumatları, elece de satışın sebebleri ve gelecek satışlarla bağlı proqnozları nezere alır. Kreditin pisleşmesi ile elaqedar potensial zererlerin minimal hedde salınması ile bağlı heyata keçirilen satış emeliyyatları “toplamaq üçün saxlanılma” biznes modelinin parametrlerine uyğun gelir. Aletin kredit riskinin idare olunması ile bağlı olmayan, müddeti bitmemiş heyata keçirilen diger satışlar da, ferdi ve kollektiv qaydada müntezem olmadıqda ve deyer olaraq ehemiyyet kesb etmedikde “toplamaq üçün saxlanılma” biznes modeli çerçivesinde deyerlendirilir. Bankın rehberliyi satış emeliyyatlarının ehemiyyetlilik seviyyesini bu satışların deyerinin biznes modeli üzre qiymetlendirilen portfelin deyerine olan nisbeti şeklinde hemin portfelin orta müddeti üzre tehlil edir. Əlave olaraq, yalnız stresli veziyyetlerde ve ya Bankın nezaretinden kenar olan ayrıca bir hadiseye cavab meqsedile heyata keçirilmesi güman edilen satış emeliyyatları biznes modelinin meqsedleri üçün tesadüfi sayılır ve müvafiq maliyye aletlerinin tesnifleşdirilmesi prosesine tesir göstermir.*

“Toplamaq üçün saxlanılma ve satış” biznes modeli dedikde, aktivlerin esasen nağd vesaitlerin toplanılması üçün saxlanılması nezerde tutulur, yalnız bu biznes modelinin meqsedlerine nail olmaq üçün likvidlik ehtiyacının idare olunması, müeyyen bir gelir göstericilerine nail olunması ve ya maliyye aktivlerinin müddetlerinin bu aktivleri maliyyeleşdirmek üçün istifade edilen maliyye öhdeliklerinin müddetlerine uyğunlaşdırılması kimi bir sıra satış emeliyyatları da model çerçivesinde nezere alınır.

Qalıq aktivler kateqoriyası ele maliyye aktivleri portfellerinden ibaretdir ki, nağd vesaitlerin reallaşdırılmasının esas teyinatı satış vasitesile, meselen ticaret meqsedile satışın elementlerinin açıq şekilde nezere çarpan olduğu hallar üçün nezerde tutulmuşdur.

Bankın borc qiymetli kağızları, bu qiymetli kağızların yalnız stress veziyyetinde satılacağına dair ferziyye esasında yığılmaq üçün saxlanılan kimi tesnif edilir.

Nağd vəsaitlər axının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olmasının dəyərləndirilməsi (“YƏMFÖ”). *Maliyye aktivi üzre pul axınlarının yalnız esas borc ve faiz ödenişleri meyarına uyğunluğunu müeyyen etmek üçün mülahizelerin ireli sürülmesi teleb edilir. Bele bir mülahize ireli sürerken Bank aşağıdakıları nezere alır:*

- *Pul axınlarının miqdarını ve müddetini deyişdirecek şerti hadiseler;*
- *Leverec xüsusiyyetleri;*
- *Avans şertleri ve müddetin uzadılması;*
- *Bankın müeyyen aktivler üzre pul axınları ile bağlı teleblerini mehdudlaşdıran şertler (meselen, reqress hüququ olmadan maliyyeleşdirme);*
- *Pulun zaman deyeri elementinin uçotunu deyişdiren şertler (meselen, faiz derecelerinin müntezem olaraq yeniden nezerden keçirilmesi).*

Pulun zaman deyeri elementi aşağıdakı hallarda deyişdirile biler, meselen, müqavile üzre faiz derecesi mütemadi olaraq deyişildikde, lakin bu deyişikliyin müddeti borc aleti üzre faiz derecesinin qüvvede olduğu müddete uyğun gelmedikde (meselen, kredit üç aylıq banklararası faiz derecesine esaslanır, lakin hemin faiz derecesi her ay deyişdirilir). Pulun zaman deyerinin deyişdirilmesi effekti her bir dövrde ve mecmu olaraq maliyye aletinin istifade müddeti erzinde müvafiq alet üzre nağd pul axınlarını yalnız esas borc ve faiz ödenişleri meyarına uyğun olan nağd pul axınlarından ibare baza borc aleti ile müqayise etmekle qiymetlendirilmişdir. Qiymetlendirme maliyye bazarlarında baş vere bilen esaslandırılmış mümkün maliyye stress-ssenarileri daxil olmaqla, bütün esaslandırılmış mümkün ssenariler üçün heyata keçirilmişdir. Ssenaride nezerde tutulan nağd pul axınları bazadan ehemiyyetli derecede ferqlendikde, qiymetlendirilen alet üzre nağd pul axınları yalnız esas borc ve faiz ödenişleri meyarına uyğun gelmir ve maliyye aleti sonradan MZVƏD kateqoriyasında qeyde alınır.

Bankın rehberliyi müqavile üzre nezerde tutulan nağd pul vesaitlerinin axınını deyişdirmek qabiliyyetine malik olan müqavile şertlerini teyin etmiş ve nezere almışdır. Kredit sazişinin müddealarına göre vaxtından önce ödenişlerin mümkün olması ve bu ödenişlerin esas mebleğ ve hesablanmış faizlerle, elece de ilkin ödenişle elaqedar müşteriden alınmalı olan haqq ve komissiyalarla bağlı olması halında YƏMFÖ üzre kriteriyalar yerine yetirilmiş sayılır. Aktiv üzre esas mebleğe ilkin tanınma zamanı mövcud olan edaletli deyerle sonrakı dövrlerde esas mebleğ üzre ödenişler (yeni effektiv faiz derecesinden istifade etmekle hesablanmış faiz ödenişleri nezere alınmadan yerde qalan mebleğ) arasındakı ferq aid edilir. Bu prinsipe istisna olaraq standart, hem de müeyyen ilkin ödeme xüsusiyyetlerine malik olan ve aşağıdakı YƏMFÖ şertlerine cavab veren aletlerin de nezere alınmasına icaze verir: (i) maliyye aktivi ilkin olaraq premiya ve ya diskontla hazırlanmışdır, (ii) ilkin ödeniş mebleği müqavile üzre nezerde tutulmuşdur ve esas mebleğ, hesablanmış faizler ve mentiqli sayılan mebleğde olmaqla müqavileye evvelceden xitam vermekle bağlı kompensasiya ile bağlıdırsa ve (iii) ilkin ödeniş imkanı yaradan müddeanın edaletli deyeri ilkin tanınma zamanı ehemiyyetli sayılmır. Bankın kredit müqavilelerinde nezerde tutulmuş müddealar müeyyen makroiqtisadi ve ya tenzimleme ile bağlı yaranmış hallara cavab olaraq faiz derecelerine deyişikliyin edilmesine icaze verir. Bankın rehberliyi mülahizelerden istifade etmekle bank sektorunda reqabetin mövcud olması ve Bankdan kredit alan müşterilerin potensial olaraq kreditleri yeniden maliyyeleşdirme imkanlarının olması fonunda faiz derecelerinin bazar faiz derecelerine nisbeten artırılmasının mümkün olmaması qenaetine gelmiş ve bu hal üzre yaranan nağd pul vesaitlerini YƏMFÖ çerçivesinde deyerlendirmişdir.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. *Maliyye aktivleri üzre müqavile şertlerinde deyişiklikler baş verdikde (meselen şertler yeniden razılaşdırıldıqda), Bankın rehberliyi ilk olaraq deyişikliyin ehemiyyetliliyine, ilkin tanınmış maliyye aktivine xitam verilmesi ve edaletli deyerde yeni maliyye aktivinin tanınması zeruretine nezer yetirir. Bu deyerlendirme, esasen, müvafiq mühasibat siyasetinde tesvir edilmiş keyfiyyet parametrlerine esaslanır ve kifayet qeder mülahizelerden istifade olunmasını teleb edir. Xüsusen de, Bankın rehberliyi kredit deyersizleşmesine meruz qalmış ve şertleri yeniden razılaşdırılmış maliyye aktivinin tanınmasının dayandırılması ve ilkin tanınma zamanı kredit zererine meruz qalmış yeni aletin tanınmasına zeruretin olması meselesinde mülahizelerden istifade edir. Tanınmaya xitam verilmesi üzre deyerlendirme zamanı müqavile şertlerine edilen deyişikliklerin kredit aleti üzre gözlenilen (mehz müqavile üzre deyil gözlenilen) nağd pul vesaitlerin hereketine edilen tesir üzre risk ve mükafatlar nezere alınır. Bankın rehberliyi hesab edir ki, bele kreditlerin şertlerinin yeniden razılaşdırılması neticesinde risk ve mükafatlar deyişmemiş, buna göre de bütün bele kreditler üzre kredit aletinin tanınmasına xitam verilmemiş ve kredit deyersizleşmesi üzre aid olduğu merheleden digerine köçürülmemişdir.*

Maliyyə aktivlərinin silinmə siyasəti. *Maliyye aktivlerini berpa etmek üçün Bankın bütün praktiki imkanları tükendikde ve Bank bele aktivlerin berpasına dair gözlentilerin esaslandırılmadığı qenaetine geldikde, maliyye aktivleri tam va ya qismen silinir. Borcların silinmesi tanınmanın dayandırılması hesab edilir. Bank müqavileye esasen ödenilmeli mebleğleri berpa etmeye cehd etdikde, lakin hemin mebleğlerin berpası ile bağlı esaslandırılmış gözlentileri olmadıqda, baresinde hele de mecburi berpa tedbirleri görülen maliyye aktivlerini sile biler. Yekun mehkeme qerarı olan işler İdare Heyetinin teqdimatına esasen Müşahide Şurasının protokolları esasında mehkeme qerarı ile müeyyen edilmiş mebleğ miqdarında balansdankenar hesaba köçürülür. Bu sebebden defolt olmuş kreditlerin ümumi qalıq deyeri silinmişdir. Her hansı sonrakı berpalar kredit zereri ehtiyatına daxil edilir.*

Vergilər. *Azerbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi müxtelif şerhlere ve tez-tez edilen deyişikliklere meruz qalır. Vergi yoxlamaları yoxlamanın keçirildiyi il de daxil olmaqla, vergi ödeyicisinin son üç teqvim ilinden çox olmayan fealiyyetini ehate ede biler. Rehberlik hesab edir ki, 31 dekabr 2021-ci il tarixine müvafiq qanunvericiliyin rehberlik terefinden tetbiq edilen şerhi münasibdir ve Bankın vergi mövqeyi deyişmez qalacaqdır.*

Təminatın dəyərinin müəyyən edilməsi. *Rehberlik teminatın bazar deyerini müntezem olaraq nezerden keçirir. Rehberlik teminatın edaletli deyerini cari veziyyete uyğunlaşdırmaq üçün öz mülahizesinden ve ya müsteqil reyden istifade edir. Teleb edilen teminat mebleği ve ya girov kontragentin kredit riskinin qiymetlendirmesinden asılıdır.*

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması. *Bank adi fealiyyeti gedişinde elaqeli tereflerle emeliyyatlar aparır. 9 saylı MHBS-ye uyğun olaraq maliyye aletleri ilkin olaraq edaletli deyerde tanınmalıdır. Lakin hemin emeliyyatların bazar ve ya qeyri-bazar faiz derecelerinde heyata keçirilmesini müeyyen etmek meqsedile bu cür emeliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşekar mülahizelerden istifade etmek lazım gelir. Mülahizelerin ireli sürülmesinin esasını elaqeli olmayan tereflerle analoji emeliyyatların qiymetinin müeyyen edilmesi ve effektiv faiz derecesinin tehlili teşkil edir. Əlaqeli tereflerle emeliyyatların şertleri haqqında melumat 31 saylı Qeydde açıqlanır.*

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi. *Bank müqavileye xitam verilmesi ile bağlı bir terefin digerine 3 ay evvel bildiriş göndermeyeceyi halda avtomatik olaraq yenilenen müddetsiz müqavileler esasında üçüncü tereflerden ofis saheleri icareye götürür. Bank bele müqavileler üzre leğv etme seçimi olmayan icare müddetini müeyyen ederken müqavilelere xitam verileceyi halda tetbiq edilecek cerimeleri, o cümleden icareye götürülmüş emlakın esaslı temiri, yerdeyişme xercleri ve ya binaların Bankın fealiyyeti üçün ehemiyyeti kimi iqtisadi antistimulları nezere alır. Bunun neticesinde deyeri ehemiyyetli olan ofis sahelerinin icare müddeti 3-5 il müeyyen edilmişdir.*

Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə müddətinin yenidən nəzərdən keçirilməsi. *Əmlak ve avadanlıqların faydalı istifade müddetinin müeyyen edilmesi oxşar aktivler ile bağlı mövcud tecrübeye esasen peşekar mülahizeler tetbiq etmekle aparılmışdır. Bele aktivlerle bağlı gelecek iqtisadi faydalar esasen onların istifadesi neticesinde elde edilecekdir. Lakin avadanlığın texniki ve kommersiya baxımından köhnelmesi ve aşınması kimi diger amiller bu aktivlerle bağlı iqtisadi faydaların azaldılmasına getirib çıxarır. Rehberlik aktivlerin cari texniki veziyyetini ve bu aktivlerin Banka iqtisadi fayda getireceyi texmin edilen dövrü nezere alaraq, esas vesaitlerin qalan faydalı istifade müddetini müeyyen edir. Bu zaman aşağıdakı esas amiller nezere alınır: (a) aktivlerin gözlenilen istifade müddeti; (b) istismar göstericileri ve texniki xidmet qaydalarından asılı olan gözlenilen fiziki köhnelme ve aşınma; ve (c) bazar şertlerindeki deyişiklikler neticesinde avadanlığın texnoloji ve kommersiya baxımından köhnelmesi.*

5. YENİ VƏ YA YENİDƏN İŞLƏNMİŞ STANDARTLARIN VƏ ONLARA DAİR ŞƏRHLƏRİN TƏTBİQİ

Cari ilde Bank Beynelxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (MUBSŞ) ve MUBSŞ-un Beynelxalq Maliyye Hesabatlarının Şerhleri Komitesi (BMHŞK) terefinden qebul edilmiş, Bankın fealiyyeti üçün münasib olan ve 31 dekabr 2021-ci il tarixinde başa çatmış hesabat dövrlerine şamil olunan bütün yeni ve yeniden işlenilmiş standartları ve onlara dair şerhleri qebul etmişdir.

Beynelxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ), Banklararası teklif olunan faiz heddi ("İBOR") üzre aparılan islahatların maliyye hesabatlılığı üzre yarana bilecek potensial tesirine cavab olaraq, **"Baza Faiz Dərəcəsi İslahatı"nı (9 saylı MHBS, 39 saylı BMUS və 7 saylı MHBS-ə edilmiş Düzəlişləri)** *derc etmişdir. İslahatlar hedcinq edilmiş maddenin ve ya hedcinq aletinin göstericilerine esaslanan pul axınlarının vaxtı ve/ve ya mebleği ile bağlı qeyri-müeyyenliye sebeb olarsa, hedcinq elaqesi tesire meruz qalır. Bu düzelişlerin heç bir faiz derecesi hedcinq elaqesi olmadığı üçün Bankın maliyye hesabatlarına tesiri yoxdur.*

3 saylı MHBS *Müəssisələrin Birləşməsi. "Müəssisə" tərifinə edilən Düzəliş* – *Düzelişler şirketlere elde edilmiş aktivlerin müessise ve ya aktivler qrupu olduğunu müeyyenleşdirmeye kömek edecek.*

Edilmiş düzeliş biznes xidmetlerinin neticelerinin müşterileri mehsul ve xidmetler ile temin etmek olduğunu vurğulayır. Halbuki evvelki anlayışa esasen, biznes anlayışı dividend şeklinde, daha aşağı xercler ve ya investorlara ve digerlerine iqtisadi menfeet temin etmek meqsedi daşıyırdı.

Alınan aktivin biznes ve ya aktivler qrupu olduğunu ferqlendirmek vacibdir, çünki alıcı qudvili yalnız biznes alarken tanıyır. Deyişikliklere esasen, "biznes"in yeni terifi müşterilere mehsul ve ya xidmetlerin gösterilmesi, investisiya gelirinin yaranması (meselen, dividendler ve faizler) ve ya adi fealiyyetden diger gelirler yaranmasının ayrılmaz terkibidir.

“Əhəmiyyətlilik” anlayışının yeni tərifi – *MUBSŞ şirketlerin ehemiyyetlilikle bağlı qerarları daha asan vermesi üçün ehemiyyetlilik prinsipine düzelişler derc etmişdir. Yeni deyişiklikler “Maliyye Hesabatlarının Teqdimatı” adlı 1 saylı BMUS ve “Mühasibat Uçotu Qaydaları, Uçot Ehtimallarındakı Deyişiklikler ve Xetalar” adlı 8 saylı BMUS-a şamil edilir.*

Deyişiklikler ehemiyyetliliyin terifini ve bu güne qeder MHBS-in diger standartlarında gösterilmiş olan ehemiyyetlilik prinsiplerinin tetbiqi ile bağlı telimatları da hesabat hazırlayanlar üçün aydınlaşdırır. Yeni terife esasen, melumat o zaman ehemiyyetli sayılır ki, onun gizledilmesi, tehrif edilmesi ve ya deyişdirilmesinin maliyye hesabatlarını ümumi meqsedler üçün istifade eden esas tereflerin qerarlarına tesir etmesi ehtimal edilir ve bu melumat hesabat hazırlayan konkret müessise üzre maliyye melumatı xarakterine malikdir.

15 may 2020-ci ilde BMUSŞ terefinden **“COVİD-19 ilə əlaqəli İcarə Güzəştləri”nə (16 saylı MHBS-ə edilmiş Düzəliş)** *icareçilerin COVİD-19 ile elaqeli icare güzeştinin icare modifikasiyası olub-olmadığının qiymetlendirilmesine dair güzeşt ile temin edilmesi düzelişi edilmişdir.*

COVİD-19 ile elaqeli İcare Güzeştleri üzre deyişiklikler (16 saylı MHBS-e edilmiş düzeliş) 16 saylı MHBS-e aşağıdakı düzelişleri etmişdir:

- *icareçilerin COVİD-19 ile elaqeli icare güzeştinin icare modifikasiyası olub-olmadığının qiymetlendirilmesine dair güzeşt ile temin edilmesi;*
- *güzeşt tetbiq eden icareçilerden, icare modifikasiyası olmadığı kimi, COVİD-19 ile elaqeli icare güzeştlerini hesaba vermelerinin teleb edilmesi;*
- *güzeşt tetbiq eden icareçilerden bu faktı açıqlamalarının teleb edilmesi; ve*
- *icareçilerden 8 saylı BMUS-a uyğun olaraq güzeşt tedbirlerinin retrospektiv şekilde tetbiq etmelerinin ve evvelki dövr reqemlerini yeniden tekrar etmemelerinin teleb edilmesi.*

Düzelişler 1 iyun 2020-ci il tarixinden etibaren qüvvededir. Düzelişlerin erken tetbiqine icaze verilir. Bu standartın qebul edilmesi maliyye hesabatlarına her hansı bir formada tesir etmemişdir.

Əksi qeyd olunmadığı halda, yeni standartların Bankın konsolide edilmiş maliyye hesabatlarına ehemiyyetli derecede tesir göstermesi gözlenilmir.

6. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırki maliyye hesabatlarının tesdiq edilmesi tarixinde Bank terefinden, qüvveye minme tarixinden evvel qebul edilmiş standart ve şerhlerden elave, aşağıda gösterilen standart ve şerhler derc edilmiş, lakin qüvveye minmemişdir.

17 saylı MHBS - “Sığorta müqavilələri” *2017-ci ilin may ayında derc olunmuşdur ve 4 saylı MHBS “Sığorta müqavileleri”ni evez edir. Yeni standart sığorta müqavilelerinin tanınması, ölçülmesi, teqdim edilmesi ve açıqlanması prinsiplerini müeyyen edir. Müessise buraxdığı tekrarsığorta müqavileleri de daxil olmaqla sığorta müqavilelerine; elinde olan tekrarsığorta müqavilelerine; imtiyazlı iştirak xüsusiyyetleri ile buraxdığı investisiya müqavilelerine; müessisenin bağladığı sığorta müqavilerine “Sığorta müqavileleri” adlı 17 saylı MHBS-i tetbiq etmelidir.*

17 saylı MHBS, 1 yanvar 2023-cü il tarixinde ve ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrleri üçün qüvvededir. “Müşterilerle Müqavilelerden Əlde Edilen Gelir” adlı 15 saylı MHBS ve “Maliyye Aletleri” adlı 9 saylı MHBS standartları ile birlikde tetbiq olunduğu teqdirde, erken tetbiqine icaze verilir.

Öhdəliklərin təsnifatına aydınlıq gətirilməsi ilə bağlı 1 saylı BMUS üzrə Düzəlişlər – *2020-ci il yanvar ayında BMUSŞ* **“Cari və Uzunmüddətli olmaqla, Öhdəliklərin Təsnifatı”nı (1 saylı BMUS üzrə Düzəlişlər)** *derc etmişdir. Düzelişler öhdeliklerin 1 saylı BMUS-a esasen, hesabat tarixine müqavile razılaşmaları üzre tesnifatına daha ümumi yanaşma teklif edir. Öhdeliklerin cari ve uzunmüddetli olmaqla tesnifatı üzre düzelişler (1 saylı BMUS üzre Düzelişler) aktiv, öhdelik üzre gelirlerin ve ya xerclerin tanınma müddetine ve ya mebleğine, elece de bu anlayışlar üzre müessisenin teqdim etdiyi açıqlamalara deyil, yalnız öhdeliklerin maliyye veziyyeti haqqında hesabatdakı teqdimatına tesir edir.*

Düzelişler 1 yanvar 2023-cü il tarixinde ve ya bu tarixden sonra başlayan illik dövrler üçün qüvvededir ve retrospektiv şekilde tetbiq olunmalıdır. Düzelişlerin erken tetbiqine icaze verilir.

Maliyyə Uçotunun Konseptual Əsaslarına İstinad – 3 saylı MHBS-yə edilmiş Düzəliş - *2020-ci ilin may ayında BMUSŞ tərəfindən* **"Müəssisələrin birləşməsi" adlı 3 saylı MHBS-ə** *düzəliş dərc edilmişdir. Düzəliş 2018-ci ilin mart ayında dərc edilmiş "Maliyyə Hesabatlılığının Konseptual Əsasları"na istinad ilə birlikdə, bu düzəlişin tələblərini əhəmiyyətli dərəcədə dəyişmədən, 1989-cu ildə dərc edilmiş "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdimatın Əsasları"na edilən istinadın əvəz olunmasını nəzərdə tutur. Şura eyni zamanda, 37 saylı BMUS və ya "Təminatlar" adlı 21 saylı BMHŞK çərçivəsində, ayrı olaraq yaranırsa, borclar və şərti öhdəliklər üçün yaranan potensial "2 gün" mənfəət və ya zərərlərindən yayınmaq üçün 3 saylı MHBS-in tanınma prinsipinə istisna da əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura "Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Əsasları"na istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək şərti aktivlər üçün 3 saylı MHBS-in mövcud təlimatına dair izahlar verməyi qərarlaşdırmışdır. Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və perspektivli şəkildə tətbiq olunur.*

Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar- 16 saylı BMUS-a edilən düzəlişlər. *2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ müəssisələrin əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərindən, rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün həmin aktivləri lazımi yerə və şəraitə çatdırarkən istehsal olunan aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri çıxmağı qadağan edən "Əmlak, Tikili və Avadanlıqlar – Nəzərdə tutulan İstifadədən əvvəl Daxilolmalar" düzəlişini dərc etmişdir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür aktivlərin satışından əldə olunan gəlirləri və bu aktivlərin istehsal xərclərini mənfəət və zərər hesabında tanıyır. Dəyişiklik 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman təqdim olunan ən erkən dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra istifadəyə verilə bilən əmlak, tikili və avadanlıqlara retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir.*

Ağır Şərtli Müqavilələr – Müqavilənin Yerinə Yetirilməsinə dair Xərclər – 37 saylı BMUS-a edilən düzəlişlər. *2020-ci ilin may ayında, BMUSŞ, 37 saylı BMUS-a müqavilənin ağır şərtli və ya zərər yaradan olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri nəzərə alması barədə düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər "birbaşa əlaqəli xərc yanaşması"nı tətbiq edir. Mal və ya xidmətləri təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan xərclərə həm artan xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqavilə ilə əlaqəli deyil və müqavilə üzrə qarşı tərəf üçün açıq şəkildə ödənilməli olmadıqca istisna olunur. Düzəlişlər 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir.*

1 saylı MHBS "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlılığı Standartlarının İlk dəfə Tətbiqi" – ilkin tətbiq edən törəmə olaraq. *BMUSŞ 2018-2020-ci il üzrə illik təkmilləşdirmələr çərçivəsində 1 saylı MHBS-də "Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi"ndə dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik ana müəssisənin MHBS-ə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisə tərəfindən bildirilən məbləğlərdən istifadə etməklə, məcmu çevirmələr üzrə fərqlərini ölçmək üçün 1 saylı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir törəmə müəssisəyə icazə verir. Bu düzəliş 1 saylı MHBS-in D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən bir asılı və ya birgə müəssisəyə də tətbiq edilir. Dəyişiklik 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir.*

9 saylı MHBS Maliyyə Alətləri - Maliyyə öhdəliklərinin silinməsi üzrə "10 faiz" dəyərində test üzrə iştirak haqqı. *MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 9 saylı MHBS-ə düzəliş etmişdir. Düzəliş bir müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub-olmadığını qiymətləndirərkən əlavə etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu rüsumlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən başqasının adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxil olmaqla borcalanla borc verən arasında ödənilən və ya alınan ödənişlər daxildir. Müəssisə düzəlişi müəssisənin ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilmiş və ya mübadilə edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir. Düzəliş 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Bank müəssisənin bu düzəlişin ilk tətbiq olunduğu illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya ondan sonra dəyişdirilən və ya mübadilə edilən maliyyə öhdəliklərinə düzəlişləri tətbiq edəcəkdir.*

"41 saylı BMUS Kənd Təsərrüfatı" – Ədalətli dəyər ölçmələrində vergi. *MHBS standartları prosesinə 2018-2020-ci illərdə illik təkmilləşdirmələrin bir hissəsi olaraq, BMUSŞ 41 saylı BMUS "Kənd Təsərrüfatı Standartı"na dəyişiklik etmişdir. Dəyişiklik 41 saylı BMUS-un 22-ci bəndində müəssisələrin, 41 saylı BMUS çərçivəsində aktivlərin ədalətli dəyərini ölçərkən vergitutma üçün pul axınlarını istisna etməsi tələbini aradan qaldırır. Müəssisə düzəlişləri 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan ilk illik hesabat dövrünün başlanğıcında və ya bu tarixdən sonra ədalətli dəyər ölçmələrinə perspektivli şəkildə tətbiq edir. Düzəlişin erkən tətbiqinə icazə verilir.*

10 saylı MHBS "Konsolidə Edilmiş Maliyyə Hesabatları" və 28 saylı BMUS (düzəlişlər): "İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Ötürülməsi"– *10 saylı MHBS ve 28 saylı BMUS-a edilen düzelişler investor, onun asılı müessisesi ve birge müessise arasında aktivlerin satışı ve ya ötürülmesi üzre veziyyeti ehtiva edir. Düzelişler xüsusi olaraq kapital metodu ile konsolidasiya edilen elaqeli ve birge müessiselerle biznes emeliyyatları aparmayan töreme müessise üzerinde nezaretin itirilmesi ile bağlı olan gelir ve zererlerin, ana müessisenin menfeet ve zerer hesabatında elaqesi olmayan investorun hemin elaqeli ve ya birge müessisede olan payına düşen hisseye müdaxile etmemek şertile tanınmasını teleb edir.*

Eynile, istenilen keçmiş töreme müessisede (kapital metodu ile konsolidasiya edilen assosiasiya ve birge müessiseye çevrildikde) saxlanılan investisiyanın edaletli deyerle yeniden ölçülmesinden ireli gelen gelir ve ya zerer yalnız elaqesi olmayan investorların yeni assosiasiya ve ya birge müessisedeki payları müqabilinde tanınır. Düzelişlerin qüvveye minme tarixi hele ki, MUBSŞ terefinden müeyyen edilmemişdir, lakin düzelişlerin erken tetbiqine icaze verilir.

Əksi qeyd olunmadığı halda, yeni standartların Bankın maliyye hesabatlarına ehemiyyetli derecede tesir göstermesi gözlenilmir.

7. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

Pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerine daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Nağd pul vesaitleri	*19,898*	*25,319*
ARMB terefinden buraxılmış ilkin ödeme müddeti 90 günden az olan notlar	*9,570*	-
ARMB-deki qalıqlar (mecburi ehtiyat depozitlerinden başqa)	*2,089*	*11,026*
Diger banklardakı müxbir hesablar ve overnayt depozitler	*6,748*	*4,807*
Pul vəsaltləri və onlann ekvlvalentləri	**38,305**	**41,152**

Diger kredit teşkilatlarındakı cari hesablar rezident ve qeyri-rezident banklarda müvafiq olaraq 48 min AZN (31 dekabr 2020: 24 min AZN) ve 6,700 min AZN (31 dekabr 2020: 4,783 min AZN) mebleğinde müxbir hesablar üzre faiz hesablanmayan qalıqlardan ibaretdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixine Bankın pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerinin ümumi qalığı 2 kontragent bankda (2020: 4 bank) her biri üzre ayrılıqda 100 min AZN-den çox olmuşdur. Hemin pul vesaitlerinin cemi 6,225 min AZN (2020: 4,749 min AZN) ve ya pul vesaitleri ve onların ekvivalentlerinin 16.25%-ni (2020: 11.54 %) teşkil etmişdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixine pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri üzre kredit riskinin ödeme qabiliyyeti derecelerine göre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir. Bankın kredit riskinin tesnifatı sistemi 29 saylı Qeydde tesvir edilir.

	ARMB-dəki qalıqlar, məcburi ehtiyatlar çıxılmaqla	Müxbir hesablar və overnayt depozitlər	Cəmi
- Ən yüksek derece	-	*6,434*	*6,434*
- Yüksek derece	*11,659*	*55*	*11,714*
- Orta derece	-	*259*	*259*
Nağd pul çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**11,659**	**6,748**	**18,407**

31 dekabr 2020-ci il tarixine pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri derecelerine göre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir. Bankın kredit sisteminin tesnifatı sistemi 29 saylı Qeydde tesvir edilir.

	ARMB-dəki qalıqlar, mecburi ehtiyatlar çıxılmaqla	Müxbir hesablar və overnayt depozitlər	Cəmi
- Ən yüksek derece	*-*	*4,526*	*4,526*
- Yüksek derece	*11,026*	*258*	*11,284*
- Orta derece	*-*	*23*	*23*
Nağd pul çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**11,026**	**4,807**	**15,833**

Ehtimal olunan kredit zererlerinin qiymetlendirilmesi meqsedile pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri üzre qalıqlar 1-ci Merheleye aid edilmişdir Bu qalıqlar üzre gözlenllen kredit zererlerinin mebleği ehemiyyetli olmadığına göre Bank pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri üzre kredit zererleri üçün ehtiyat yaratmamışdır. Ehtimal olunan kredit zererlerinin qiymetlendirilmesi yanaşması 29 saylı Qeydde gösterilir.

8. KREDİT TƏŞKİLATLARINDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitlere daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
ARMB-deki mecburi ehtiyatlar	*875*	*745*
Diger banklarda ve kredit teşkilatlarında yerieşdirilmiş ödeme müddeti üç aydan çox olan depozitler	*1,567*	*1,569*
Çıxılsın: kredit zereri ehtiyatı	*-*	*(2)*
Kredit təşkilatlarından alınacaq vəsaitlər	**2,442**	**2,312**

Kredit teşkilatları müşterilerden müvafiq olaraq milli ve xarici valyutada celb etdiyi vesaitlerin evvelki ay üzre orta hecminin 0.5% ve 1% (31 dekabr 2020-ci il: 0.5% ve 1%) mebleğinde faiz hesablanmayan pul depozitini (mecburi ehtiyatlar) Merkezi Bankda saxlamalıdır.

Aşağıdakı cedvelde 31 dekabr 2021-ci il tarixine kredit riski seviyyeleri esasında kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler üzre qalıqların (ARMB-deki mecburi qalıqlar çıxılmaqla) kredit keyfiyyetine göre tehlili, elece de ehtimal olunan kredit zererlerinin qiymetlendirilmesi meqsedile onların üç merhele üzre açıqlanması gösterilir. Bank terefinden istifade edilen kredit riskinin tesnifatı sistemi ve EOKZ-nin qiymetlendirilmesi yanaşması, o cümleden diger banklardan alınacaq vesaitler üzre qalıqlara tetbiq edilen defolt ve kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması (SICR) anlayışı haqqında melumat 29 saylı Qeydde açıqlanır. Aşağıdakı cedvelde 31 dekabr 2021-ci il tarixine kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler üzre qalıqların qalıq deyeri, hemçinin bu aktivler üzre Bankın meruz qaldığı kredit riskinin maksimal derecesi eks etdirilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşməsi üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Digər banklarda yerləşdirmələr			
- Ən yüksek derece	*1,567*	*-*	*1,567*
- Yüksek derece	*875*	*-*	*875*
Ümumi qalıq dəyəri	**2,442**	**-**	**2,442**
Kredit zereri ehtiyatı	-	-	-
Qalıq dəyəri	**2,442**	**-**	**2,442**

Aşağıdakı cedvelde kredit risk derecelerine esasen 31 dekabr 2020-ci il tarixine kredit teşkilatlarından alınacaq borc qalıqlarının kredit keyfiyyetine göre tehlili ve EOKZ-nin ölçülmesi meqsedile üç merhelede diger banklardan alınacaq borc qalıqları açıqlanır.

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşməsi üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Digər banklarda yerləşdirmələr			
- Ən yüksek derece	*1,567*	*-*	*1,567*
- Yüksek derece	*745*	*-*	*745*
- Defolt	*-*	*2*	*2*
Ümumi qalıq dəyəri	**2,312**	**2**	**2,314**
Kredit zereri ehtiyatı	-	(2)	(2)
Qalıq dəyəri	**2,312**	**-**	**2,312**

31 dekabr 2021-ci il tarixine Bankın 2 qarşı teref bankda (31 dekabr 2020-ci il: 2 bank) ümumi mebleğleri 100 min AZN-den yuxarı olan qalıqları olmuşdur. Bu emanetlerin ümumi mecmu mebleği 1,567 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 1,567 min AZN) teşkil etmişdir. Qalıq mebleğler ARMB-de mecburi ehtiyatları temsil edir.

9. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

Müşterilere verilmiş kreditler aşağıdakılardan ibaretdir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Müşterilere verilmiş amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen kreditlerin ümumi qalıq deyeri	*266,811*	*217,429*
Çıxılsın: kredit zererleri üzre ehtiyat	*(10,996)*	*(14,660)*
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	**255,815**	**202,769**

31 dekabr 2021-ci ve 31 dekabr 2020-ci il tarixine müşterilere verilmiş amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen kreditlerin ve avansların ümumi qalıq deyeri ve kredit zererleri üzre ehtiyatın kateqoriyalar üzre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir:

	31 dekabr 2021-ci il			31 dekabr 2020-ci il		
	Ümumi qalıq dəyəri	**Kredit zərəri üzrə ehtiyat**	**Qalıq dəyəri**	**Ümumi qalıq dəyəri**	**Kredit zərəri üzrə ehtiyat**	**Qalıq dəyəri**
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər						
Korporativ kreditler	*80,069*	*(6,011)*	*74,058*	*65,248*	*(4,688)*	*60,560*
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər						
Ümumi meqsedli istehlak kreditleri	*136,463*	*(3,912)*	*132,551*	*101,804*	*(6,203)*	*95,601*
İpoteka kreditleri	*29,019*	*(38)*	*28,981*	*27,286*	*(285)*	*27,001*
Mikro biznes kreditleri	*21,260*	*(1,035)*	*20,225*	*23,091*	*(3,484)*	*19,607*
Amortizasiya olunmuş dəyərlə müştərilərə verilmiş cəmi kreditlər və avanslar	**266,811**	**(10,996)**	**255,815**	**217,429**	**(14,660)**	**202,769**

Əlaqedar tereflerin qalıqları haqqında daha etraflı melumat üçün 31 saylı Qeyde baxın.

Aşağıdakı cedvellerde hesabat dövrü ile müqayiseli dövrlerin evveline ve sonuna amortizasiya olunmuş deyerle uçota alınan müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar üzre kredit zererleri üzre ehtiyatda ve ümumi qalıq deyerinde deyişiklikler açıqlanır:

	Kredit zərəri üzrə ehtiyat				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üçün ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Total	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üçün ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Korporativ kreditlər								
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**760**	**1,016**	**2,912**	**4,688**	**48,815**	**4,342**	**12,091**	**65,248**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*5*	*(2)*	*(3)*	-	*934*	*(313)*	*(621)*	-
- ömürülk EOKZ (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(77)*	*165*	*(88)*	-	*(439)*	*976*	*(537)*	-
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	-	*(102)*	*102*	-	*(28)*	*(510)*	*538*	-
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*363*	*82*	*596*	*1,041*	*55,046*	*703*	*1,092*	*56,841*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(556)*	*(974)*	*(960)*	*(2,490)*	*(33,045)*	*(3,476)*	*(4,668)*	*(41,189)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	-	-	-	-	*62*	*(7)*	*(314)*	*(259)*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	-	-	*100*	*100*	-	-	-	-
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*(2)*	*67*	*3,179*	*3,244*	-	-	-	-
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**493**	**252**	**5,838**	**1,741**	**71,345**	**1,715**	**7,581**	**80,641**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	-	-	*(572)*	*(572)*	-	-	*(572)*	*(572)*
31 dekabr 2021-ci il tarixində	**493**	**252**	**5,266**	**6,011**	**71,345**	**1,715**	**7,009**	**80,069**

	Kredit zərəri ehtiyatı				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Korporativ kreditlər								
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	**856**	**381**	**3,461**	**4,698**	**53,842**	**5,511**	**7,272**	**66,625**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
KÖçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	-	*(6)*	*(36)*	*(42)*	*3,505*	*(3,407)*	*(98)*	-
- ömürülk EOKZ (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(76)*	*638*	-	*562*	*(3,197)*	*3,197*	-	-
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(189)*	*(135)*	*2,018*	*1,694*	*(9,152)*	*(504)*	*9,656*	-
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*770*			*770*	*48,019*			*48,019*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(683)*	*(42)*	*(2,299)*	*(3,024)*	*(44,157)*	*(683)*	*(4,205)*	*(49,045)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	-	-	-	-	*(45)*	*27*	*735*	*717*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	-	-	*226*	*226*	-	-	-	-
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*82*	*180*	*610*	*872*	-	*201*	*(201)*	-
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**760**	**1,016**	**3,980**	**5,756**	**48,815**	**4,342**	**13,159**	**66,316**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	-	-	*(1,068)*	*(1,068)*	-	-	*(1,068)*	**(1,068)**
31 dekabr 2020-ci il tarixində	**760**	**1,016**	**2,912**	**4,688**	**48,815**	**4,342**	**12,091**	**65,248**

	Kredit zərəri ehtiyatı				**Ümumi qalıq dəyəri**			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**	**1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)**	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**
Ümumi məqsədli istehlak kreditləri								
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**1,197**	**516**	**4,490**	**6,203**	**90,485**	**2,006**	**9,313**	**101,804**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*31*	*(7)*	*(24)*	*-*	*859*	*(272)*	*(587)*	*-*
- ömürlük EOKZ (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(112)*	*212*	*(100)*	*-*	*(278)*	*492*	*(214)*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(302)*	*(70)*	*372*	*-*	*(565)*	*(134)*	*699*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*1,227*	*335*	*535*	*2,097*	*109,007*	*980*	*976*	*110,963*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(564)*	*(396)*	*(1,645)*	*(2,605)*	*(66,014)*	*(1,484)*	*(4,606)*	*(75,104)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*29*	*9*	*154*	*192*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*219*	*219*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*(11)*	*-*	*177*	*166*	*773*	*2*	*1*	*776*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**1,466**	**590**	**4,024**	**6,080**	**131,296**	**1,599**	**5,736**	**138,631**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Əvvelki illerde silinmiş kreditlerin berpası	*-*	*-*	*1,606*	*1,606*	*-*	*-*	*1,606*	*1,606*
Silinmeler	*-*	*-*	*(3,774)*	*(3,774)*	*-*	*-*	*(3,774)*	*(3,774)*
31 dekabr 2021-ci il tarixində	**1,466**	**590**	**1,856**	**3,912**	**131,296**	**1,599**	**3,568**	**136,463**

	Kredit zərəri ehtiyatı				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsiz-ləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Ümumi məqsədli istehlak kreditləri								
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	**779**	**142**	**823**	**1,744**	**103,270**	**822**	**1,435**	**105,527**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*4*	*(7)*	*(31)*	*(34)*	*169*	*(87)*	*(82)*	*-*
- ömürülk EOKZA (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(74)*	*504*	*-*	*430*	*(1,939)*	*1,939*	*-*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(585)*	*(87)*	*4,189*	*3,517*	*(8,225)*	*(392)*	*8,617*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*1,239*	*-*	*-*	*1,239*	*81,136*	*-*	*-*	*81,136*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(437)*	*(38)*	*(85)*	*(560)*	*(83,428)*	*(290)*	*(146)*	*(83,864)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*(498)*	*8*	*1,020*	*530*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*552*	*552*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*271*	*2*	*567*	*840*	*-*	*6*	*(6)*	*-*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**1,197**	**516**	**6,015**	**7,728**	**90,485**	**2,006**	**10,838**	**103,329**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	*-*	*-*	*(1,525)*	*(1,525)*	*-*	*-*	*(1,525)*	*(1,525)*
31 dekabr 2020-ci il tarixində	**1,197**	**516**	**4,490**	**6,203**	**90,485**	**2,006**	**9,313**	**101,804**

	Kredit zərəri ehtiyatı				**Ümumi qalıq dəyəri**			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**	**1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)**	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmii**
İpoteka kreditləri								
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**131**	**7**	**147**	**285**	**24,209**	**964**	**2,113**	**27,286**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*1*	*-*	*(1)*	*-*	*2,400*	*(880)*	*(1,520)*	*-*
- ömürülk EOKZA (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(3)*	*-*	*3*	*-*	*(115)*	*(42)*	*157*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*-*	*-*	*-*	*-*	*4,110*	*-*	*-*	*4,110*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(107)*	*(10)*	*(133)*	*(250)*	*(2,189)*	*(1,017)*	*(151)*	*(3,357)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*11*	*-*	*(6)*	*5*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*-*	*3*	*-*	*3*	*-*	*975*	*-*	*975*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**22**	**-**	**16**	**38**	**28,426**	**-**	**593**	**29,019**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	-	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabr 2021-ci il tarixində	**22**	**-**	**16**	**38**	**28,426**	**-**	**593**	**29,019**

	Kredit zərəri ehtiyatı				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**	**1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)**	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**
İpoteka kreditləri								
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	**87**	**2**	**16**	**105**	**23,267**	**349**	**130**	**23,746**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*1*	*-*	*(5)*	*(4)*	*191*	*(131)*	*(60)*	*-*
- ömürülk EOKZA (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(2)*	*7*	*-*	*5*	*(961)*	*961*	*-*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(4)*	*(2)*	*106*	*100*	*(1,826)*	*(209)*	*2,035*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*2*	*-*	*-*	*2*	*5,123*			*5,123*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(14)*	*-*	*-*	*(14)*	*(1,593)*	*(9)*	*(6)*	*(1,608)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*8*	*3*	*14*	*25*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*22*	*22*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*61*	*-*	*8*	*69*	*-*	*-*	*-*	*-*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**131**	**7**	**147**	**285**	**24,209**	**964**	**2,113**	**27,286**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	-	-	-	-	-	-	-	-
31 dekabr 2020-ci il tarixində	**131**	**7**	**147**	**285**	**24,209**	**964**	**2,113**	**27,286**

	Kredit zərəri ehtiyatı				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Mikro biznes kreditləri								
1 yanvar 2021-ci il tarixinə	**125**	**209**	**3,150**	**3,484**	**13,250**	**1,364**	**8,477**	**23,091**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*2*	*(1)*	*(1)*	*-*	*635*	*(190)*	*(445)*	*-*
- ömürlük EOKZA (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(4)*	*15*	*(11)*	*-*	*(66)*	*198*	*(132)*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(19)*	*(5)*	*24*	*-*	*(40)*	*(24)*	*64*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*92*	*15*	*337*	*444*	*15,184*	*146*	*1,497*	*16,827*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(97)*	*(202)*	*(3,648)*	*(3,947)*	*(11,340)*	*(1,110)*	*(6,960)*	*(19,410)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*(62)*	*(25)*	*(134)*	*(221)*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*65*	*65*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*-*	*-*	*16*	*16*	*-*	*-*	*-*	*-*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**99**	**31**	**(68)**	**62**	**17,561**	**359**	**2,367**	**20,287**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Əvvelki illerde silinmiş kreditlerin berpası	*-*	*-*	*1,632*	*1,632*	*-*	*-*	*1,632*	*1,632*
Silinmeler	*-*	*-*	*(659)*	*(659)*	*-*	*-*	*(659)*	*(659)*
31 dekabr 2021-ci il tarixində	**99**	**31**	**905**	**1,035**	**17,561**	**359**	**3,340**	**21,260**

	Kredit zərəri ehtiyatı				Ümumi qalıq dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**	**1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)**	**2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)**	**3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)**	**Cəmi**
Mikro biznes kreditləri								
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	**283**	**11**	**50**	**344**	**31,093**	**190**	**180**	**31,463**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:								
Köçürmeler:								
- 12 aya qeder EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhelelerden 1-ci Merheleye)	*-*	*(1)*	*-*	*(1)*	*6*	*(6)*	*-*	*-*
- ömürülk EOKZA (1-ci ve 3-cü Merhelelerden 2-ci Merheleye)	*(16)*	*211*	*-*	*195*	*(1,350)*	*1,350*	*-*	*-*
- kredit deyersizleşmiş (1-ci ve 2-ci Merhelelerden 3-cü Merheleye)	*(88)*	*(6)*	*2,953*	*2,859*	*(7,779)*	*(110)*	*7,889*	*-*
Əlde edilmiş ve ya satın alınmış yeni kreditler	*120*	*-*	*-*	*120*	*15,235*	*-*	*-*	*15,235*
Tanınması dayandırılmış ve ödenilmiş	*(176)*	*(6)*	*(3)*	*(185)*	*(23,794)*	*(71)*	*(39)*	*(23,904)*
Hesablanmış faizlerde deyişiklikler	*-*	*-*	*-*	*-*	*(161)*	*11*	*556*	*406*
Diskontun leğvi (3-cü Merhele üçün)	*-*	*-*	*220*	*220*	*-*	*-*	*-*	*-*
Diger ehtiyatlarda deyişiklikler	*2*	*-*	*39*	*41*	*-*	*-*	*-*	*-*
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	**125**	**209**	**3,259**	**3,593**	**13,250**	**1,364**	**8,586**	**23,200**
İl üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir etməyən dəyişikliklər:								
Silinmeler	*-*	*-*	*(109)*	*(109)*	*-*	*-*	*(109)*	*(109)*
31 dekabr 2020-ci il tarixində	**125**	**209**	**3,150**	**3,484**	**13,250**	**1,364**	**8,477**	**23,091**

Dövr ərzində müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata müxtəlif amillər təsir göstərir. Ehtimal olunan kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi haqqında məlumat 29 saylı Qeyddə göstərilir. Əsas dəyişikliklər aşağıdakılardır:

- *Dövr ərzində kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (və ya azalması) və ya dəyərsizləşməsi və sonradan 12 aylıq və bütöv müddət üçün ehtimal olunan kredit zərərlərinin artması (və ya azalması) səbəbindən 1-ci, 2-ci və 3-cü Mərhələlər arasında köçürmələr;*
- *Dövr ərzində tanınmış yeni maliyyə alətləri üzrə əlavə ehtiyatların hesablanması, eləcə də dövr ərzində maliyyə alətlərinin tanınmasının dayandırılması nəticəsində ehtiyatın azaldılması;*
- *Dövr ərzində silinmiş aktivlər üzrə ehtiyatların silinməsi.*

Aşağıdakı cədvəldə amortizasiya dəyəri ilə ölçülən və EOKZ ehtiyatının uçota alındığı müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə kredit riskinin təhlili göstərilmişdir. Aşağıdakı müştərilərə verilmiş kreditlərin və avansların qalıq dəyəri də Bankın bu kreditlər üzrə kredit riskinə məruz qaldığı maksimum məbləği əks etdirir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlərin keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	2-ci Mərhələ (SICR üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Korporativ kreditlər				
30 gündən az gecikdirilmiş	*71,345*	*1,497*	*4,952*	*77,794*
31-90 gün gecikdirilmiş	-	*218*	-	*218*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*208*	*208*
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	*1,849*	*1,849*
Ümumi qalıq dəyəri	**71,345**	**1,715**	**7,009**	**80,069**
Kredit zərəri ehtiyatı	*(493)*	*(252)*	*(5,266)*	*(6,011)*
Qalıq dəyəri	**70,852**	**1,463**	**1,743**	**74,058**
Ümumi məqsədli istehlak kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	*131,296*	*975*	*515*	*132,786*
31-90 gün gecikdirilmiş	-	*624*	*100*	*724*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*754*	*754*
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*1,074*	*1,074*
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	*1,125*	*1,125*
Ümumi qalıq dəyəri	**131,296**	**1,599**	**3,568**	**136,463**
Kredit zərəri ehtiyatı	*(1,466)*	*(590)*	*(1,856)*	*(3,912)*
Qalıq dəyəri	**129,830**	**1,009**	**1,712**	**132,551**
İpoteka kreditlər				
30 gündən az gecikdirilmiş	*28,426*	-	*593*	*29,019*
Ümumi qalıq dəyəri	*28,426*	-	*593*	*29,019*
Kredit zərəri ehtiyatı	*(22)*	-	*(16)*	*(38)*
Qalıq dəyəri	**28,404**	**-**	**577**	**28,981**
Mikro-biznes kreditləri				
30 gündən az gecikdirilmiş	*17,561*	*162*	*1,459*	*19,182*
31-90 gün gecikdirilmiş	-	*197*	*181*	*378*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*203*	*203*
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*468*	*468*
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	*1,029*	*1,029*
Ümumi qalıq dəyəri	**17,561**	**359**	**3,340**	**21,260**
Kredit zərəri ehtiyatı	*(99)*	*(31)*	*(905)*	*(1,035)*
Qalıq dəyəri	**17,462**	**328**	**2,435**	**20,225**

31 dekabr 2020-ci il tarixine korporativ müşterilere verilmiş amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen kreditlerin keyfiyyetine göre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq EOKZ)	1-ci Mərhələ (KRƏA üzrə ömürlük EOKZ)	3-cü Mərhələ (kredit dəyərsizləşmə üzrə ömürlük EOKZ)	Cəmi
Korporativ kreditlər				
30 günden az gecikdirilmiş	*48,815*	*4,125*	*4,122*	*57,062*
30-90 gün gecikdirilmiş	-	*217*	*1,298*	*1,515*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*715*	*715*
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*4,120*	*4,120*
360 günden çox gecikdirilmiş	-	-	*1,836*	*1,836*
Ümumi qalıq dəyəri	**48,815**	**4,342**	**12,091**	**65,248**
Kredit zereri ehtiyatı	*(760)*	*(1,016)*	*(2,912)*	*(4,688)*
Qalıq dəyəri	**48,055**	**3,326**	**9,179**	**60,560**
Ümumi məqsədli istehlak kreditləri				
30 günden az gecikdirilmiş	*90,485*	*1,875*	*3,045*	*95,405*
30-90 gün gecikdirilmiş	-	*131*	*1,875*	*2,006*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*1,213*	*1,213*
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*2,785*	*2,785*
360 günden çox gecikdirilmiş	-	-	*395*	*395*
Ümumi qalıq dəyəri	**90,485**	**2,006**	**9,313**	**101,804**
Kredit zereri ehtiyatı	*(1,197)*	*(516)*	*(4,490)*	*(6,203)*
Qalıq dəyəri	**89,288**	**1,490**	**4,823**	**95,601**
İpoteka kreditləri				
30 günden az gecikdirilmiş	*24,209*	*964*	*1,707*	*26,880*
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	*122*	*122*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*284*	*284*
Ümumi qalıq dəyəri	**24,209**	**964**	**2,113**	**27,286**
Kredit zereri ehtiyatı	*(131)*	*(7)*	*(147)*	*(285)*
Qalıq dəyəri	**24,078**	**957**	**1,966**	**27,001**
Mikro biznes kreditləri				
30 günden az gecikdirilmiş	*13,250*	*1,358*	*3,225*	*17,833*
30-90 gün gecikdirilmiş	-	*6*	*1,230*	*1,236*
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	*1,639*	*1,639*
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	*2,236*	*2,236*
360 günden çox gecikdirilmiş	-	-	*147*	*147*
Ümumi qalıq dəyəri	**13,250**	**1,364**	**8,477**	**23,091**
Kredit zereri ehtiyatı	*(125)*	*(209)*	*(3,150)*	*(3,484)*
Qalıq dəyəri	**13,125**	**1,155**	**5,327**	**19,607**

Müşteri hesablarının iqtisadi sektorlar üzre tehlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021-ci il		2020-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şexsler	*161,220*	*63*	*165,058*	*81*
Ticaret ve xidmet	*76,612*	*30*	*27,417*	*13*
Daşınmaz emlak	*7,240*	*3*	*3,423*	*2*
Maliyye teşkilatları	*4,809*	*2*	*3,779*	*2*
İstehlal	*2,484*	*1*	*1,126*	*1*
Tikinti	*1,881*	*1*	*610*	*-*
Kend teserrüfatı ve qida emalı	*1,550*	*-*	*1,356*	*1*
Energetika	*19*	*-*	*-*	*-*
Cəmi AD ilə ölçülən müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	**255,815**	**100**	**202,769**	**100**

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine Bankın kredit portfelinde qalığı mecmu kapitalın 10%-den yuxarı olan 4 ve 3 tek borcalanı olmuşdur (32 saylı Qeyd).

Azerbaycan Respublikası Merkezi Bankının normativlerine uyğun olaraq, kreditler yalnız İdare Heyetinin qerarı ile ve ya xüsusi hallarda mehkeme qerarı ile siline biler.

Teleb olunan girovun mebleği ve növü biznes terefdaşının kredit riskinin qiymetlendirilmesinden asılıdır. Girov növlerinin münasibliyi ve girovların qiymetlendirmesi müvafiq qaydada tenzimlenir.

Rehberlik girovun bazar deyerine nezaret edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq elave girov teleb edir ve ehtimal olunan kredit zererlerinin münasibliyi nezerden keçirdiyi zaman elde etdiyi girovun bazar deyerine nezaret edir.

Kreditler üzre teminatın alınması ile bağlı Bankın siyasəti hesabat dövrü erzinde ehemiyyetli derecede deyişmemiş ve evvelki dövrden etibaren Bankın saxladığı teminatın ümumi keyfiyyetinde ciddi deyişiklik olmamışdır.

31 dekabr 2021-ci il tarixine amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen kreditler üzre teminat haqqında melumat aşağıda gösterilir:

	Korporativ kreditlər	Ümumi məqsədli müştəri kreditləri	İpoteka kreditləri	Mikro biznes kreditləri	Cəmi
Daşınmaz emlak	*43,255*	*3,121*	*28,981*	*15,499*	*90,856*
Diger tereflerin zemaneti ile verilmiş kreditler	*246*	*-*	*-*	*-*	*246*
Pul depozitleri	*262*	*2,546*	*-*	*-*	*2,808*
Diger aktivler	*7,502*	*10,571*	*-*	*523*	*18,596*
Cəmi	**51,265**	**16,238**	**28,981**	**16,022**	**112,506**
Teminatsız kreditler	*22,793*	*116,313*	*-*	*4,203*	*143,309*
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər və avansların qalıq dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	**74,058**	**132,551**	**28,981**	**20,225**	**255,815**

31 dekabr 2020-ci il tarixine amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen kreditler üzre teminat haqqında melumat aşağıda gösterilir:

	Korporativ kreditlər	Ümumi məqsədli müştəri kreditləri	İpoteka kreditləri	Mikro biznes kreditləri	Cəmi
Daşınmaz emlak	*41,733*	*1,290*	*27,001*	*10,572*	*80,596*
Diger tereflerin zemaneti ile verilmiş kreditler	*2,868*	-	-	*1*	*2,869*
Pul depozitleri	*4,008*	*3,948*	-	-	*7,956*
Diger aktivler	*9,181*	*4,737*	-	*1,311*	*15,229*
Cəmi	**57,790**	**9,975**	**27,001**	**11,884**	**106,650**
Teminatsız kreditler	*2,770*	*85,626*	-	*7,723*	*96,119*
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər və avansların qalıq dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	**60,560**	**95,601**	**27,001**	**19,607**	**202,769**

Diger aktivlere esasen, avtomobil, avadanlıq ve qiymetli metallar daxildir. Kreditlerin qalıq deyeri girov qoyulmuş aktivlerin likvidlik seviyyesine göre bölüşdürülmüşdür.

Aşağıdakı cedvelde teminatın deyerinin kreditlerin ümumi qalıq deyerinden ehemiyyetli derecede artıq olmasına göre Bakın ehtimal olunan kredit zererleri üzre ehtiyat tanımadığı kreditlerin qalıq deyeri haqqında melumat teqdim edilir.

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər		
Korporativ kreditler	*24,682*	*14,203*
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		
Ümumi meqsedli istehlak kreditleri	*16,776*	*2,538*
İpoteka kreditleri	*21,026*	*11,032*
Mikro biznes kreditleri	*5,732*	*4,995*
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən əhəmiyyətli dərəcədə artıq təminatlı kreditlər və avanslar	**68,216**	**32,768**

Teminat ve kreditin keyfiyyetini artıran diger mexanizmler vasitesile amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen maliyye aktivleri üzre kredit riskinin azalma seviyyesi aşağıdakı aktivler üçün teminatın deyerini ayrıca açıqlamaqla gösterilir: (i) girov teminatı ve kreditin keyfiyyetini artıran diger mexanizmler aktivin qalıq deyerine beraber ve ya ondan artıq olan aktivler (“deyerinden artıq teminatlı aktivler”) ve (ii) teminat ve kreditin keyfiyyetini artıran diger mexanizmler aktivin qalıq deyerinden az olan aktivler (“deyerinden az teminatlı aktivler”).

31 dekabr 2021-ci il tarixine deyersizleşmiş ve ya deyersizleşmemiş bütün kreditler üzre teminatın effekti aşağıda gösterilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
	Aktivlərin qalıq dəyəri	**Təminatın dəyəri**	**Aktivlərin qalıq dəyəri**	**Təminatın dəyəri**
Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər				
Korporativ kreditler	*24,859*	*44,422*	*49,199*	*12,942*
Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər				
Ümumi meqsedli müşteri kreditleri	*1,259*	*2,462*	*131,292*	*1,493*
İpoteka kreditleri	*28,981*	*36,904*	-	-
Mikro biznes kreditleri	*6,040*	*13,626*	*14,185*	*6,034*
Cəmi	**61,139**	**97,414**	**194,676**	**20,469**

31 dekabr 2020-ci il tarixine deyersizleşmiş ve ya deyersizleşmemiş bütün kreditler üzre teminatın effekti aşağıda gösterilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
Min Azərbaycan manatı ilə	**Aktivlərin qalıq dəyəri**	**Təminatın dəyəri**	**Aktivlərin qalıq dəyəri**	**Təminatın dəyəri**
Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər				
Korporativ kreditler	*52,198*	*153,424*	*8,362*	*5,652*
Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər				
Ümumi meqsedli müşteri kreditleri	*9,069*	*34,309*	*86,532*	*920*
İpoteka kreditleri	*27,001*	*47,614*	-	-
Mikro biznes kreditleri	*11,300*	*48,997*	*8,307*	*591*
Cəmi	**99,568**	**284,344**	**103,201**	**7,163**

10. BORC QİYMƏTLİ KAĞIZLARINA İNVESTİSİYA

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc qiymetli kağızları	*30,333*	*46,449*
Cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar	**30,333**	**46,449**

31 dekabr 2021-ci il tarixine borc qiymetli kağızlara investisiyaların qiymetlendirme kateqoriyaları ve növleri üzre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir:

	Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc qiymətli kağızları	Cəmi
Azerbaycanın dövlet istiqrazları	*28,702*	*28,702*
Korporativ istiqrazlar	*1,705*	*1,705*
31 dekabr 2021-ci il tarixinə cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar	**30,407**	**30,407**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(74)*	*(74)*
31 dekabr 2021-ci il tarixinə cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar	**30,333**	**30,333**

31 dekabr 2020-ci il tarixine borc qiymetli kağızlara investisiyaların qiymetlendirme kateqoriyaları ve növleri üzre tehlili aşağıdakı cedvelde gösterilir:

	Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc qiymətli kağızları	Cəmi
Azerbaycanın dövlet istiqrazları	*40,986*	*40,986*
Korporativ istiqrazlar	*5,677*	*5,677*
31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar	**46,663**	**46,663**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(214)*	*(214)*
31 dekabr 2020-ci il tarixinə cəmi borc qiymətli kağızlara investisiyalar	**46,449**	**46,449**

(a) Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc qiymətli kağızlara investisiyalar

Aşağıdakı cedvelde kredit riski seviyyeleri esasında amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc qiymetli kağızların kredit keyfiyyetine göre tehlili, elece de EOKZ-nin qiymetlendirilmesi meqsedile onların üç merhele üzre açıqlanması gösterilir. Bank terefinden istifade edilen kredit riskinin tesnifatı sistemi ve EOKZ-nin qiymetlendirilmesi yanaşması, o cümleden amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc qiymetli kağızlara tetbiq edilen defolt ve KRƏA anlayışları haqqında melumat üçün 29 saylı Qeyde baxın.

31 dekabr 2021-ci il tarixine amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc qiymetli kağızların qalıq deyeri, hemçinin bu aktivler üzre Bankın meruz qaldığı kredit riskinin maksimal derecesi aşağıdakı cedvelde eks etdirilir:

	1-ci Mərhələ	Cəmi
Azərbaycanın dövlət istiqrazları		
- Yüksek derece	*28,702*	*28,702*
Ümumi qalıq dəyəri	**28,702**	**28,702**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(57)*	*(57)*
Qalıq dəyəri	**28,645**	**28,645**
Korporativ istiqrazlar		
- Yüksek derece	*1,705*	*1,705*
Ümumi qalıq dəyəri	**1,705**	**1,705**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(17)*	*(17)*
Qalıq dəyəri	**1,688**	**1,688**

Bank müeyyen olunmuş PD reytinqleri üzre proqnozlaşdırılan melumatları artıq özünde eks etdiren Keçid Matrisinden istifade edir. Kenar reytinqler ve müvafiq PD cedveli haqqında melumat 29 saylı Qeydde gösterilir.

Aşağıdakı cedvel 31 dekabr 2020-ci il tarixine amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen borc qiymetli kağızların qalıq deyerini eks etdirir:

	1-ci Mərhələ	Cəmi
Azərbaycanın dövlət istiqrazları		
- Yüksek derece	*40,986*	*40,986*
Ümumi qalıq dəyəri	**40,986**	**40,986**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(192)*	*(192)*
Ümumi qalıq dəyəri	**40,794**	**40,794**
Korporativ istiqrazlar		
- Yüksek derece	*5,677*	*5,677*
Ümumi qalıq dəyəri	**5,677**	**5,677**
Kredit zereri üzre ehtiyat	*(22)*	*(22)*
Qalıq dəyəri	**5,655**	**5,655**

31 dekabr 2021-ci il tarixine amortizasiya olunmuş deyerle ölçülen ve qalıq deyeri 6,900 min AZN teşkil eden borc qiymetli kağızlar repo müqavileler ile elaqedar üçüncü tereflere girov qoyulmuşdur (31 dekabr 2020-ci il: 19,377 min AZN). 18 saylı Qeyde baxın. Qarşı terefin bu qiymetli kağızları gelecekde satmaq ve ya tekrar girov qoymaq hüququ yoxdur.

Azerbaycanın dövlet istiqrazları Azerbaycan manatı ile emissiya edilir ve Azerbaycan Respublikasının hökumet zemaneti ile ödenilir.

11. ƏMLAK VƏ AVADANLIQLAR

Əmlak ve avadanlıqlar üzre hereket aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Torpaq	Mebel və qurğular	Kompüter və ofis avadanlıqları	Nəqliyyat vasitələri	Digər əsas vəsaitlər	İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	Davam edən tikililər	Cəmi
İlkin dəyər								
1 yanvar 2020-ci il	**97**	**11,709**	**8,022**	**1,029**	**508**	**6,381**	**3,320**	**31,066**
Əlaveler	-	*368*	*186*	*21*	*22*	*576*	-	*1,173*
Yeniden qiymetlendirmenin tesiri	-	-	-	*(64)*	-	-	-	*(64)*
Silinmeler	-	*(239)*	*(1,139)*	-	-	*(133)*	-	*(1,511)*
Köçürmeler	-	*(64)*	-	-	-	*64*	-	-
Deyersizleşme	-	-	-	-	-	-	*(3,320)*	*(3,320)*
31 dekabr 2020-ci il	**97**	**11,774**	**7,069**	**986**	**530**	**6,888**	**-**	**27,344**
Əlaveler	-	*390*	*366*	*386*	*15*	*342*	-	*1,499*
Silinmeler	-	*(6)*	*(11)*	*(76)*	*(12)*	*(346)*	-	*(451)*
31 dekabr 2021-ci il	**97**	**12,158**	**7,424**	**1,296**	**533**	**6,884**	**-**	**28,392**
Yığılmız amortizasiya								
1 yanvar 2020-ci il	**-**	**(9,000)**	**(6,494)**	**(1)**	**(409)**	**(5,089)**	**-**	**(20,993)**
Köhnelme xercleri		*(788)*	*(588)*	*(278)*	*(45)*	*(440)*	-	*(2,139)*
Yeniden qiymetlendirmenin tesiri	-	-	-	*278*	-	-	-	*278*
Silinmeler	-	*186*	*1,120*	-	-	*26*	-	*1,332*
31 dekabr 2020-ci il	**-**	**(9,602)**	**(5,962)**	**(1)**	**(454)**	**(5,503)**	**-**	**(21,522)**
Köhnelme xercleri	-	*(723)*	*(484)*	*(238)*	*(33)*	*(458)*		*(1,936)*
Silinmeler	-	*6*	*11*	*15*	*12*	*333*	-	*377*
31 dekabr 2021-ci il	**-**	**(10,319)**	**(6,435)**	**(224)**	**(475)**	**(5,628)**	**-**	**(23,081)**
Xaliq qalıq dəyəri								
31 dekabr 2020-ci il	**97**	**2,172**	**1,107**	**985**	**76**	**1,385**	**-**	**5,822**
31 dekabr 2021-ci il	**97**	**1,839**	**989**	**1,072**	**58**	**1,256**	**-**	**5,311**

“Davam eden tikililer” kateqoriyasına baş ofis binalarının tikinti ile bağlı işler daxildir. 2020-ci il erzinde Bank esas vesaitlere elave investisiya qoyuluşunu dayandırmaq qerarına gelmişdir. Belelikle, Rehberlik bu güne qeder kapitallaşdırılan bütün elaqedar xercleri deyersizleşdirmeye qerar vermişdir.

Nəqliyyat vasitələrinin yenidən qiymətləndirilməsi

13 dekabr 2013-cü il tarixinden Bank neqliyyat vasitelerinin ölçülmesi üzre uçot siyasetini yeniden qiymetlendirme modeline deyişmişdir.

Əger avtomobiller maya deyeri modeli ile ölçülseydi, qalıq deyeri aşağıdakı kimi olardı:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
İlkin deyer	*1,592*	*1,282*
Yığılmış amortizasiya	*(930)*	*(725)*
Xaliq qalıq dəyəri	**662**	**557**

Neqliyyat vasitelerinin edaletli deyeri müqayiseli bazar üsulu ile müeyyen edilmişdir. Bu o demekdir ki, qiymetlendirici terefinden heyata keçirilen qiymetlendirmeler xüsuqi olaraq emlakın xarakterinde, yerinde ve ya veziyyetinde olan ferqe uyğunlaşdırılmış bazar emeliyyatları qiymetlerine esaslanır. Yeniden qiymetlendirme tarixine, 31 dekabr 2021-ci il tarixine emlakın edaletli deyeri akkredite olunmuş müsteqil qiymetlendirici olan “Real Prays” şirketi terefinden heyata keçirilen qiymetlendirmelere esaslanır.

12. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

Qeyri-maddi aktivler üzre hereket aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Lisenziyalar	Kompüter proqram təminatı	Cəmi
İlkin dəyər			
1 yanvar 2020-ci il	**2,578**	**4,091**	**6,669**
Əlaveler	*1,271*	*165*	*1,436*
31 dekabr 2020-ci il	**3,849**	**4,256**	**8,105**
Əlaveler	*737*	*184*	*921*
31 dkeabr 2021-ci il	**4,586**	**4,440**	**9,026**
Yığılmış amortizasiya			
1 yanvar 2020-ci il	**(1,070)**	**(2,333)**	**(3,403)**
Amortizasiya xercleri	*(448)*	*(404)*	*(852)*
31 dekabr 2020-ci il	**(1,518)**	**(2,737)**	**(4,255)**
Amortizasiya xercleri	*(892)*	*(347)*	*(1,239)*
31 dekabr 2021-ci il	**(2,410)**	**(3,084)**	**(5,494)**
Xalis qalıq dəyəri			
31 dekabr 2020-ci il	**2,331**	**1,519**	**3,850**
31 dekabr 2021-ci il	**2,176**	**1,356**	**3,532**

13. İSTİFADƏ HÜQUQU OLAN AKTİVLƏR VƏ İCARƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Bank müxtelif ofis saheleri ve anbar icareye götürür. İcare müqavileleri adeten 1-7 il müddetine bağlanır, lakin bu müddetin uzadılması seçimini de nezerde tutur.

İstifade hüququ olan aktivlerin icare predmeti olan aktivlerin növüne göre tehlili aşağıda gösterilir:

	Ofis sahələri	Anbar	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq dəyəri	**5,600**	-	**5,600**
Əlavələr	-	*349*	*349*
Silinmələr	*(29)*	-	*(29)*
Amortizasiya xərcləri	*(1,680)*	*(66)*	*(1,746)*
Digər	*893*	-	*893*
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq dəyəri	**4,784**	**283**	**5,067**
Amortizasiya xərcləri	*(1,518)*	*(105)*	*(1,623)*
Digər	*546*	-	*546*
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq dəyəri	**3,812**	**178**	**3,990**

İcare öhdelikleri üzre faiz xerci 500 min AZN (2020-ci il: 530 min AZN) teşkil etmişdir.

Qısamüddetli icareler (ümumi ve inzibati xerclere aid edilmiş) ve qısamüddetli icare kimi gösterilmeyen azdeyerli aktivler üzre icare xercleri ümumi ve inzibati xerclerin terkibinde gösterilmişdir:

	2021-ci il	2020-ci il
Qısamüddətli icarə xərcləri	*134*	*100*
Qısamüddətli icarə kimi göstərilməyən azdəyərli aktivlərin icarə xərcləri	*579*	*601*

2021-ci il erzinde icare müqavileleri üzre cemi ödenişler 2,919 min AZN (2020-ci il: 1,788 min AZN) teşkil etmişdir.

İcare müqavilelerinde icareye verenin icare predmeti olan aktivleri ile bağlı teminat hüququndan başqa heç bir xüsusi şert nezerde tutulmur. İcare predmeti olan aktivler kreditler üzre teminat kimi istifade edile bilmez.

Bankın bir sıra icare müqavilelerinde icare müddetinin uzadılması ve leğv edilmesi seçimleri nezerde tutulur. Bu seçim hüquqları Bankın fealiyyetinde istifade olunan aktivlerin idare olunmasında emeliyyat çevikliyinin artırılması üçün tetbiq olunur. İcare müddetinin leğv edilmesi seçimi Bank ve icareye verenler terefinden, uzadılma seçimi ise yalnız Bank terefinden icra edile biler.

14. MÜSADİRƏ EDİLMİŞ GİROVLAR

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixine Bank terefinden müsadire edilmiş girovlar ve satış üçün nezerde tutulan emlakı müvafiq olaraq 1,171 min AZN ve 691 min AZN mebleğinde iyirmi ve on menzilden ibaret olmuşdur. 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine bu emlakların edaletli deyeri onların qalıq deyerine yaxın olmuşdur.

Bankın daxili siyasetine uyğun olaraq müsadire edilmiş emlaklar adi qaydada satılır. Daxilolmalar ödenilmemiş kreditlerin azaldılması ve ya ödenilmesi üçün istifade edilir. Bank ekser hallarda müsadire edilmiş emlakları biznes meqsedleri üçün istifade etmir.

15. DİGƏR DƏYƏRSİZLƏŞMƏ VƏ EHTİYATLARI

Deyersizleşme üzre diger ehtiyatların hereketi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Verilmiş zəmanətlər	İstifadə olunmamış kredit ilə bağlı öhdəliklər	Digər aktivlər	Müsadirə edilmiş girov	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il	**(230)**	**(45)**	-	-	**(275)**
Tutulmalar	*(60)*	*(16)*	*(50)*		*(126)*
Silinmeler	-	-	*50*	-	*50*
31 dekabr 2020-ci il	**(290)**	**(61)**	-	-	**(351)**
Berpa/(tutulma)	*102*	*56*	*(777)*	-	*(619)*
Silinmeler	*98*	*5*	*777*	-	*880*
31 dekabr 2021-ci il	**(90)**	-	**-**	-	**(90)**

Zemanetler ve istifade olunmamış kredit ile bağlı öhdelikler üçün ehtiyatlar diger öhdeliklerin terkibinde gösterilir (16 saylı Qeyd). Kreditle bağlı öhdelikler ve kredit keyfiyyeti haqqında melumat üçün 22 saylı Qeyde baxın.

16. DİGƏR AKTİVLƏR VƏ ÖHDƏLİKLƏR

Diger aktivlere aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Digər maliyyə aktivləri		
Xarici maliyye vasiteçileri ile hesablaşmalar	*3,771*	-
Pul köçürmeleri üzre hesablaşmalar	*2,109*	*2,522*
Hesablanmış alınacaq komissiyalar	*25*	*45*
Zemanetler ve akkreditivler üzre hesablanmış alınacaq faiz	-	*24*
	5,905	**2.591**
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Xidmetler üçün verilmiş avanslar ve diger	*700*	*856*
Əmlak ve avadanlıqların satın alınması üzre avanslar	*320*	*373*
Menfeet vergisinden başqa diger vergiler	*307*	*95*
Diger	*4*	*7*
	1,331	**1,331**
Digər aktivlər	**7,236**	**3,922**

Diger öhdeliklere aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Hesablaşmalar üzre ödenişler	*9,843*	*7,979*
Hesablanmış xercler	*2,514*	*2,241*
	12,357	**10,220**
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Texire salınmış menfeet	*1,087*	*1,217*
Ödenilecek diger vergiler	*895*	*477*
Verilmiş zemanetler ve kreditlerle bağlı öhdelikler üzre ehtiyat	*90*	*351*
	2,070	**2,045**
Digər öhdəliklər	**14,429**	**12,265**

Əmlak ve avadanlıqların alınması üçün verilmiş 320 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 373 min AZN) mebleğinde avanslar istisna olmaqla, yuxarıda qeyd olunan qeyri-maliyye aktivlerinin hesabat tarixinden sonra altı ay ve daha çox dövr erzinde qaytarılması ehtimal olunur.

Diger maliyye akitvlerinin her bir kateqoriyasının edaletli deyeri haqqında melumat üçün 30 saylı Qeyde baxın. Əlaqeli tereflerle emeliyyatlar haqqında melumat 31 saylı Qeydde açıqlanır.

17. MÜŞTƏRİLƏRƏ ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

Müşterilere ödenilecek vesaitlere aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Cari hesablar	*69,759*	*55,872*
Müddetli depozitler	*88,951*	*65,907*
Müştərilərə ödənilləcək vəsaitlər	**158,710**	**121,779**

31 dekabr 2021-ci il tarixine müddetli depozitlere müşterilere ödenilecek illik faiz derecesi 0%-16.5% (31 dekabr 2020-ci il: 0%-16.5%), ödeme müddeti ise 2024-cü ilde (31 dekabr 2020-ci il: 2023-cü il) başa çatan vesaitlerden ibaretdir.

31 dekabr 2021-ci il tarixine Bankın 10 en iri müşterisine ödenilecek vesaitlerin cemi 12,971 min AZN mebleğinde olmuşdur ki, bu da müşteri portfelinin 8%-ni teşkil etmişdir (31 dekabr 2020-ci il: 19,861 min AZN va ya 16%).

Müddetli depozitler fiziki şexslere verilmiş 82,787 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 62,212 min AZN) mebleğinde depozitlerden ibaretdir. Azerbaycanın Mülki Mecellesine uyğun olaraq, Bank bu depozitleri emenetçinin telebi ile qaytarmalıdır. Müddetli depozit emanetçinin telebi ile ödeme müddetinden evvel ödenilerse ve müqavile diger faiz derecesini nezerde tutmursa, bu depozit orta faiz telebi esasında depozitlere tetbiq edilen derece ile ödenilir.

Müşterilere ödenilecek vesaitlere aşağıdakı növ müşteri hesabları daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Fiziki şexsler	*119,367*	*92,982*
Özel müessiseler	*29,300*	*24,239*
Ferdi sahibkarlar	*6,876*	*4,271*
Dövlet ve büdce teşkilatları	*3,167*	*287*
Müştərilərə ödəniləcək vəsaitlər	**158,710**	**121,779**

Müşteri hesablarının iqtisadi sektorlar üzre tehlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	%	31 dekabr 2020-ci il	%
Fiziki şexsler	*119,367*	*75*	*92,981*	*76*
Ticaret ve xidmet	*19,139*	*12*	*16,395*	*13*
Ferdi sahibkarlar	*6,876*	*4*	*4,271*	*4*
Dövlet teşkilatları	*2,615*	*2*	*-*	*-*
Energetika	*2,543*	*2*	*638*	*1*
Sığorta	*2,518*	*2*	*4,147*	*3*
Neqliyyat ve rabite	*2,293*	*2*	*678*	*1*
Tikinti	*1,192*	*1*	*934*	*1*
Kend teserrüfatı	*680*	*-*	*169*	*-*
Senaye ve istehsal	*627*	*-*	*632*	*1*
Diger	*860*	*-*	*934*	*1*
Müştərilərə ödəniləcək vəsaitlər	**158,710**	**100**	**121,779**	**100**

Müşteri hesablarının her bir kateqoriyasının edaletli deyeri haqqında melumat üçün 30 saylı Qeyde baxın. Əlaqeli tereflerle emeliyyatlar haqqında melumat 31 saylı Qeydde verilmişdir.

18. KREDİT TƏŞKİLATLARINA ÖDƏNİLƏCƏK VƏSAİTLƏR

Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitlere aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Diger banklarla repo müqavileleri	*6,905*	*19,621*
Müddetli depozitler	*3,232*	*3,400*
Cari hesablar	*339*	*18*
Kredit təşkilatlarına ödəniləcək vəsaitlər	**10,476**	**23,039**

31 dekabr 2021-ci il tarixine kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler repo müqavileleri üzre yaranmış 6,905 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 19,621 min AZN) mebleğinde öhdeliklerden ibaretdir. Repo müqavileleri üçün borc qiymetli kağızlar girov qoyulmuşdur ve müvafiq repo müqavilesinin müddetinde qiymetli kağızlar Bank terefinden satıla ve ya tekrar girov qoyula bilmez. 10 saylı Qeyde baxın.

19. DİGƏR BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş digər borc alınmış vəsaitlər		
Azerbaycan Respublikası İpoteka ve Kredit Zemanet Fondundan borc alınmış vesaitler	*30,062*	*26,786*
Kend Teserrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit ve İnkişaf Agentliyinden borc alınmış vesaitler	*4,790*	*3,573*
Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankından müddetli borclar	*3,116*	*4,020*
Azerbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafi Fondundan borc alınmış vesaitler	*2,266*	*-*
Cəmi digər borc alınmış vəsaitlər	**40,234**	**34,379**

31 dekabr 2021-ci il tarixine Bankın Azerbaycan İpoteka ve Kredit Zemanet Fondundan, Azerbaycan Respublikasının Kend Teserrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit ve İnkişaf Agentliyinden ve Sahibkarlığın İnkişafi Fondundan son ödeme müddetleri, müvafiq olaraq, 2050-ci ilin sentyabr, 2025-ci ilin oktyabr ve 2022-ci il may ayına qeder (31 dekabr 2020-ci il: 2049-cu il sentyabr ayı ve 2025-ci il yanvar ayı) olan, illik 1-4%, 2-3.6% ve 7% faiz dereceleri ile (31 dekabr 2020-ci il: 1-4% ve 2-3.6% illik) 30,062 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 26,786 min AZN), 4,790 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: 3,573 min AZN) ve 2,266 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: sıfır) mebleğlerinde kreditleri olmuşdur.

ARMB-den müddetli borclar Prezidentin 28 fevral 2019-cu il tarixli Serencamına uyğun olaraq illik 0,1% illik faiz derecesi ile 5 il müddetine alınmış diskontlaşdırılmış krediti eks etdirir. Bazardan aşağı faiz derecesine malik hökumetden alınan kreditler 9 saylı MHBS-e uyğun olaraq tanınır ve ölçülür. Bazar faiz derecesinden aşağı faizle celb edilmiş borclar üzre gelir 9 saylı MHBS-ye esasen müeyyen edilmiş kreditin qalıq deyeri ile 20 saylı BMUS-a uyğun olaraq bele kreditlerden elde olunan gelir arasında ferq kimi tanınır.

Diger borc alınmış vesaitlerin edaletli deyeri haqqında melumat üçün 30 saylı Qeyde baxın. Diger borcların faiz derecesi üzre tehlili 29 saylı Qeydde gösterilir.

20. VERGİLƏR

Korporativ menfeet vergisi xerci aşağıdakılardan ibaretdir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Cari menfeet vergisi xerci	*(3,607)*	*(2,106)*
Texire salınmış menfeet vergisi geliri		
– müveqqeti ferqlerin yaranması ve leğv edilmesi	*477*	*1,042*
Çıxılsın: diger mecmu gelirlerde tanınmış texire salınmış vergi	*-*	*43*
Mənfəət vergisi xərci	**(3,130)**	**(1,021)**

İl erzinde diger mecmu gelire aid edilmiş maddelerle bağlı texire salınmış vergi aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Neqliyyat vasitelerinin yeniden qiymetlendirilmesi	*-*	*(43)*
Digər məcmu gəlirlərə aid edilmiş mənfəət vergisi	**-**	**(43)**

Azerbaycanda hüquqi şexsler ferdi qaydada menfeet vergisi beyannamelerini teqdim etmelidirler. 2021 ve 2020-ci iller üzre standart korporativ vergi derecesi 20%-dir. Effektiv menfeet vergisi derecesi yerli qanunvericiliye uyğun menfeet vergisi derecesinden ferqlenir. Aşağıdakı cedvelde yerli qanunvericilik esasında menfet vergisi xerci faktiki xerclerle izlenilir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət/(zərər)	**13,699**	**(1,531)**
Yerli qanunvericiliye uyğun menfeet vergisi derecesi	*20%*	*20%*
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi (xərci)/gəliri	**(2,740)**	**306**
Gelirden çıxılmayan xerclerin vergi effekti	*(390)*	*(1,327)*
Mənfəət vergisi xərci	**(3,130)**	**(1,021)**

Texire salınmış vergi aktivleri ve öhdelikleri ve onların müvafiq illerde hereketi aşağıdakı kimi olmuşdur:

		Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	
	1 yanvar 2020-ci il	Mənfəətdə	Digər məcmu gəlirdə	31 dekabr 2020-ci il	Mənfəətdə	31 dekabr 2021-ci il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti						
İcare öhdelikleri	*982*	*(10)*	*-*	*972*	*(303)*	*669*
Əmlak ve avadanlıq	*1,445*	*(434)*	*(43)*	*968*	*(592)*	*376*
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	*(645)*	*639*	*-*	*(6)*	*1,101*	*1,095*
Qeyri-maddi aktivler	*115*	*41*	*-*	*156*	*(18)*	*138*
İnvestisiya qiymetli kağızları	*43*	*-*	*-*	*43*	*(30)*	*13*
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	*(27)*	*13*	*-*	*(14)*	*14*	*-*
Diger aktivler	*206*	*(86)*	*-*	*120*	*68*	*188*
Diger öhdelikler	*(617)*	*815*	*-*	*198*	*(87)*	*111*
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri/(öhdəlikləri)	**1,502**	**978**	**(43)**	**2,437**	**153**	**2,590**
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti						
İstifade hüququ olan aktivler	*(1,121)*	*107*	*-*	*(1,014)*	*324*	*(690)*
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	**(1,121)**	**107**	**-**	**(1,014)**	**324**	**(690)**
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	**381**	**1,085**	**(43)**	**1,423**	**477**	**1,900**

21. SƏHMDAR KAPİTALI

	Dövriyyədə olan səhmlər	Adi səhmlər	Xəzinə səhmlər	Cəmi
1 yanvar 2020-ci il tarixinə	**305,256**	**137,257**	**(24,712)**	**112,545**
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	**305,256**	**137,257**	**(24,712)**	**112,545**
Geri alınmış səhmlərin ləğv olunması	*-*	*(24,712)*	*24,712*	*-*
31 dekabr 2021-ci il	**305,256**	**112,545**	**-**	**112,545**

Səhmdarların 67,026 ədəd səhmin ləğvi haqqında (24,712 min AZN məbləğində) 30 iyun 2020-ci il tarixində keçirilmiş Ümumi Yığıncağında qəbul edilmiş qərara uyğun olaraq, Bank nizamnamə kapitalının azaldılması ilə bağlı niyyətini təsdiq etmək üçün ARMB-ə müraciət etmişdir. 4 dekabr 2020-ci il tarixli qərar ilə ARMB səhmin ləğvinə razılıq verilmişdir. Bank 26 yanvar 2021-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Milli Depozit Mərkəzindən və 18 fevral 2021-ci il tarixində Hüquqi Şəxslərin Dövlət Reyestri Agentliyindən yeni səhmdar strukturu (səhmlərin yerləşdirilməsi) haqqında çıxarış almışdır.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə emissiya edilmiş və tam ödənilmiş adi səhmlərin sayı 305,256 ədəd təşkil etmişdir (31 dekabr 2020-ci il: 305,256).

Bankın səhmdar kapitalı səhmdarlar tərəfindən manatla qoyulmuşdur və onlar dividend və hər hansı kapital ödənişlərini AZN ilə almaq hüququna malikdirlər.

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il ərzində Bank 5,313 min AZN (31 dekabr 2020-ci il: sıfır) məbləğində dividendlər elan etmiş və ödəmişdir.

Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat

Əmlak və avadanlıqların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat nəqliyyat vasitələrinin ədalətli dəyərindəki artımları və əvvəlki dövrdə kapitalda qeydə alınmış eyni aktivdəki artımla bağlı azalmanı uçota almaq üçün istifadə edilir.

22. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Hüquqi məsələlər. *Adi fəaliyyətin gedişində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsir göstərməyəcəkdir.*

Vergilər. *Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı öncədən irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə, müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablana bilər. Vergi yoxlamaları yoxlamanın keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər.*

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2021-ci il tarixinə onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhi düzgündür və vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi ilə bağlı Bankın mövqeləri dəyişilməyəcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının prudensial normativlərinə riayət edilməsi

ARMB banklardan qanunla müeyyen edilmiş maliyye hesabatları esasında hesablanmış müeyyen prudensial normativleri saxlamağı teleb edir. Rehberlik hesab edir ki, Bank 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine şertlere emel etmişdir (4 saylı ve 32 saylı Qeydler).

Kreditlə bağlı öhdəliklər. *Bu aletlerin esas meqsedi vesaitlerin teleb olunduğu halda onların müşteriler üçün elçatan olmasını temin etmekdir. Zemanetler ve rezervli akkreditivler müşteri üçüncü teref qarşısında öhdeliklerini yerine yetire bilmedikde, Bankın ödenişler edeceyi ile bağlı geri çağırılmayan öhdelikleri eks etdirir ve kreditler ile eyni risk seviyyesi daşıyır. Senedli ve kommersiya akkreditivleri Banka müeyyen edilmiş mebleğe qeder ve xüsusi şertlerle teleb teqdim etmek hüququnu üçüncü terefe veren, Bankın müşteri adından üzerine götürdüyü yazılı öhdelik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması ve ya nağd pul depozitleri ile temin edilir ve belelikle de birbaşa borcla müqayisede daha aşağı risk daşıyır.*

Kreditlerin teqdim edilmesi üzre öhdeliklere kreditler, zemanetler ve ya akkreditivler formasında kreditlerin verilmesi üçün rehberlik terefinden tesdiqlenmemiş mebleğlerin istifade edilmeyen hissesi daxildir. Kreditlerin verilmesi üzre öhdelikler ile elaqedar, Bank istifade edilmemiş mebleğlerin istifade edilmeli olduğu halda, potensial olaraq istifade edilmemiş öhdeliklerin ümumi mebleğine beraber mebleğde zererin yaranması riskine meruz qalır. Lakin kreditlerin verilmesi üzre öhdeliklerin böyük hissesi müşterilerin ödeme qabiliyyeti ile bağlı müeyyen teleblere emel etmesinden asılı olduğuna göre ehtimal edilen zererlerin mebleği istifade edilmemiş öhdeliklerin ümumi mebleğinden azdır.

Adeten, uzunmüddetli öhdelikler qısamüddetli öhdelikler ile müqayisede daha yüksek kredit riskine malik olduğu üçün Bank kreditlerle bağlı öhdeliklerin ödeme müddetine nezaret edir.

Kreditlerle bağlı ödenilmemiş öhdelikler aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	**31 dekabr 2020-ci il**
Kreditlərlə bağlı öhdəliklər		
Buraxılmış zemanetler	*8,626*	*9,253*
İstifade olunmamış kredit xetleri üzre öhdelikler	*10,061*	*19,479*
Cəmi	**18,687**	**28,732**
Çıxılsın: kreditlerle bağlı öhdelikler üzre ehtiyatlar (15 saylı Qeyd)	*(90)*	*(351)*
Cəmi kreditlərlə bağlı öhdəliklər, ehtiyat çıxılmaqla	**18,597**	**28,381**

Sığorta. *Bank hazırda xetalar ve ya çatışmazlıqlar neticesinde yaranan öhdeliklerle bağlı sığorta teminatı elde etmemişdir. Hazırda Azerbaycanda mesuliyyet sığortası, ümumiyyetle, mövcud deyildir.*

23. FAİZ GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

Faiz gelirleri ve xerclerine daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablanmış faiz gəlirləri		
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	*38,718*	*36,621*
Amortizasiya edilmiş deyerle ölçülen investisiya qiymetli kağızları	*2,239*	*2,196*
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	*611*	-
Maliyye teşkilatlarından alınacaq vesaitler	*39*	*306*
Banklara verilmiş kreditler	-	*79*
Cəmi faiz gəliri	**41,607**	**39,202**
Faiz xərci		
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*(5,808)*	*(5,626)*
Diger borc alınmış vesaitler	*(1,390)*	*(1,212)*
Maliyye teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*(441)*	*(918)*
Cəmi faiz xərci	**(7,639)**	**(7,756)**
Digər bənzər xərclər		
İcare öhdelikleri	*(500)*	*(530)*
Cəmi digər bənzər xərclər	**(500)**	**(530)**
Cəmi faiz və digər bənzər xərclər	**(8,139)**	**(8,286)**
Faiz gəliri üzrə xalis marja	**33,468**	**30,916**

24. XALİS HAQQ VƏ KOMİSSİYA XƏRCLƏRİ

Xalis haqq ve komissiya xerclerine daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Xalis haqq və komissiya gəlirləri		
Plastik kartlarla emeliyyatlar	*5,062*	*4,642*
Hesablaşma emeliyyatları	*3,566*	*3,225*
Nağd pul emeliyyatları	*1,489*	*1,126*
Zemanetler ve akkreditivler	*280*	*273*
Diger	*12*	*7*
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	**10,409**	**9,273**
Haqq və komissiya xərcləri		
Plastik kartlarla emeliyyatlar	*(6,573)*	*(4,765)*
Hesablaşma emeliyyatları	*(784)*	*(479)*
Broker emeliyyatları	*(106)*	-
Nağd pul emeliyyatları	*(6)*	*(1)*
Diger	*(288)*	*(99)*
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	**(7,757)**	**(5,344)**
Xalis haqq və komissiya gəlirləri	**2,652**	**3,929**

25. DİGƏR GƏLİRLƏR

Diger gelirlere daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Dövlet subsidiyaları	*288*	*279*
Subicare gelirleri	*29*	*48*
Diger	*92*	*82*
Cəmi digər gəlirlər	**409**	**409**

26. İŞÇİ HEYƏTİ İLƏ BAĞLI XƏRCLƏR, ÜMUMİ VƏ İNZİBATİ XƏRCLƏR

İşçi heyeti ile bağlı xerclere daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Əmek haqqı ve mükafatlar	*(13,411)*	*(12,346)*
Sosial sığorta xercleri	*(2,426)*	*(2,257)*
Diger	*-*	*(298)*
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	**(15,837)**	**(14,901)**

Ümumi ve inzibati xerclere daxildir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
Köhnelme ve amortizasiya xercleri	*(4,798)*	*(4,737)*
Proqram teminatı xercleri	*(1,216)*	*(1,798)*
Tehlükesizlik xercleri	*(766)*	*(807)*
Əmanetlerin sığortalanması haqları	*(748)*	*(674)*
Binadan istifade ve icare xercleri	*(713)*	*(701)*
Marketinq ve reklam xercleri	*(700)*	*(553)*
Temir ve texniki xidmet xercleri	*(581)*	*(605)*
Rabite xercleri	*(547)*	*(555)*
Çap ve ofis levazimatı xercleri	*(351)*	*(583)*
Əmeliyyat vergisi üzre xercler	*(261)*	*(257)*
Hüquq ve konsaltinq xercleri	*(247)*	*(223)*
Ezamiyye ve elaqeli xercler	*(187)*	*(136)*
Kommunal xercler	*(179)*	*(126)*
Neqliyyat vasitelerinin istismarı xercleri	*(142)*	*(142)*
Herrac ile bağlı xercler	*(59)*	*(52)*
Üzvlük haqqı xercleri	*(34)*	*(91)*
Bina ve avadanlıqların deyersizleşmesi	*-*	*(3,320)*
Əmlak ve avadanlıqların silinmesi üzre zerer	*-*	*(23)*
Diger xercler	*(712)*	*(601)*
Ümumi və inzibati xərclər	**(12,241)**	**(15,984)**

27. SƏHM ÜZRƏ MƏNFƏƏT/(ZƏRƏR)

Sehm üzre esas menfeet/(zerer) xezine sehmleri istisna olmaqla, Bankın sehmdarlarının payına düşen menfeeti ve ya zereri il erzinde dövriyyede olan adi sehmlerin orta sayına bölmekle hesablanır.

Bank potensial olaraq sehm üzre menfeetin azaldılması effektine malik olan adi sehmlere sahib deyil. Buna göre, sehm üzre azaldılmış menfeet sehm üzre esas menfeete beraberdir. Sehm üzre menfeet/(zerer) aşağıdakı kimi hesablanır:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə
İl üzre adi sehmlerin sehmdarlarının payına düşen menfeet/(zerer)	*10,569*	*(2,552)*
Dövriyyede olan adi sehmlerin orta çekili sayı (min ededle)	*305*	*305*
Adi səhm üzrə əsas və azaldılmış mənfəət/(zərər), (bir səhm üçün AZN ilə göstərilmiş)	**35**	**(8)**

28. SEQMENT ÜZRƏ TƏHLİL

Seqment melumatları maliyye hesabatlarının istifadeçilerine, onun heyata keçirdiyi biznes fealiyyetinin xüsusiyyeti ve maliyye tesirini, hemçinin fealiyyet gösterdiyi iqtisadi mühiti qiymetlendirme imkanı verir. Bank seqment melumatlarını “idareetme yanaşmasına” uyğun olaraq hazırlayır. Bu yanaşma fealiyyetle bağlı qerar qebul eden selahiyyetli şexs terefinden, müntezem olaraq, nezerden keçirilen teşkilatın komponentleri haqqında daxili hesabatlar esasında seqmentlerin teqdim edilmesini teleb edir. Bu, biznes seqmentler üzre maliyye neticelerinin qiymetlendirilmesi ve resursların seqmentlere bölüşdürülmesi üçün esas olan teşkilati struktura uyğundur. Bu mesele “Əmeliyyat seqmentleri" adlı 8 saylı MHBS ve seqment hesabatları formasında xüsusi açıqlamalar teleb eden diger standartlar ile tenzimlenir.

Resursların bölüşdürülmesi ve seqment üzre fealiyyet neticelerinin qiymetlendirilmesi meqsedile fealiyyetle bağlı qerar qebul eden selahiyyetli şexse teqdim edilen melumatlar gösterilmiş xidmet növlerine yöneldilir. İdareetme meqsedleri üçün Bankın fealiyyeti üç emeliyyat seqmenti üzerinde qurulur:

- *Korporativ bankçılıq – müessiselerin hesablaşma ve cari hesabları üzre xidmetlerin gösterilmesi, depozitlerin qebul edilmesi, overdraft şeklinde kredit vesaitlerinin teqdim edilmesi, kreditlerin ve diger maliyyeleşdirme vesaitlerinin teqdim edilmesi, xarici valyuta ve töreme maliyye aletleri üzre emeliyyatların heyata keçirilmesi.*
- *Ferdi bankçılıq – fiziki şexslere bank xidmetlerinin gösterilmesi, fiziki şexsler üçün cari hesabların açılması, emanetlerin qebulu, depozitlerin celb edilmesi, investisiya vasitelerinin teqdim edilmesi, kredit ve debet kartların açılması, istehlak ve ipoteka kreditlerinin verilmesi.*
- *Xezinedarlıq – banklararası kreditlerin ve borcların verilmesi, qiymetli kağızların ticareti, xarici valyuta xidmetleri ve diger xezine funksiyalar.*

Yuxarıdakı hesabat üzre emeliyyat seqmentlerinin yaratmaq üçün heç bir emeliyyat seqmenti ümumileşdirilmemişdir. Rehberlik resursların bölüşdürülmesi ve fealiyyet neticelerinin qiymetlendirilmesi haqqında qerarların qebul edilmesi meqsedile biznes bölmelerinin neticelerini ayrıca olaraq izleyir. Seqmentin neticeleri emeliyyat menfeeti ve ya zererine esasen qiymetlendirilir. Menfeet vergisi de seqment esasında idare olunur ve emeliyyat seqmentlerine ayrılır. Əmeliyyat seqmentleri arasında köçürme qiymetleri üçüncü terefle emeliyyatlarla oxşar qaydada, müsteqil terefler arasında emeliyyatlar kimi heyata keçirilir.

31 dekabr 2021-ci il tarixinde başa çamış il üzre emeliyyat seqmentlerine dair gelir ve menfeet göstericileri aşağıda teqdim edilir:

	Qeydlər	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Xəzinə	Bölüşdürülməmiş	Cəmi
Faiz geliri	*23*	*34,097*	*4,621*	*2,889*	*-*	*41,607*
Faiz xerci	*23*	*(5,645)*	*(163)*	*(1,831)*	*-*	*(7,639)*
Diger benzer xercler	*23*	*(419)*	*(66)*	*(15)*	*-*	*(500)*
Xalis faiz gəliri		**28,033**	**4,392**	**1,043**	**-**	**33,468**
Kredit zererinin berpası/(tutulması)	*9*	*4,076*	*(1,795)*	*140*	*-*	*2,421*
Kredit zərərinin bərpasından sonra xalis faiz gəliri		**32,109**	**2,597**	**1,183**	**-**	**35,889**
Haqq ve komissiya gelirleri	*24*	*6,551*	*3,858*	*-*	*-*	*10,409*
Xarici valyutada emeliyyatlar üzre zerer çıxılmaqla gelirler		*-*	*-*	*3,459*	*-*	*3,459*
Mezenne ferqleri üzre xalis gelirler		*-*	*-*	*(13)*	*-*	*(13)*
Diger gelirler	*25*	*288*	*29*	*-*	*92*	*409*
Qeyri-faiz gəliri		**6,839**	**3,887**	**3,446**	**92**	**14,264**
Haqq ve komissiya xercleri	*24*	*(6,579)*	*(1,072)*	*(106)*	*-*	*(7,757)*
İşçi heyeti ile bağlı xercler, ümumi ve inzibati xercler	*26*	*(12,256)*	*(9,725)*	*(1,057)*	*(5,040)*	*(28,078)*
Diger deyerizleşme ve ehtiyatlar	*15*	*(481)*	*(80)*	*(57)*	*(1)*	*(619)*
Qeyri-faiz xərcləri		**(19,316)**	**(10,877)**	**(1,220)**	**(5,041)**	**(36,454)**
Vergidən əvvəl mənfəət		**19,632**	**(4,393)**	**3,409**	**(4,949)**	**13,699**
Menfeet vergisi (xerci)/geliri	*20*	*(4,486)*	*1,004*	*(779)*	*1,131*	*(3,130)*
İL ÜZRƏ XALİS MƏNFƏƏT		**15,146**	**(3,389)**	**2,630**	**(3,818)**	**10,569**

31 dekabr 2020-ci il tarixinde başa çatmış il üzre emeliyyat seqmentlerine dair gelir ve menfeet göstericileri aşağıda teqdim edilir:

	Qeydlər	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Xəzinə	Bölüşdürülməmiş	Cəmi
Faiz geliri	23	22,765	13,935	2,502	-	39,202
Faiz xerci	23	(4,621)	(2,658)	(477)	-	(7,756)
Diger benzer xercler	23	(236)	(180)	(26)	(88)	(530)
Xalis faiz gəliri		**17,908**	**11,097**	**1,999**	**(88)**	**30,916**
Kredit zereri üzre ehtiyat	9	(5,015)	(3,491)	21	-	(8,485)
Kredit zərəri üzrə ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri		**12,893**	**7,606**	**2,020**	**(88)**	**22,431**
Haqq ve komissiya gelirleri	24	7,444	1,829	-	-	9,273
Xarici valyutada emeliyyatlar üzre zerer çıxılmaqla gelir		12	-	2,747	-	2,759
Mezenne ferqleri üzre xalis gelir		-	-	(48)	-	(48)
Diger gelirler	25	337	45	5	22	409
Qeyri-faiz gəliri		**7,793**	**1,874**	**2,704**	**22**	**12,393**
Haqq ve komissiya xercleri	24	(4,765)	(479)	(54)	(46)	(5,344)
İşçi heyeti ile bağlı xercler, ümumi ve inzibati xercler	26	(13,481)	(10,697)	(1,163)	(5,544)	(30,885)
Diger deyerizleşme ve ehtiyatlar	15	(126)	11	(2)	(9)	(126)
Qeyri-faiz xərcləri		**(18,372)**	**(11,165)**	**(1,219)**	**(5,599)**	**(36,355)**
Vergidən əvvəl (zərər)/mənfəət		**2,314**	**(1,685)**	**3,505**	**(5,665)**	**(1,531)**
Menfeet vergisi (xerci)/geliri	20	1,543	(1,124)	2,337	(3,777)	(1,021)
İL ÜZRƏ XALİS (ZƏRƏR)/ MƏNFƏƏT		**3,857**	**(2,809)**	**5,842**	**(9,442)**	**(2,552)**

29. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ

Giriş

Öz fealiyyeti gedişinde Bank müxtelif risklere meruz qalır ve bunları daimi müeyyen etme, ölçme ve müşahide etme prosesleri, kredit limitlerinin müeyyen edilmesi ve diger daxili nezaret tedbirleri vasitesile idare edir. Risklerin idare edilmesi Bankın davamlılığı ve gelirliliyi üçün mühüm ehemiyyet kesb edir. Bankın her bir emekdaşı öz vezifeleri daxilinde risklere göre mesuliyyet daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski, bazar riski ve emeliyyat risklerine meruz qalır.

Müsteqil riske nezaret prosesine mühitde, texnologiyada ve senayede deyişiklikler kimi biznes riskleri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitesile nezaret altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

Direktorlar Şurası risklerin müeyyen edilmesi ve nezaret edilmesine göre ümumi mesuliyyet daşıyır, lakin risklerin idare olunması ve izlenmesi üçün mesuliyyeti ayrıca orqanlar daşıyır.

Direktorlar Şurası

Direktorlar Şurası ümumi risklerin idare edilmesi yanaşmasına ve risk strategiyalarının ve prinsiplerinin tesdiqine göre mesuliyyet daşıyır.

İdarə Heyəti

İdare Heyeti Bankda ümumi risk prosesine nezarete göre mesuliyyet daşıyır.

Aktiv və Passivlərin İdarə Edilməsi ("APİK") Komitəsi

APİK Bankın maliyye idareçiliyinin bütün aspektleri ile bağlı strategiya ve aletlerin işlenib hazırlanması ve tetbiqi üçün mesuliyyet daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitesi risk strategiyasının işlenib hazırlanması ve risk prinsipleri, konsepsiyası, siyaseti ve limitlerinin tetbiqi üçün ümumi mesuliyyet daşıyır. Komite fundamental risk meselelerinden mesuldur ve müvafiq riskle bağlı qerarları idare ve onlara nezaret edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklerin idare olunması bölmesi müsteqil nezaret prosesini temin etmek meqsedile riskle bağlı prosedurların tetbiqi ve desteklenmesi üçün mesuliyyet daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xezinedarlığı Bank aktivlerinin ve öhdeliklerinin idare olunması, elece de ümumi maliyye strukturu üçün mesuliyyet daşıyır. Bundan elave, xezinedarlıq Bankın maliyyeleşdirme ve likvidlik riskleri üzre mesuliyyet daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası her il Bankda risklerin idare olunması proseslerinin audit yoxlamasını apararaq, hem prosedurların münasibliyini, hem de Bankın prosedurlara riayet etmesini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymetlendirmelerin neticelerini rehberlikle müzakire edir ve netice ve tövsiyeler haqqında Direktorlar Şurasına hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabat sistemləri. *Bankın riskleri hem adi şeraitde yaranması ehtimal edilen zereri, hem de statistik modeller esasında maksimal faktiki zererlerin qiymetlendirilmesi olan gözlenilmeyen zererleri eks etdiren metoddan istifade etmekle ölçülür. Modeller keçmiş tecrübeden elde edilmiş ve iqtisadi şeraitleri nezere almaqla düzelişler edilmiş ehtimallardan istifade edir. Bundan elave, Bank baş vermesi ehtimal edilmeyen ağır hadiseler baş verdiyi teqdirde, yarana bilecek en pis hadiselerin ssenari modellerini hazırlayır.*

Risklerin monitorinqi ve nezaret edilmesi, ilk önce, Bankın müeyyen etdiyi limitlere esaslanır. Bele limitler Bankın biznes strategiyasını ve bazar mühitini, elece de Bankın qebul etmek istediyi risk seviyyesini eks etdirir ve bu zaman esas diqqet ayrı-ayrı sahelere yetirilir. Bundan elave, Bank bütün risk ve emeliyyat növleri üzre ümumi risk hecmi ile bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyetine nezaret edir ve bu qabiliyyeti qiymetlendirir. Bütün fealiyyet növleri üzre elde edilmiş melumat risklerin tehlil ve nezaret edilmesi ve tez aşkar olunması meqsedile yoxlanılır ve işlenilir. Müntezem olaraq senaye ve müşteri riskleri haqqında etraflı hesabat teqdim edilir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası. *Bu tip risklerin yaranma sebebleri, biznes terefdaşlarının eyni ve ya oxşar iş fealiyyeti ile meşğul olmasından, iş növünün eyni coğrafi regionda yer almasından, eyni iqtisadi xüsusiyyetlere malik olan, iqtisadi ve siyasi şertlerden asılı olan ve bu sebebden müqavilelerde gösterilmiş şertlerin pozulma ehtimalını artıran riskler nezerde tutulub. Bankın artan fealiyyetinin xüsusi coğrafi yerlerde ve fealiyyet sahelerinde konsentrasiyası nisbi hessaslığın yaranmasına sebeb ola biler.*

Heddinden artıq risk konsentrasiyasının tesiri altına düşmemek üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtelif xüsusiyyetlere malik portfellerin idare edilmesi qaydaları ile temin olunur. Müeyyen edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nezaret ve idare olunur

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçileri, müşterileri ve ya biznes terefdaşları müqavile öhdeliklerini yerine yetirmedikleri üçün Bankın zerer çekmesi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes terefdaşları ve coğrafi ve senaye konsentrasiyaları üzre Bankın qebul etmeye hazır olduğu riskin hecmi üzre limitleri müeyyen etmekle ve hemin limitlere riayet edilmeni monitorinq etmekle idare edir ve nezaret altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyetinin yoxlanılması prosesini tesis etmişdir ki, girovun müntezem qaydada yeniden baxılması da daxil olmaqla biznes terefdaşlarının krediti ödemek qabiliyyetlerinde mümkün deyişikliklerin tez müeyyen edilmesi temin edilsin. Biznes terefdaşları üzre limitler her bir biznes terefdaşına risk reytinqi veren kredit riskinin tesnifleşdirilmesi sisteminden istifade etmekle müeyyen edilir. Kredit keyfiyyetinin müntezem qaydada yeniden baxılması prosesi Banka meruz qaldığı riskler neticesinde potensial zereri qiymetlendirmek ve lazımi tedbirleri görmek imkanını yaradır. Kredit risklerini azaltmaq meqsedile Bank feal şekilde girovdan istifade edir.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri. *Bankın müşterilere verdiyi zemanetler esasında Bank terefinden onların adından ödenişler aparmaq zerureti yarana biler. Müşteriler bu ödenişleri Banka akkreditivin şertleri esasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklerine oxşar risklere meruz qoyur, bunlar da eyni nezaret prosesleri ve qaydaları ile azaldılır. Maliyye veziyyeti haqqında hesabatın komponentleri üzre maksimal kredit riski en yaxşı şekilde onların qalıq deyeri ile eks etdirilir.*

Maliyye aletleri edaletli deyerle qeyde alınanda yuxarıda gösterilen mebleğler deyerin deyişmesi neticesinde gelecekde yarana bilen maksimal riskin hecmini deyil, cari kredit riskinin hecmini eks etdirir. Maliyye aletlerinin her bir sinfi üzre kredit riskinin maksimal hecmi haqqında daha etraflı melumat xüsusi qeydlerde açıqlanır.

EOKZ-nin qiymətləndirilməsi. *EOKZ gelecek pul axınlarındakı azalmaların ehtimal ile ölçülmüş cari deyerinin qiymetlendirilmesidir (yeni, müeyyen müddet erzinde çeki qisminde müvafiq defolt riskleri istifade olunmaqla kredit zererlerinin orta çekisidir). EOKZ-nin qiymetlendirilmesi obyektivdir ve gelecekde makroiqtisadi veziyyetin inkişafı üzre gözlentilere defolt riskinin uyğunlaşdırılması yolu ile müeyyen edilir. EOKZ-nin qiymetlendirilmesi Bank terefinden istifade olunan dörd parametr esasında heyata keçirilir: defolt ehtimalı (“DE”), defolta meruz qalan deyer (“EAD”), defolt baş vereceyi halda itirilmesi gözlenilen mebleğ ("LGD”) ve diskont derecesi (“DR”).*

Maliyye zemanetleri ve kreditlerin verilmesi ile bağlı öhdelikler üzre EOKZ-nin qiymetlendirilmesi balans riskleri üçün yuxarıda qeyd edilen eyni merheleleri eks etdirir ve EAD-nin hesablanması hissesinde ferqlenir. EAD kredite konvertasiya emsalı (“KKƏ”) ve gelecek emeliyyatlar (E) üzre müqavile öhdeliyinden ibaretdir. Korporativ müşteriler üçün açılan, lakin istifade edilmeyen kredit xetleri, fiziki şexslere verilmiş kredit kartları ve maliyye zemanetleri üçün KKƏ defolt zamanı borcların statistik tehlili esasında müeyyen edilir. Overdraftlar üçün KKƏ PD kredit limitlerinin müşteriler terefinden istenilen zaman istifade edile bilmesine göre 100% müeyyen edilir.

Defolt vəziyyəti və 3-cü Mərhələnin müəyyən edilməsi. *Aşağıdakı meyarlardan bir ve ya bir neçesi baş verdikde, Bank defolt veziyyetinin yarandığını ve aktivin 3-cü Merheleye aid olduğunu hesab edir.*

- *Kreditin ödenişi nezerde tutulan vaxtda müeyyen zaman anında 90 günden artıq gecikdirildikde;*
- *Kredit nezerde tutulan tarixedek 6 aydan az müddet erzinde restrukturizasiya edildikde ve 31-90 gün gecikdirildikde;*

- *Loqistik modele esaslanan defolt ehtimalı evvelki hesabat dövrü ile müqayisede 1 standart kenarlaşma ile artdıqda (PD*(1-PD)-nin kvadrat kökü));*
- *Loqistik modele esaslanan defolt ehtimalı 50%-den yuxarı olduqda;*
- *Kenar reytinq Caa2-den aşağı olduqda;*
- *Kenar reytinq iki ve ya artıq pille endikde;*
- *Müşterinin defolt veziyyetinin pisleşmesi ile bağlı rehberlik terefinden her hansı diger melumat teqdim edildikde.*

Ehtimal olunan kredit zererleri maliyye aletinin ömürlük müddəti üzre modelleşdirilir. Ömürlük müddet borc aletlerinin bitme tarixinedek qalan müddet erzinde ehtimal olunan her hansı qabaqcadan edilen ödenişler nezere alınmaqla müeyyenleşdirilir. Kreditlerin verilmesi üzre öhdelikler ve maliyye zemaneti müqavileleri üçün bu, Bankın kredit vermek üçün cari müqavile öhdeliyine malik olduğu müddet erzinde müqavile ile müeyyen edilmiş müddetdir. Müqavilede nezerde tutulan ödeme müddeti esasında ömürlük müddet üzre potensial zererlerin müeyyen edilmesi prinsipine istisna olaraq, fiziki şexslere verilmiş kredit kartları üzre ömürlük müddet üçün potensial zererler kredit kartları üzre müqavilelerin ehtimal olunan müddeti ve daxili statistikaya esaslanan dövr erzinde müeyyen edilir ve orta hesabla 3-5 il teşkil edir.

"Ömürlük EOKZ" modelinde maliyye aletinin qalan müddeti erzinde bütün mümkün defolt hadiselerinin baş vermesi neticesinde yaranan zererler qiymetlendirilir. "12 aylıq EOKZ" modeli hesabat dövründen sonra 12 ay erzinde ve ya bitme tarixine bir ilden az qalmış maliyye aletinin qalan müddeti erzinde hesablanır ve bitme tarixinedek qalan müddet üzre ehtimal olunan kredit zererlerinin bir hissesini teşkil edir.

EOKZ-nin qiymetlendirilmesi üçün Bank üç yanaşma tetbiq edir: (i) ferdi qaydada qiymetlendirme; (ii) portfel esasında qiymetlendirme: daxili reytinqler ferdi qaydada qiymetlendirilir, lakin eyni kredit riski reytinqleri ve eyni kredit portfeli seqmentleri üçün EOKZ-nin hesablanması prosesinde eyni kredit riski parametrleri (meselen, PD, LGD) tetbiq edilir; ve (iii) xarici reytinqler esasında qiymetlendirme.

Hazırkı maliyye hesabatlarında tanınmış EOKZ seviyyesi ilkin tanınmadan sonra borcalanın kredit riskinin ehemiyyetli derecede deyişmesinden asılıdır. Bu yanaşma EOKZ-nin qiymetlendirilmesi üçün üç merheleli modele esaslanır. 1-ci Merhele - ilkin tanınma zamanı deyersizleşmemiş ve hemin vaxtdan kredit riski ehemiyyetli derecede artmamış maliyye aktivleri üzre 12 aylıq EOKZ esasında deyersizleşme ehtiyatı tanınır. İlkin tanınma vaxtından etibaren SİCR ehemiyyetli derecede artmış, lakin hele deyersizleşmiş maliyye aleti 2-ci Merheleye köçürülür ve deyersizleşme ehtiyatı ömürlük EOKZ esasında tanınır. Maliyye aleti kredit-deyersizleşdikde 3-cü Merheleye köçürülür ve deyersizleşme ehtiyatı ömürlük EOKZ esasında tanınır. Aktivin 3-cü Merheleye köçürülmesi neticesinde Bank faiz gelirini ümumi qalıq deyeri esasında tanımağı dayandırır ve faiz gelirini hesablayarken EOKZ çıxılmaqla, qalıq deyerine aktivin effektiv faiz derecesini tetbiq edir.

Kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması meyarı artıq yerine yetirilmedikde, maliyye aleti 1-ci Merheleye geri köçürülür. Əger maliyye aktivi kredit riskinin ehemiyyetli artması neticesinde 2-ci Merheleye köçürülmüşdürse, Bank hemin kredit riskinin aktuallığının saxlanması ve ya deyişmesinden emin olmaq üçün ona nezaret edir.

Defolt veziyyetinden qayıtma defolt zamanı ona sebeb olmuş hadiselerin başa çatmasından asılıdır. Bu zaman iki ssenari müşahide oluna biler:

- *90 günden artıq vaxtı keçmiş maliyye aktivinin gecikme müddeti 30 güne çatdıqda bu artıq defolt hesab edilmir;*
- *diger defolt hadiselerinin tesir etdiyi vaxtı keçmiş maliyye aktivleri ardıcıl olaraq 6 ay erzinde her hansı defolt meyarına cavab vermedikde, defolt statusundan çıxır;*

Bu mentiq gecikmenin aradan qaldırılmasından sonrakı dövrde maliyye aktivinin defolt veziyyetine yeniden qayıtması ehtimalına esasen aparılan tehlil neticesinde müeyyen edilir.

Mərhələlərin müəyyən edilməsi. *Hazırkı maliyye hesabatlarında tanınmış EOKZ seviyyesi maliyye aktivinin üçmerheleli model üzre hansı merheleye tesnifleşdirilmesinden asılıdır. 1-ci Merhelede - ilkin tanınma zamanı deyersizleşmemiş ve hemin vaxtdan kredit riski ehemiyyetli derecede artmamış maliyye aktivleri üzre 12 aylıq EOKZ esasında deyersizleşme ehtiyatı tanınır. İlkin tanınma vaxtından etibaren kredit riski ehemiyyetli derecede artmış, lakin hele deyersizleşmiş maliyye aleti 2-ci Merheleye köçürülür ve deyersizleşme ehtiyatı bütöv müddet üçün ehtimal olunan kredit zererleri esasında tanınır. Maliyye aleti deyersizleşdikde 3-cü Merheleye köçürülür ve deyersizleşme ehtiyatı bütöv müddet üçün ehtimal olunan kredit zererleri esasında tanınır. Aktivin 3-cü Merheleye köçürülmesi neticesinde Bank faiz gelirini ümumi qalıq deyeri esasında tanımağı dayandırır ve faiz gelirini hesablayarken ehtimal olunan kredit zererleri çıxılmaqla, qalıq deyerine aktivin nominal faiz derecesini tetbiq edir.*

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması. *İlkin tanınma vaxtından etibaren kredit riskinde ehemiyyetli derecede artımın olub-olmamasının qiymetlendirilmesi bütün portfel esasında aparılır (2-ci Merhele). 2-ci Merheleni müeyyen etmek üçün istifade edilen meyarların uyğunluğu Bankın Risklerin İdare Edilmesi Departamenti terefinden, mütemadi olaraq, nezerden keçirilir ve tehlil edilir. Maliyye aktivlerinin ödenişi 30 günden artıq gecikdirildiyi halda, ilkin tanınma vaxtından kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması ferziyyesi tekzib edilmir.*

Aşağıdakı keyfiyyet, kemiyyet ve ya mehdudlaşdırıcı meyarlardan bir ve ya bir neçesi baş verdiyi teqdirde, Bank maliyye aleti üzre kredit riskinin ehemiyyetli derecede artdığını hesab edir:

- *ödeniş 31-90 gün gecikdirildikde;*
- *restrukturizasiya edilmiş kreditler üzre ödeniş 11-30 gün gecikdirildikde;*
- *Loqistik modele esaslanan defolt ehtimalı evvelki hesabat dövrü ile müqayisede yarım standart kenarlaşma ile artdıqda (PD*(1-PD)-ün kvadrat kökü));*
- *Loqistik modele esaslanan defolt ehtimalı 30%-den yuxarı olduqda;*
- *Kenar reytinq B3-den aşağı olduqda;*
- *Kenar reytinq bir pille endikde;*
- *Müşterinin maliyye veziyyetinin pisleşmesi ile bağlı rehberlik terefinden her hansı diger melumat teqdim edildikde.*

Kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması meyarı artıq yerine yetirilmedikde, maliyye aleti 6 aylıq karantin müddeti bitdikden sonra 1-ci Merheleye geri köçürülür. Maliyye aktivi keyfiyyet göstericisi esasında 2-ci Merheleye köçürüldüyü halda, Bank hemin göstericinin saxlanılması ve ya deyişdirilmesinden emin olmaq üçün ona nezaret edir.

Defolt ehtimalı (PD). *PD müeyyen müddet erzinde defoltun baş verme ehtimalının qiymetlendirilmesidir. Her bir maliyye aktivi üzre hesablanmış bütöv müddet üçün PD eyrisi portfelin müddetinden, reytinqinden ve seqmentinden asılıdır. 12 aylıq defolt ehtimalı ömürlük PD eyrisinin bir hissesi kimi hesablanır. EOKZ-nin hesablanması üçün iki növ defolt ehtimalından istifade edilir: 12 aylıq ve ömürlük defolt ehtimalı. 12 aylıq defolt ehtimalının qiymetlendirilmesi evvelki dövrler üzre defolt haqqında mövcud olan en son melumatlara esaslanır ve zeruret yarandıqda, destekleyici proqnozlaşdırılan melumatlar da nezere alınır. Ömürlük defolt ehtimalı maliyye aletinin qalan müddeti erzinde defoltun baş verme ehtimalının qiymetlendirilmesini eks etdirir ve maliyye aletinin bütün müddeti erzinde 12 aylıq defolt ehtimalının mebleğine beraberdir. Ömürlük defolt ehtimalının hesablanması üçün Bank seqmentden ve kreditin növünden asılı olaraq aşağıda gösterilen müxtelif statistik yanaşmalardan istifade edir:*

Korporativ kreditlər üzrə defolt ehtimalı nezerde tutulan tarixin daxil olduğu il erzinde defolt olmuş müşterilerin nisbeti kimi qrup şeklinde müeyyen edilir. Defolt miqrasiyası müşteri bazasına göre müeyyen edilmişdir. Bank loqit modeli ile transformasiya edilmiş defolt derecelerini defolt seviyyesinin müddeti erzinde makroiqtisadi deyişenlerin artım templeri üzerinden xetti reqressiya edir. Deyişenlerin seçimi üçün BIC (Bayes Melumat Meyarı) ve elave olaraq BIC meyarı ile birlikde Lasso LARS reqressiyası istifade edilir.

Ümumi məqsədli istehlak kreditləri üzrə defolt ehtimalı istehlakçı xüsusiyyetleri, davranış deyişenleri ve makroiqtisadi deyişenler kimi ilkin melumatlardan istifade etmekle loqistik reqressiya metodu ile modelleşdirilmişdir. Modelleşdirme üçün yalnız 31 dekabr 2014-cü il tarixinden 30 sentyabr 2020-ci il tarixine qeder olan rüblük dövrler seçilmişdir. Hemin tarixlere silinmemiş ve qüvvede olan kreditler növbeti il erzinde defolta göre yoxlanılmışdır. Defolt hadisesi onun baş verdiyi andan 3 ay sonra müşahide edildiyine göre 1 ilin defolt seviyyesini yoxlamaq üçün bu müddet 1 il 3 aya qeder uzadılmışdır. Model başa çatdırıldıqdan sonra onun esasında (ancaq modelleşdirme üçün seçilmiş nümune deyil) tam nümune üçün defolt ehtimalı hesablanmış ve polinomial reqressiyadan istifade ederek faktiki defolt derecelerine qeder kalibrasiya edilmişdir.

İpoteka krediti PD-leri kreditlerin sayının az olması sebebinden ümumi meqsedli istehlak kreditinde (2018 ve 2021) faiz deyişikliyine münasibetde 2018-ci ilden ipoteka PD-lerinin faiz deyişikliyi ile müeyyen edilir. 2018-ci ilde ipoteka kreditleri üzre defolt ehtimalı vintaj tehlili esasında müeyyen edilir ve bu zaman Bank müeyyen vaxt keçdikden sonra müvafiq ay üzre kreditlerin mecmu defolt derecesini hesablayır. İpoteka kreditleri üzre defolt ehtimalı kreditin yarandığı tarixden sonrakı müddet ve makroiqtisadi deyişenler kimi ilkin melumatlardan istifade ederek xetti reqressiya üsulu ile modelleşdirilir.

Mikro kreditlər üzrə defolt ehtimalı nezerde tutulan tarixin daxil olduğu il erzinde defolt olmuş kreditlerin nisbeti kimi qrup şeklinde müeyyen edilir. Defolt miqrasiyası kreditlere göre müeyyen edilmişdir. 1-ci ve 2-ci Merhelelere aid olan aktivler modelleşdirme meqsedleri üçün ayrılır. Bank loqit modeli ile transformasiya edilmiş defolt derecelerini defolt seviyyesinin müddeti erzinde makroiqtisadi deyişenlerin artım templeri üzerinden xetti reqressiya edir. Deyişenlerin seçimi üçün BIC (Bayes Melumat Meyarı) ve elave olaraq BIC meyarı ile birlikde Lasso LARS reqressiyası istifade edilir.

Daxili reytinqlər. *PD modellerinin hazırlanması meqsedile her bir maliyye aktivi üzre risk profilinin ferqlendirilmesi üçün sadeleşdirilmiş davranış qiymetlendirme modelleri hazırlanmış ve tekmilleşdirilmişdir.*

Kredit riskinin tesnifatı portfel riskleri üzre daxili proseslerin qiymetlendirilmesi ve idare edilmesi üçün banklar terefinden geniş istifade edilen vasitedir. Kredit riskinin tesnifatı, ümumilikde, müeyyen zaman anında mövcud olan melumata esasen gelecekde baş vermesi ehtimal olunan hadisenin proqnozlaşdırılması üçün müeyyen edilmiş statistik metoddur. Bu, xüsusile banklara kredit almaq üçün müraciet eden müşterinin (müracietin qiymetlendirilmesi modeli) ve ya portfelde artıq mövcud olan müşterinin defolt ehtimalını qiymetlendirmeye imkan yaradır (davranış qiymetlendirme modeli).

Keçmiş ödeme davranışının gelecek üçün effektiv gösterici olması kredit riskinin tesnifatı modelinin işlenib hazırlanması üçün esas ferziyye hesab edilir ve belelikle, hemin modeller keçmiş melumatlara esasen hazırlanmışdır. Xüsusile, davranış modellerinin hazırlanması zamanı evvelki defolt veziyyeti, kreditlerin evvelki istifadesi, evvelki ödenişler ve ya ödenişlerin toplanmasına dair melumatlardan istifade edilir. Praktikada kredit riskinin tesnifatı neticeleri elaqeli atributlar ve çeki emsalları ile birlikde yüksek proqnozlu melumatların xüsusiyyetlerini özünde eks etdirir. Ümumi reytinq her bir xüsusiyyet üzre ümumi göstericiler esasında formalaşır.

Kredit riskinin tesnifatı göstericilerine esaslanan reytinqler oxşar risk profilli maliyye aktivlerini eks etdirir. Bu sebebden defolt ehtimalları Bankın ümumi menşeli riskleri (seqment ve reytinqler üzre) esasında hesablanır.

Kənar reytinqlər. *Kontragentlere kenar reytinqler "S&P", "Moody's" ve "Fitch" kimi müsteqil beynelxalq reytinq agentlikleri terefinden teyin edilir. Bu reytinqler ictimaiyyete açıqdır. Hemin reytinqler ve müvafiq PD intervalları aşağıdakı maliyye aletlerine tetbiq edilir: ARMB-den alınacaq vesaitler, müxbir hesablar üzre qalıqlar, o cümleden overnayt depozitler ve müddetli depozitler, borc qiymetli kağızlara investisiyalar.*

Vahid şkala üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcələri	Kənar beynəlxalq reytinq agentliklərinin müvafiq reytinqləri (Moody's)	Müvafiq PD intervalı
Ən yüksek derece	*Reytinqi AAA -dan Ba1 -dek*	*0,01% - 0,5%*
Yüksək dərəcə	*Reytinqi Ba2 -den B1 -dek*	*0,51% - 3%*
Orta derece	*Reytinqi B2, B3*	*3% - 10%*
Xüsusi monitorinq teleb edir	*Reytinqi Caa1 + den Ca -dek*	*10% - 99,9%*
Defolt	*Reytinqi C*	*100%*

Vahid şkala üzre kredit riskinin her bir seviyyesi üçün müeyyen ödeme qabiliyyeti dereceleri teyin olunur:

- *Ən yüksək dərəcə - aşağı kredit riski olan yüksək keyfiyyətli aktivlər;*
- *Yüksək dərəcə - orta kredit riski olan kifayət qədər keyfiyyətli aktivlər;*
- *Orta dərəcə - qənaətbəxş kredit riski olan orta keyfiyyətli aktivlər;*
- *Xüsusi monitorinq tələb edir - daha ətraflı monitorinq və bərpaedici idarəetmə tələb edən kreditləşdirmə mexanizmləri; və*
- *Defolt - defolt hadisesi baş vermiş kreditleşdirme mexanizmleri.*

Defolt zamanı yaranan zərər (LGD). *LGD defolt zamanı yaranan zererin qiymetlendirilmesidir. Bu, müqavile üzre ödenilmeli gelecek pul axınları ile borcalanın elde etmesi gözlenilen pul axınları arasındakı ferqe esaslanır. Ehtimal olunan zererler hesabat dövrünün sonunda cari deyere diskontlaşdırılır.*

LGD kontragentin ve maliyye aletinin növünden asılıdır. LGD defolt hadisesinin baş vermesinden sonra gözlenilen defolt veziyyetinden qayıtma hallarına tesir eden amiller esasında müeyyen edilir. LGD-nin hesablanması defolt veziyyetinden qayıtma statistikasına esasen hesablanır.

LGD defolt olmuş kredit üzre zererin hecmi ile ile bağlı Bankın proqnozunu eks etdirir. LGD kontragentin növünden, iddianın növünden ve prioritetinden, elece de girovun ve ya diger kredit teminatının mövcudluğundan asılıdır. 12 aylıq ve ömürlük LGD defolt hadisesinin baş vermesinden sonra gözlenilen defolt veziyyetinden qayıtma hallarına tesir eden amiller esasında müeyyen edilir. LGD-nin qiymetlendirilmesi yanaşması üç mümkün metoda bölüne biler:

- *LGD-nin girovun müeyyen xüsusiyyetleri esasında qiymetlendirilmesi;*
- *LGD-nin defolt veziyyetinden qayıtma statistikasına esasen portfel esasında hesablanması; ve ya*
- *LGD-nin ferqli amiller ve ssenarilerden asılı olaraq ferdi qaydada müeyyen edilmesi.*

LGD-ni hesablayarken Bank girovun proqnozlaşdırılan deyeri, evvelki dövrlerde satış üzre güzeştler, hemçinin daşınmaz emlak, pul ve likvid qiymetli kağızlar ile temin edilmiş kreditlere dair diger amiller kimi müeyyen xüsusiyyetleri nezere alır. LGD korporativ kreditler ve teminatlı/teminatsız ferdi kreditler üzre qalığın ödenilmesi ile bağlı mövcud olan en son statistik melumatlardan istifade etmekle kollektiv esasda hesablanır.

Defolta məruz qalan dəyər (EAD). *EAD hesabat dövründen sonra riskin mebleğinde gözlenilen deyişiklikleri nezere alaraq, gelecek defolt tarixinde riskin qiymetlendirilmesi, o cümleden esas borc ve faizlerin ödenilmesi ve kredit öhdelikleri üzre vesaitlerin gözlenilen istifadesidir.*

Berpa olunan kreditler üzre EAD Kredite Konvertasiya Əmsalından (KKƏ) istifade etmekle qiymetlendirilir. KKƏ müeyyen müddet erzinde balansdankenar mebleğlerin balans öhdeliyine çevrilmesi ehtimalını eks etdiren göstericidir. Maliyye zemanetleri üzre KKƏ beynelxalq “3-cü Basel” standartına esasen müeyyen edilir.

EAD maliyye aletinin növüne göre ferqlenen ehtimal olunan ödeniş qrafikine esasen müeyyen edilir. Amortizasiya olunan maliyye aletleri ve birdefelik kreditler üçün EAD borcalan terefinden 12 ay müddetine ve ya ömürlük ödenişler esasında müeyyen edilir. Bu zaman borcalan terefinden gözlenilen artıq ödeme de nezere alınır. Hesablamaya hemçinin vaxtından evvel ödeniş ve ya yeniden maliyyeleşdirme ehtimalları daxildir. Berpa olunan kreditler üçün EAD istifade edilmiş vesaitlerin cari qalığını defolt anında qalan limitin gözlenilen istifadesini nezerde tutan "Kredite Konvertasiya Əmsalına” elave etmekle proqnozlaşdırılır. Bu ferziyyeler kreditin növü, cari istifade limiti ve müeyyen borcalanın davranış xüsusiyyetlerinden asılı olaraq deyişir.

Makroiqtisadi amillər. *Bankın daxili proqnozları növbeti beş il erzinde ehtimal olunan makroiqtisadi inkişaf üzre en deqiq texminleri eks etdirir. Beş ilden sonra heç bir makroiqtisadi tesir nezere alınmamışdır. Müvafiq iqtisadi deyişenlerin defolt ehtimalına tesiri hemin deyişenlerdeki deyişikliklerin evvelki dövrlerde defolt seviyyesine tesirini aydınlaşdırmaq üçün statistik reqressiya tehlilinden istifade etmekle müeyyen edilmişdir.*

Diger iqtisadi proqnozlarda olduğu kimi, bu proqnozlarda da yüksek derecede qeyri-müeyyenlik mövcuddur ve bu sebebden, faktiki neticeler proqnozlaşdırılan neticelerden ehemiyyetli derecede ferqlene biler. Bank hesab edir ki, bu proqnozlar mümkün neticelerin en deqiq texminlerini eks etdirir.

Bank EOKZ-nin qiymetlendirilmesi meqsedile gelecek melumatlardan, esasen de, özünün proqnoz makroiqtisadi modelinin neticelerinden istifade etmişdir. 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine EOKZ seviyyesine uyğun olan en ehemiyyetli proqnoz ferziyyeleri aşağıdakılardır:

Dəyişənlər	Korporativ kreditlər	Ümumi məqsədli istehlak kreditləri	Mikro kreditlər	İpoteka kreditləri
Nominal effektiv valyuta mezennesi	*Hə*	*Hə*	*Hə*	*Hə*
Nominal gelir	-	-	*Hə*	-
İQİ (inflyasiyasız)	*Hə*	-	*Hə*	-
ÜDM	*Hə*	-	*Hə*	-
Qeyri-neft sektorunun payına düşen ÜDM	-	-	-	*Hə*
Real qeyri-neft sektorunun payına düşen ÜDM	-	*Hə*	-	-
Büdce xercleri	-	-	-	*Hə*

Aşağıdakı ssenarilerden istifade edilir:

- *20% aşağı ehtimallı ssenari (orta hesabla 200 en aşağı kvantil);*
- *60% orta ehtimallı ssenari (orta hesabla 600 orta kvantil);*
- *20% yüksek ehtimallı ssenari (orta hesabla 200 en yüksek kvantil).*

Yekun defolt ehtimalı dereceleri bu ssenarileri eks etdirir ve yuxarıda qeyd olunan ehtimal ile ölçülmüş orta çeki emsallarından ibaretdir.

Müəyyən zaman anı. *Hazırkı maliyye hesabatlarının hazırlanması üçün rehberlik terefinden hesablanan ehtimal olunan kredit zererleri ömürlük deyil, müeyyen zaman anındakı hesablamalara esaslanır. Bu hesablama zamanı destekleyici gelecek melumatlardan istifade edilir. Bu zaman kredit riskine tesir gösteren esas makroiqtisadi deyişenlere dair bankdaxili proqnozlar PD göstericilerine tesir edir.*

Ümumiyyetle, EOKZ aşağıdakı kredit riski parametrlerinin hasiline beraberdir: yuxarıda müeyyen edilen ve cari deyere diskontlaşdırılan EAD, PD ve LGD. EOKZ her bir ferdi kredit qalığının müvafiq müddeti erzinde (müeyyen edilmiş merheleden asılı olaraq) her bir növbeti ay üçün kredit riski parametrlerini proqnozlaşdırmaqla müeyyen edilir. Bu üç komponentin hasili tapılır ve berpa ehtimalını (yeni, maliyye aktivinin evvelki ayda ödenilmesi ve ya defolt olması) nezere alaraq onlara düzeliş edilir. Bu, her bir gelecek dövr üçün EOKZ-nin hesablanmasını effektiv şekilde temin edir ve sonradan hesabat tarixine geri diskontlaşdırılaraq toplanır.

EOKZ modellərinə daxil edilmiş gələcək məlumatlar. *EOKZ-nin hesablanması zamanı destekleyici gelecek melumatlardan istifade edilir Bank EOKZ ile elaqeli olan bezi esas iqtisadi deyişenleri müeyyen etmişdir. Bu iqtisadi deyişenlere dair proqnozlar ("esas iqtisadi ssenari") Bank terefinden teqdim edilir ve növbeti beş il üçün gözlenilen makroiqtisadi veziyyetin en deqiq texminlerini eks etdirir. Müvafiq iqtisadi deyişenlerin PD-ye tesiri hemin deyişenlerdeki deyişikliklerin evvelki dövrlerde defolt seviyyesine tesirini aydınlaşdırmaq üçün statistik reqressiya tehlilinden istifade etmekle müeyyen edilmişdir.*

Əsas iqtisadi ssenariye elave olaraq, Bank ssenari çekileri ile yanaşı diger mümkün ssenarileri de teqdim edir. İstifade olunan diger ssenarilerin sayı qeyri-xetliliyin temin edilmesi üçün esas mehsulun her bir növünün tehlili esasında müeyyen edilir. Ssenarilerin sayı ve xüsusiyyetleri her bir hesabat tarixinde yeniden qiymetlendirilir. Ssenari çekileri seçilmiş her bir ssenarinin eks etdirdiyi mümkün neticelerin hecmini nezere alaraq, statistik tehlil ve ekspert mülahizesi esasında müeyyen edilir. SICR-nin qiymetlendirilmesi, keyfiyyet ve arxa dayanma göstericileri ile birlikde elaqeli ssenari çekisi ile vurulan esasların ve diger ssenarilerin her biri altında ömürlük PD-den istifade etmekle heyata keçirilir. Bu, bütün maliyye aletinin 1-ci, 2-ci ve ya 3-cü Merhelede olub-olmadığını ve buna göre de 12 aylıq ve ya ömürlük EOKZ-nin qeyde alınmasını müeyyen edir. Bu qiymetlendirmeden sonra Bank EOKZ-ni ya ehtimalla ölçülmüş 12 aylıq EOKZ (1-ci Merhele), ya da ehtimalla ölçülmüş ömürlük EOKZ (2-ci ve 3-cü Merhele) kimi qiymetlendirir. Ehtimal ile ölçülmüş bu EOKZ-ler müvafiq EOKZ modelindeki her bir ssenarini sınaqdan keçirmekle ve müvafiq ssenari çekisine vurmaqla (ilkin melumatların çekisinden ferqli olaraq) müeyyen edilir.

Her bir iqtisadi proqnozda olduğu kimi, onların reallaşması ile bağlı ferziyyeler ve ehtimallar yüksek dereceli qeyri-müeyyenlikle elaqelidir ve buna göre de faktiki neticeler proqnozlaşdırılan neticelerden ehemiyyetli derecede ferqlene biler. Bank bu proqnozları mümkün neticelerin en deqiq texminleri kimi hesab edir ve seçilmiş ssenarilerin mümkün ssenarilerin diapazonunu düzgün eks etdirmesini müeyyen etmek üçün Bankın ferqli portfelleri daxilinde qeyri-xettiliyi ve asimmetriyalılığı tehlil etmişdir.

Bəktestinq. *Bank maliyye aktivleri üzre texminler ve faktiki zererler arasındakı ferqlerin azaldılması üçün öz metodologiya ve ferziyyelerini müntezem olaraq nezerden keçirir. Bele ferqlerin tehlilien azı ilde bir defe aparılır. EOKZ-nin qiymetlendirilmesi metodologiyası üzre bektestinq neticeleri Bankın Rehberliyine teqdim edilir ve selahiyyetli şexslerle razılaşdırıldıqdan sonra modellerin ve ferziyyelerin tekmilleşdirilmesi üçün növbeti addımlar müeyyen edilir.*

Coğrafi risk konsentrasiyası. *Bankın maliyye aktiv ve öhdeliklerinin coğrafi konsentrasiyası aşağıda gösterilmişdir:*

	31 dekabr 2021-ci il				31 dekabr 2020-ci il			
	Azərbaycan	**İƏİT**	**MDB və digər ölkələr**	**Cəmi**	**Azərbaycan**	**İƏİT**	**MDB və digər ölkələr**	**Cəmi**
Maliyyə aktivləri								
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	*31,605*	*6,042*	*658*	*38,305*	*36,369*	*4,006*	*777*	*41,152*
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	*875*	*1,567*	*-*	*2,442*	*745*	*1,567*	*-*	*2,312*
Müşterilere verilecek kreditler ve avanslar	*255,815*	*-*	*-*	*255,815*	*202,769*	*-*	*-*	*202,769*
AD-de borc qiymetli kağızlarına investisiyalar	*29,477*	*856*	*-*	*30,333*	*41,632*	*4,817*	*-*	*46,449*
Diger maliyye aktivleri	*2,134*	*3,771*	*-*	*5,905*	*2,264*	*267*	*60*	*2,591*
Cəmi maliyyə aktivləri	**319,906**	**12,236**	**658**	**332,800**	**283,779**	**10,657**	**837**	**295,273**
Maliyyə öhdəlikləri								
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*(158,710)*	*-*	*-*	*(158,710)*	*(121,779)*	*-*	*-*	*(121,779)*
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*(10,476)*	*-*	*-*	*(10,476)*	*(23,039)*	*-*	*-*	*(23,039)*
Diger borc alınmış vesaitler	*(40,234)*	*-*	*-*	*(40,234)*	*(34,379)*	*-*	*-*	*(34,379)*
İcare öhdelikleri	*(2,989)*	*-*	*-*	*(2,989)*	*(4,862)*	*-*	*-*	*(4,862)*
Diger maliyye öhdelikleri	*(12,357)*	*-*	*-*	*(12,357)*	*(10,157)*	*-*	*(63)*	*(10,220)*
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**(224,766)**	**-**	**-**	**(224,766)**	**(194,216)**	**-**	**(63)**	**(194,279)**
Cəmi xalis aktivlər	**95,140**	**12,236**	**658**	**108,034**	**89,563**	**10,657**	**774**	**100,994**

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi ve ya fövqelade şeraitde ödeniş tarixinde Bankın ödenişle bağlı öhdeliklerini yerine yetire bilmemesi riskidir. Bu riski mehdudlaşdırmaq meqsedile rehberlik esas depozit bazasını teşkil edib, aktivleri likvidliyi nezere almaqla idare edir ve gelecek pul vesaitlerinin hereketlerinin ve likvidliyin gündelik monitorinqini heyata keçirir. Likvidliyin idare edilmesi vasiteleri ve müvafiq hesabatlar Bankın İdare Heyeti terefinden tesdiq edilir, Aktivlerin ve Öhdeliklerin İdare Edilmesi Departamenti terefinden hazırlanır ve her ay Aktivler ve Öhdelikler Komitesi terefinden nezerden keçirilir.

Bank pul vesaitlerinin hereketi gözlenilmeden kesildiyi teqdirde asanlıqla satıla bilen yüksek telebatlı növbenöv aktivler portfeline malikdir. Bundan elave, Bank ARMB-de nağd pul depoziti (mecburi ehtiyat) yerleşdirmişdir ve onun mebleği celb edilmiş müşteri emanetlerinin seviyyesinden asılıdır.

Likvidlik veziyyeti Bank terefinden esas etibarı ile ayrıca olaraq, ARMB-nin teyin etdiyi 30% minimal likvidlik emsallarına esaslanır. 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine bu emsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021 (%)	2020 (%)
Ani likvidlik riski (bir gün erzinde alına ve ya satıla bilen aktivler/teleb esasında ödenilen öhdelikler)	*84*	*91*

Müqavilə üzrə qalan ödəmə müddətləri üzrə maliyyə öhdəliklərinin təhlili

Aşağıdakı cedveller 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine Bankın maliyye öhdeliklerinin müqavile üzre diskont edilmemiş ödeniş öhdelikleri esasında ödeme müddetini ümumileşdirir. Xeberdarlıq edilmeli olan ödenişlere derhal xeberdarlıq edilmeli kimi baxılır. Bununla bele, Bank gözleyir ki, bir çox müşteriler Bankdan ödeniş teleb oluna bilecek en erken tarixde ödeniş teleb etmeyecek ve cedvel Bankın emanet saxlama tarixçesi terefinden gösterilen gözlenilen pul vesaitlerinin hereketini eks etdirmir.

31 dekabr 2021-ci il tarixine maliyye aletlerinin ödeme müddetinin tehlili aşağıdakı kimidir:

	3 aydan az	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*92,088*	*61,595*	*13,720*	-	*167,403*
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*6,938*	*3,619*	-	-	*10,557*
Diger borc alınmış vesaitler	*855*	*2,495*	*15,515*	*33,760*	*52,625*
İcare öhdelikleri	*400*	*1,181*	*2,814*	-	*4,395*
Diger maliyye öhdelikleri	*12,357*	-	-	-	*12,357*
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	**112,638**	**68,890**	**32,049**	**33,760**	**247,337**

31 dekabr 2020-ci il tarixine maliyye aletlerinin ödeme müddetinin tehlili aşağıdakı kimidir:

	3 aydan az	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri					
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*67,819*	*46,746*	*10,585*	-	*125,150*
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*19,647*	*27*	*3,435*	-	*23,109*
Diger borc alınmış vesaitler	*943*	*3,728*	*12,790*	*27,110*	*44,571*
İcare öhdelikleri	*378*	*1,011*	*4,741*	-	*6,130*
Diger maliyye öhdelikleri	*10,220*	-	-	-	*10,220*
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	**99,007**	**51,512**	**31,551**	**27,110**	**209,180**

Aşağıdakı cedvelde Bankın maliyye öhdeliklerinin ve gözlenilmez hadiselerin ödeme müddetine göre müqavile müddetinin başa çatması gösterilir. Her bir götürülmemiş kredit öhdeliyi onun götürüle bileceyi en erken tarixi ehtiva eden vaxt diapazonuna daxil edilir. Verilmiş maliyye zemaneti müqavileleri üçün zemanetin maksimum mebleği zemanetin çağırıla bileceyi en erken dövre bölünür.

	3 aydan az	3 aydan 12 ayadək	1 ildən 5 ilədək	Cəmi
2021	*7,138*	*7,717*	*3,832*	*18,687*
2020	*2,691*	*13,085*	*12,956*	*28,732*

Bank öhdelik müddete başa çatana qeder bütün şerti öhdeliklerin teehhüdlerin istifade edilmesi ehtimal etmir.

Bank her hansı bir teşkilatdan ve ya fiziki şexden ehemiyyetli vesait almır. Ödeme müddetlerinin tehlili her hansı konkret müddetde ehemiyyetli menfi müddetlerin olmasını göstermir.

Müşterilere ödenilecek vesaitlere fiziki şexslerin ve korporativ müşterilerin müddetli depozitleri de daxildir. Azerbaycan qanunvericiliyine uyğun olaraq Bank bu depozitelri emanetçinin telebi ile qaytarmalıdır. 17 saylı Qeyde baxın.

Aşağıdakı cedvelde aktiv ve öhdeliklerin berpa olunacağı ve ya ödenilmesi gözlenilen vaxta göre tehlili gösterilir.

	31 dekabr 2021-ci il			*31 dekabr 2020-ci il*		
	Bir il ərzində	Bir ildən çox	Cəmi	Bir il ərzində	Bir ildən çox	Cəmi
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	*38,305*	*-*	*38,305*	*41,152*	*-*	*41,152*
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	*875*	*1,567*	*2,442*	*745*	*1,567*	*2,312*
Müşterilere verilecek kreditler ve avanslar	*48,986*	*206,829*	*255,815*	*97,408*	*105,361*	*202,769*
Borc qiymetli kağızlarına investisiyalar	*5,899*	*24,434*	*30,333*	*35,634*	*10,815*	*46,449*
Əmlak ve avadanlıq	*-*	*5,311*	*5,311*	*-*	*5,822*	*5,822*
Qeyri-maddi aktivler	*-*	*3,532*	*3,532*	*-*	*3,850*	*3,850*
İstifade hüququ olan aktivler	*-*	*3,990*	*3,990*	*-*	*5,067*	*5,067*
Girov qoyulmuş emlak	*-*	*1,171*	*1,171*	*-*	*691*	*691*
Texire salınmış menfeet vergisi aktivi	*694*	*-*	*694*	*1,423*	*-*	*1,423*
Diger aktivler	*7,236*	*-*	*7,236*	*3,922*	*-*	*3,922*
Cəmi	**102,824**	**246,834**	**349,658**	**180,284**	**133,173**	**313,457**
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*145,562*	*13,148*	*158,710*	*71,647*	*50,132*	*121,779*
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*10,476*	*-*	*10,476*	*23,039*	*-*	*23,039*
Diger borc alınmış vesaitler	*3,350*	*36,884*	*40,234*	*3,872*	*30,507*	*34,379*
İcare öhdelikleri	*175*	*2,814*	*2,989*	*907*	*3,955*	*4,862*
Cari menfeet vergisi öhdelikleri	*1,855*	*-*	*1,855*	*1,047*	*-*	*1,047*
Diger öhdelikler	*14,429*	*-*	*14,429*	*12,265*	*-*	*12,265*
Cəmi	**175,847**	**52,846**	**228,693**	**112,777**	**84,594**	**197,371**
Xalis	**(72,646)**	**193,988**	**121,342**	**67,507**	**48,579**	**116,086**

Rehberlik hesab edir ki, müşteri hesablarının ehemiyyetli hissesinin 1 il erzinde ödeme müddetinin başa çatmasına baxmayaraq, bu emanetlerin emanetçilerin sayı ve növü üzre diversifikasiyası ve Bankın keçmiş tecrübesi bu müşteri hesablarının uzunmüddetli ve sabit maliyye menbeyini Bank üçün temin etdiyini gösterir. Bundan elave, Bankın rehberliyi hazırda serfeli şertler teklif etmekle qısamüddetli müşteri hesablarının yeni ödeme müddetleri üzre danışıqlar aparır. Müşteri hesabları müqavile üzre ödeme müddetleri esasında yuxarıdakı tehlilde tesnif edilir.Bununla bele, Azerbaycan Respublikasının Mülki Mecellesine uyğun olaraq, fiziki şexslerin hesablanmış faizlerin müeyyen hissesine olan hüququndan mehrum olduqda, emanetlerini ödeme müddeti başa çatmamış geri götürmek hüququ vardır.

Bazar riski

Bazar riski maliyye aletlerinin gelecek pul vesaitleri axının edaletli deyeri faiz derecesi, valyuta mezenneleri kimi bazar parametrlerinde deyişiklikler neticesinde tereddüd elemesi riskidir. Bankın ehemiyyetli kapital, korporativ istiqraz ve ya töreme aletleri yoxdur.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz derecesi riski faiz derecelerindeki deyişikliklerin gelecek pul vesaitlerinin hereketine ve ya maliyye aletlerinin edaletli deyerlerine tesir etmesi ehtimalından yaranır. Aktivlerin ve öhdeliklerin idare edilmesi Komitesi müntezem qaydada aktivlerin ve öhdeliklerin faiz derecesi strukturunu etraflı tehlil ederek, ümumi faiz derecesi spredlerini nezerden keçirir. 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine Bankın deyişen derece ile heç bir maliyye aktivi ve ya öhdeliyi olmamışdır.

Valyuta riski

Valyuta riski - maliyye aletinin deyerinin xarici valyuta derecelerinde deyişikliklere göre tereddüd etmesi riskidir. Bank özünün maliyye veziyyetine ve pul vesaitlerinin hereketine qüvvede olan xarici valyuta mezennelerindeki deyişikliklerin tesir göstermesi riskine meruzdur.

Aktivlerin ve öhdeliklerin idare edilmesi Komitesi valyuta riskine AZN devalvasiyasının ve diger makroiqtisadi göstericilerin qiymetlendirilmiş esasında açıq valyuta mövqeyini idare etmekle nezaret edir. Bu, Banka imkan verir ki, valyuta derecelerinin milli valyutaya qarşı ehemiyyetli deyişmesinden zererleri minimallaşdırsın. Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankını teleblerini yerine yetirmek meqsedile xezinedarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündelik monitorinqini heyata keçirir.

Hesabat dövrünün sonuna Bankın meruz qaldığı valyuta riski üzre ümumi tehlil aşağıdakı cedvelde eks olunur:

	31 dekabr 2021-ci il			31 dekabr 2020-ci il		
	Monetar maliyyə aktivləri	**Monetar maliyyə öhdəlikləri**	**Xalis mövqe**	**Monetar maliyyə aktivləri**	**Monetar maliyyə öhdəlikləri**	**Xalis mövqe**
Azərbaycan manatı	288,648	(191,771)	96,877	251,492	(132,180)	119,312
Rus rublu	230	(188)	42	215	(124)	91
ABŞ dolları	39,015	(27,964)	11,051	37,876	(56,332)	(18,456)
Avro	3,295	(3,260)	35	3,070	(3,069)	1
İngilis funt sterlinqi	1,611	(1,582)	29	2,608	(2,573)	35
Digər	1	(1)	-	12	(1)	11
Cəmi	**332,800**	**(224,766)**	**108,034**	**295,273**	**(194,279)**	**100,994**

Aşağıdakı cedvelde Bankın 31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine ticaret üçün nezerde tutulmayan maliyye aktivleri ve öhdelikleri ve ehtimal edilen pul vesaitlerinin hereketi üzre iri risklere meruz qaldığı valyutalar gösterilir. Tehlil valyutanın manata qarşı mezennesinde mentiqi olaraq mümkün hereketin tesirini hesablayır, bu zaman menfeet ve ya zerer ve diger mecmu gelir haqqında hesabatda bütün diger göstericiler deyişmez qalır (valyuta mezennelerine hessas olan ticaret üçün nezerde tutulmayan maliyye aktivleri ve öhdeliklerinin edaletli deyerine göre). Kapitala olan tesir menfeet ve ya zerer ve diger mecmu gelir haqqında hesabata olan tesirden ferqlenmir. Cedveldeki menfi mebleğ menfeet ve ya zerer ve diger mecmu gelir haqqında hesabatda ve ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbet mebleğ) ise potensial xalis artımı eks etdirir.

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixlerine aktivlerin xalis deyeri esasında vergiden evvelki menfeete/(zerere) tesir aşağıdakı cedvelde teqdim olunur:

	2021		2020	
	AZN/ABŞ dolları *+30%*	**AZN/ABŞ dolları** *-15%*	**AZN/ABŞ dolları** *+30%*	**AZN/ABŞ dolları** *-15%*
Vergiden evvelki menfeete/(zerere) tesir	*3,315*	*(1,658)*	*(5,537)*	*2,768*

Əməliyyat riski

Əmeliyyat riski – sistemlerin nasazlığı, işçilerin sehvi, saxtakarlıq ve ya xarici hadiseler neticesinde yaranan riskdir. Nezaret sistemi işlemeyende emeliyyat riskleri nüfuza xelel getire, hüquqi neticelere ve ya maliyye zererlerine getirib çıxara biler. Bank bütün emeliyyat risklerinin aradan götürülmesini temin ede bilmez, lakin Bankın bu riskleri idare etmek üçün nezaret mexanizmi var.

Nezaret mexanizmlerine vezifelerin semereli bölüşdürülmesi, sisteme giriş, avtorizasiya ve üzleşdirme prosedurları, heyetin telimlendirilmesi ve qiymetlendirilmesi prosesleri, elece de daxili auditden istifade daxildir.

30. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏRİ

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Aşağıdakı cedvelde 31 dekabr 2021-ci il tarixine edaletli deyer ile ölçülmeyen maliyye aletlerini tekrar edaletli deyerin ölçülmesinin kateqoriyalaşdırıldığı edaletli deyer iyerarxiyasının seviyyesine göre tehlili gösterilmişdirr:

		Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər			
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (1-ci Səviyyə)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (2-ci Səviyyə)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (3-cü Səviyyə)	Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	*31 dekabr 2021-ci il*	*19,898*	*18,407*	*-*	*38,305*
AD-de borc qiymetli kağızlarına investisiyalar	*31 dekabr 2021-ci il*	*3,447*	*26,582*	*-*	*30,029*
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*2,442*	*-*	*2,442*
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*-*	*255,815*	*255,815*
Diger maliyye aktivleri	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*5,905*	*-*	*5,905*
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*-*	*158,710*	*158,710*
Müşterilere ödenilecek vesaitler	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*10,476*	*-*	*10,476*
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*40,234*	*-*	*40,234*
Diger borc alınmış vesaitler	*31 dekabr 2021-ci il*	*-*	*10,470*	*-*	*10,470*

Aşağıdakı cedvelde 31 dekabr 2020-ci il tarixine edaletli deyer ile ölçülmeyen maliyye aletlerini tekrar edaletli deyerin ölçülmesinin kateqoriyalaşdırıldığı edaletli deyer iyerarxiyasının seviyyesine göre tehlili gösterilmişdir:

	Qiymətləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün istifadə edilən göstəricilər: Fəal bazarda müəyyən edilmiş qiymətlər (1-ci Səviyyə)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (2-ci Səviyyə)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (3-cü Səviyyə)	Cəmi
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər					
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	31 dekabr 2020-ci il	25,319	15,833	-	41,152
AD-de borc qiymetli kağızlarına investisiyalar	31 dekabr 2020-ci il	3,431	43,148	-	46,579
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	31 dekabr 2020-ci il	-	2,312	-	2,312
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	31 dekabr 2020-ci il	-	-	209,489	209,489
Diger maliyye aktivleri	31 dekabr 2020-ci il	-	2,591	-	2,591
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər					
Müşterilere ödenilecek vesaitler	31 dekabr 2020-ci il	-	-	121,109	121,109
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	31 dekabr 2020-ci il	-	22,697	-	22,697
Diger borc alınmış vesaitler	31 dekabr 2020-ci il	-	34,379	-	34,379
Diger maliyye öhdelikleri	31 dekabr 2020-ci il	-	10,220	-	10,220

Ədalətli dəyərlə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyye veziyyeti haqqında hesabatında edaletli deyerle eks etdirilmemiş maliyye aletlerinin balans deyerleri ve edaletli deyerleri sinifler üzre müqayise edilir. Cedvelde qeyri-maliyye aktivleri ve öhdeliklerinin edaletli deyerleri teqdim edilmir.

	Qalıq dəyəri 2021-ci il	Ədalətli dəyər 2021-ci il	Qalıq dəyəri 2020-ci il	Ədalətli dəyər 2020-ci il
Maliyyə aktivləri				
Pul vesaitleri ve onların ekvivalentleri	38,305	38,305	41,152	41,152
AD-de borc qiymetli kağızlarına investisiyalar	30,333	30,333	46,449	46,579
Kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler	2,442	2,442	2,312	2,312
Müşterilere verilmiş kreditler ve avanslar	255,815	264,293	202,769	209,489
Diger maliyye aktivleri	5,905	5,905	2,591	2,591
Maliyyə öhdəlikləri				
Müşterilere ödenilecek vesaitler	158,710	158,710	121,779	121,109
Kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler	10,476	10,476	23,039	22,697
Diger borc alınmış vesaitler	40,234	40,234	34,379	34,379
Diger maliyye öhdelikleri	10,470	10,470	10,220	10,220

Aşağıda maliyye hesabatlarında edaletli deyerle qeyd olunmayan maliyye aletlerinin edaletli deyerinin müeyyen edilmesi üçün istifade olunan metodologiya ve ferziyyeler tesvir olunur.

Ədalətli dəyərləri qalıq dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilen ve ödeme müddeti qısa (üç aydan az) olan maliyye aktivleri ve öhdelikleri ile bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans deyerleri texminen edaletli deyerlerine beraberdir. Bu ferziyye hemçinin müddetsiz depozitlere ve xüsusi ödeme müddeti olmayan emanet hesablarına da tetbiq edilir.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kotirovka olunan edilmiş notların edaletli deyeri hesabat tarixinde kotirovka edilmiş bazar qiymetlerine esaslanır. Kotirovka olunmayan aletler, müşterilere verilmiş kreditler, müşteri depozitleri, kredit teşkilatlarından alınacaq vesaitler, kredit teşkilatlarına ödenilecek vesaitler, elece de sair maliyye aktivleri ve öhdeliklerinin edaletli deyeri oxşar şertleri, kredit riski ve ödeniş tarixinedek qalmış müddeti olan borc aletlerinin cari dereceleri esasında gelecek pul vesaitlerinin hereketini diskont etmekle qiymetlendirilir.

31. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏR HAQQINDA MƏLUMATLARIN AÇIQLANMASI

“Əlaqəli tərəflər haqqında məlumatların açıqlanması" adlı BMS 24 standartına uyğun olaraq terefler o halda elaqeli hesab edilir ki, bir teref diger terefe nezaret etmek ve ya maliyye ve ya emeliyyat qerarlarının qebul edilmesinde mühüm tesir göstermek iqtidarındadır. Her bir potensial elaqeli teref münasibetlerini nezerden keçirdikde, diqqet bu münasibetlerin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyetine de yöneldilmelidir.

Əlaqeli terefler elaqeli olmayan tereflerin heyata keçire bilmediyi emeliyyatlarda iştirak ede biler. Əlaqeli terefler arasında emeliyyatlar elaqeli olmayan terefler arasında emeliyyatlarla eyni şertler, müddet ve mebleğde aparılmır.

Əlaqeli tereflerle emeliyyatlar üzre cari qalıqlar aşağıda gösterilir:

	2021-ci il					2020-ci il				
	Səhmdar-lar	Ümumi nəzarətdə olan müəssisə-lər	Əsas işçi heyəti	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi	Səhmdar-lar	Ümumi nəzarətdə olan müəssisə-lər	Əsas işçi heyəti	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi
1 yanvar tarixinə ödənilməmiş kreditlər, ümumi	**-**	**1,533**	**38**	**99**	**1,670**	**19**	**1,196**	**87**	**8**	**1,310**
İl erzinde verilmiş kreditler	*950*	*1,950*	*322*	*473*	*3,695*	*-*	*610*	*280*	*5*	*895*
İl erzinde kredit ödenişleri	*(700)*	*-*	*(74)*	*(24)*	*(798)*	*(4)*	*(273)*	*(364)*	*(9)*	*(650)*
Diger hereketler	*(250)*	*-*	*(23)*	*(126)*	*(399)*	*(15)*	*-*	*35*	*95*	*115*
31 dekabr ödənilməmiş kreditlər, ümumi	**-**	**3,483**	**263**	**422**	**4,168**	**-**	**1,533**	**38**	**99**	**1,670**
Çıxılsın: 31 dekabr tarixine deyersizleşme üzre ehtiyat	*-*	*(432)*	*-*	*-*	*(432)*	*-*	*(432)*	*-*	*-*	*(432)*
31 dekabr tarixinə xalis ödənilməmiş kreditlər	**-**	**3,051**	**263**	**422**	**3,736**	**-**	**1,101**	**38**	**99**	**1,238**
1 yanvar tarixinə depozitlər	**-**	**-**	**30**	**1,801**	**1,831**	**-**	**1,192**	**30**	**393**	**1,615**
İl erzinde alınmış depozitler	*-*	*-*	*249*	*224*	*473*	*-*	*2*	*3*	*3,547*	*3,552*
İl erzinde ödenilmiş depozitler	*-*	*-*	*(106)*	*(1,801)*	*(1,907)*	*-*	*(1,194)*	*(3)*	*(2,160)*	*(3,357)*
Diger hereketler	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
Mezenne geliri/zererine tesiri	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*21*	*21*
31 dekabr tarixinə depozitlər	**-**	**-**	**173**	**224**	**397**	**-**	**-**	**30**	**1,801**	**1,831**
31 dekabr tarixinə cari hesablar	**19**	**226**	**40**	**45**	**330**	**49**	**854**	**101**	**19**	**1,023**
Öhdəliklər və buraxılmış zəmanətlər	**6,425**	**-**	**13**	**-**	**6,438**	**-**	**17**	**8**	**2**	**27**

Əlaqeli tereflerle emeliyyatlar üzre gelir ve xercler aşağıdakı cedvelde gösterilir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə					31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatmış il üzrə				
	Səhmdar-lar	Ümumi nəzarətdə olan müəssisə-lər	Əsas işçi heyəti	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi	Səhmdar-lar	Ümumi nəzarətdə olan müəssisə-lər	Əsas işçi heyəti	Digər əlaqəli tərəflər	Cəmi
Kreditler üzre faiz gelirleri	*-*	*9*	*12*	*6*	*27*	*-*	*185*	*17*	*8*	*210*
Kreditin deyersizleşmesi üzre (xerc)/gelir	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*(235)*	*1*	*-*	*(234)*
Depozitler üzre faiz xercleri	*-*	*-*	*-*	*(14)*	*(14)*	*-*	*(2)*	*(3)*	*(8)*	*(13)*
Haqq ve komissiya gelirleri	*21*	*88*	*10*	*20*	*139*	*12*	*304*	*1*	*20*	*337*
Diger emeliyyat gelirleri/xercleri	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*22*	*50*	*-*	*-*	*72*

31 dekabr 2021-ci il tarixine 12 üzvden (31 dekabr 2020-ci il: 8 üzv) ibaret olan esas idareedici heyete ödenişler aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Əmek haqqı ve qısamüddetli ödenişler	*681*	*588*
Sosial sığorta xercleri	*88*	*97*
Xitamverme gelirleri	*-*	*27*
Cəmi əsas idarəedici heyətə ödənişlər	**769**	**712**

32. KAPİTALIN ADEKVATLIĞI

Bank terefinden kapitalın idare edilmesinin meqsedleri (i) Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankının (ARMB) müeyyen etdiyi kapital teleblerinin yerine yetirilmesi, (ii) Bankın daim fealiyyet gösteren müessise kimi fealiyyetine davam etmesi imkanının temin edilmesi ve (iii) fealiyyetin heyata keçirilmesi ve sehmdar deyerinin maksimal artırılması meqsedile yüksek kredit reytinqinin ve kapitalın adekvatlığı emsallarının temin edilmesidir. ARMB-nin müeyyen etdiyi kapitalın adekvatlığı emsallarına uyğunluq her ay Bankın İdare Heyetinin sedri ve Baş Mühasibi terefinden nezerden keçirilen ve imzalanan hemin emsalların hesablanmasını tesvir eden hesabatlar vasitesile nezaret edilir. Kapitalın idare edilmesinin diger meqsedleri her il qiymetlendirilir.

Bank iqtisadi şerait ve fealiyyetinin risk xüsusiyyetleri deyişdikce kapital strukturunu idare edir ve müvafiq düzelişler aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq ve ya bu strukturda düzelişler etmek meqsedile Bank sehmdarlara ödenilen dividend ödenişlerinin mebleğinde düzelişler ede, kapitalı sehmdarlara qaytara biler. Keçen illerle müqayisede meqsed, siyaset ve proseslerde ciddi deyişiklikler baş vermemişdir.

ARMB-nin teleblerine esasen banklar 1-ci dereceli kapital ve mecmu kapitalın minimum adekvatlıq emsalını müvafiq olaraq 5% (31 dekabr 2020: 5%) ve 10% (31 dekabr 2020: 9hecminde saxlamalıdır.

Rehberlik hesab edir ki, Bank 2021-ci il erzinde kapitalın adekvatlığı emsalına riayet etmişdir.

31 dekabr 2021 ve 2020-ci il tarixilerine Bankın kapitalın adekvatlığı emsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021-ci il	**2020-ci il**
1-ci dereceli kapital	*109,851*	*107,854*
2-ci dereceli kapital	*10,766*	*9,487*
Cəmi kapital	**120,617**	**117,341**
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	**313,539**	**229,582**
1-ci dereceli kapitalın adekvatlığı emsalı	*35%*	*47%*
Cemi kapitalın adekvatlığı emsalı	*38%*	*51%*

33. HESABAT TARİXİNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

Rusiya ile Ukrayna arasında siyasi gerginlik 2022-ci il fevralın 24-den müşahide olunur. Münaqişe Avropa ölkeleri, Böyük Britaniya ve Amerika Birleşmiş Ştatlarının Rusiyaya qarşı tetbiq etdiyi yeni sanksiyaların tetbiq olunması ile geniş beynelxalq qınaqla qarşılanmışdır. Sanksiyalar Rusiyanın merkezi bankını ve suveren fondlarını ehate etmiş, onların aktivlerini faktiki olaraq dondurmuş ve Rusiya maliyye teşkilatları ile elaqeleri qadağan etmişdir. Bezi Rusiya banklarının SWIFT-e çıxışına qadağa qoyulmuşdur.

Rusiya fond bazarı ilk günde 39% ucuzlaşmış, RTS İndeksi ile ölçüldüyü kimi, rubl ABŞ dolları qarşısında rekord seviyyede ucuzlaşmışdır. Ukrayna Milli Bankı resmi mezenneni teyin edeceyini açıqlayaraq valyuta bazarlarını dayandırmışdır. Eskalasiya neticesinde Brent markalı neftin qiymeti 2014-cü ilden beri ilk defe bir barel üçün 100 ABŞ dollarını ötmüşdür.

Bu hesabat tarixine veziyyet sabitleşmemişdir. Bankın Rusiya banklarında müvafiq bank hesabları var ve indiyedek bu hesablar vasitesile bank emeliyyatları heyata keçirilir. Hazırda rehberlik qarşıdurmanın Bankın maliyye hesabatlarına tesirini qiymetlendire bilmese de, alternativ nostro hesabların açılması ile bağlı diger banklarla danışıqlar aparır.

Hesabat tarixinden sonra Bankın sehmdarlarından biri bütün sehmlerini diger mövcud sehmdarlara satmışdır.

34. İXTİSARLAR

Hazırkı maliyye hesabatlarında istifade olunmuş ixtisarlar aşağıda gösterilmişdir:

İxtisarlar	Tam adı
AD	*Amortizasiya olunmuş deyer*
BMM	*Bayes Melumat Meyarı*
ARMB	*Azerbaycan Respublikasının Merkezi Bankı*
KKƏ	*Kredite Konvertasiya Əmsalı*
EAD	*Defolta merzu qalan deyer*
EOKZ	*Ehtimal olunan Kredit Zereri*
EFD	*Effektiv faiz derecesi*
DMGVƏD	*Diger Mecmu Gelir vasitesile Ədaletli Deyer*
MZVƏD	*Menfeet ve Zerer vasitesile Ədaletli Deyer*
MHBS	*Maliyye Hesabatlarının Beynelxalq Standartları*
LGD	*Defolt baş vereceyi halda itirilmesi gözlenilen mebleğ*
DMG	*Diger mecmu gelir*
PD	*Defolt ehtimalı*
KRƏA	*Kredit riskinin ehemiyyetli derecede artması*
YƏMFÖ	*Yalnız esas borc ve faiz ödenişleri*
YƏMFÖ testi	*Maliyye aletleri üzre pul axınlarının yalnız esas borc ve faiz ödenişlerinden ibaret olmasının qiymetlendirilmesi*